

สำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ระดับการประเมินคุณภาพ

ดีมาก

ดี

พอ

ปานกลาง

ความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของเจ้าหน้าที่ทหาร
ผู้ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

พันโท ธีรยุทธ ลิมอรุณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน
สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2553

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน

ชื่อเรื่อง

ความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของเจ้าหน้าที่ทหาร
ผู้ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โดย

พันโท ธีรยุทธ ลิมอรุณ

พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์กิตติพงษ์ วุฒิจำนงค์)

วันที่ 18 เดือน 7 พ.ศ. 2553

กรรมการที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์สมชาย องค์กรประเสริฐ)

วันที่ 19 เดือน 7 พ.ศ. 2553

กรรมการที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรารณา ขศสุข)

วันที่ 19 เดือน 7 พ.ศ. 2553

ประธานกรรมการประจำหลักสูตร

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปราโมช สีตะโกเศศ)

วันที่ 19 เดือน 7 พ.ศ. 2553

สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการรับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จำเนียร ขศราช)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

วันที่ 19 เดือน 7 พ.ศ. 2553

ชื่อเรื่อง	ความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของ เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ
ชื่อผู้เขียน	พันโท ธีรยุทธ ลิ้มอรุณ
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์กิตติพงษ์ วุฒิจำนงค์

บทคัดย่อ

การศึกษาคำถามความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบความแตกต่างของความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของเจ้าหน้าที่ทหารที่ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และเพื่อทราบแนวทางการพัฒนาระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริการพัฒนาของเจ้าหน้าที่ทหารเหล่านั้น ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริใน 4 ด้าน คือ ด้านทรัพยากร ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านบุคคลและการประสานงาน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นเจ้าหน้าที่ทหารในชุดปฏิบัติการฯ ในโครงการอันเนื่องมาจาก จำนวน 228 คน จาก 3 ส่วนในกองทัพภาคที่ 3 คือ ส่วนกำลังรบ (กองพลทหารราบ) ส่วนภูมิภาค (มณฑลทหารบก) และส่วนช่วยพัฒนาประเทศ (กองพลพัฒนา)

ผลการศึกษาด้านข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงาน พบว่า ร้อยละ 85.5 มีตำแหน่งเป็นนายสิบปฏิบัติการและพลลูกมือที่มีการศึกษาระดับเทียบเท่ามัธยมศึกษาตอนปลายหรือต่ำกว่า ที่เหลือเป็นนายทหารหัวหน้าชุดปฏิบัติการและรองหัวหน้าชุด ร้อยละ 81.6 มีประสบการณ์การทำงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเพียงไม่เกิน 2 ปี ในจำนวนนี้มีเพียงประมาณร้อยละ 31 ที่เคยเข้ารับการอบรมหรือประชุมพิเศษเพื่อให้ความรู้ตามแนวทางพระราชดำริด้านต่าง ๆ ในขณะที่เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานเหล่านี้ร้อยละ 61 ประเมินว่าตนเองเป็นผู้สนใจในการรับความรู้ตามแนวทางพระราชดำริจากสื่อ

ผลการศึกษาด้านระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ พบว่า เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ จากทั้ง 3 ส่วนมีระดับความรู้ความเข้าใจระดับปานกลาง คือมีคะแนนระดับความรู้ความเข้าใจรวมทุกด้านอยู่ระหว่าง 51.5-52.19 (จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน) ซึ่งไม่แตกต่างกันทางสถิติ

(4)

ผลการศึกษาครั้งนี้ค้นพบว่า ความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติฯ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นระดับความรู้ความเข้าใจที่สามารถพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น โดยหน่วยงานต้นสังกัดระดับสูง หน่วยจัดกำลังพล ควรจัดทำโครงการเสริมสร้างศักยภาพของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงาน ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินทุกระดับ ทั้งก่อนและหลังการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นการทบทวน เรียนรู้ แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ควรจัดให้มีเวทีเรียนรู้แลกเปลี่ยนการทำงานระหว่างหน่วยงานทั้งที่เป็นกำลังพลของทหาร ส่วนราชการอื่น ๆ และหน่วยงานภาคเอกชน เพื่อเป็นเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริโดยเน้นการทำความเข้าใจถึง หลักคิด หลักวิชาการ และหลักปฏิบัติ ของแนวทางในการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ ทั้ง 4 ด้านดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกำลังพลกองประจำการ หรือทหารเกณฑ์ ซึ่งเป็นกำลังพลสนับสนุนที่มีเป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยเห็นว่า เมื่อบุคคลเหล่านี้ปลดประจำการจะเป็นบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการทรงงาน และแนวคิดในการการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของประเทศ เป็นการขยายผลที่ได้จำนวนมาก และมีคุณภาพ เนื่องจากบุคคลเหล่านี้ ได้ทั้งหลักคิด หลักวิชา และหลักปฏิบัติไปพร้อม ทำให้เกิดการต่อยอดของการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง และประเทศต่อไป

Title	Knowledg and Understanding on Concepts of His Majesty the King on Development of Soldier Officials Working in the Royal Initiative Development Project
Author	Ltc. Theerayut Lim-aroon
Degree of	Master of Science in Geosocial Based Sustainable Development
Advisory Committee Chairperson	Associate Professor Kittipong Wuttijumnong

ABSTRACT

The objectives of this study were to find out: 1) the difference in knowledge and understanding on the Royal Initiative guideline for development of soldier officials working in the Royal Initiative projects and 2) a guideline for the development of knowledge and understanding of the soldier officials. This study focused on 4 aspects of the development: resources, economy, society, and personnel and coordination. The sample group in this study consisted of 228 soldier officials working in the Royal Initiative projects from Infantry Division, Military Circle, and Development Division.

Results of the study revealed that majority of the soldier officials (85.5%) were sergeants and privates with the educational attainment equivalent to upper secondary school and lower. The rest were heads of the soldier officials and deputies. Most of them (81.6%) had less than 2 years of service in the Royal Initiative Projects. Out of this, only 31 percent used to attend a training on various knowledge on the Royal Initiatives Project. More than one – half of the soldiers officials (61%) assessed themselves that they were interested in the perception of the Royal Initiative guideline through media.

With regards to level of knowledge and understanding on the Royal Initiative guideline for development, it was found that the soldier officials from the 3 agencies had a moderate level of knowledge and understanding with the obtained scores ranged from 51.54 to 52.19 out of 100, which was considered no statistical difference. Besides, personal factors (original affiliation, age, years of service, project experience, training, position) had a slight effect on the level of the knowledge and understanding, but no statistically significant relationship.

It was also found that most of the soldier officials had a moderate level of knowledge and understanding in the development guideline in accordance with the Royal Initiatives. However, they were able to increase their knowledge and understanding. Importantly, their upper original affiliation agency should hold a project for potential enhancement of the soldier officials before and after their task operation. Besides, a knowledge exchange venue should be held for concerned agencies, both government and private sectors. This should be focused on the principles of critical thinking, academy, and practice based on the said four aspects. Specifically, it should be focused on privates who are supporting military camp activities. The researcher believed that these soldiers will effectively apply their knowledge obtained from the knowledge exchange venue in their daily life activities. This will result in an increase in effective learning for the development of themselves and the country in the future

กิตติกรรมประกาศ

ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี องค์ประธานคณะกรรมการมูลนิธิชัยพัฒนา ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานทุนการศึกษาให้ข้าพเจ้าได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนตลอดหลักสูตร

การทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ขอขอบพระคุณ คณาจารย์สาขาการพัฒนากุมิสังคมอย่างยั่งยืนทุก ๆ ท่าน โดยเฉพาะ รองศาสตราจารย์กิตติพงษ์ วุฒิจำนงค์ ประธานกรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์สมชาย องค์กรประเสริฐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรารธนา ยศสุข กรรมการที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในการวางแผนการดำเนินงานวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล ตรวจสอบแก้ไข และห่วงใยให้กำลังใจ ทำให้การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงอย่างสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ ผู้บังคับบัญชาทุกระดับที่ได้ให้ความห่วงใยและเมตตา รวมถึงเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ได้ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

ที่สำคัญที่สุดผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณ บิดา มารดา ผู้ให้กำเนิด อบรมสั่งสอน และขอขอบพระคุณทุกคนในครอบครัวที่คอยให้กำลังใจตลอดการศึกษา พี่เพื่อนสาขาการพัฒนากุมิสังคมอย่างยั่งยืนทุก ๆ คนที่ให้ความช่วยเหลือ คำปรึกษาตลอดการศึกษาวิจัยครั้งนี้

พันโท ธีรยุทธ ลิมอรุณ

สิงหาคม 2553

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(10)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	2
โจทย์งานวิจัย	3
วัตถุประสงค์	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย	4
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	5
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	10
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	10
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่กองทัพภาคที่ 3 ร่วมรับผิดชอบ	13
หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	39
การพัฒนาตามแนวพระราชดำริ	49
แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	50
แนวคิดความรู้ความเข้าใจ	52
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	57
กรอบแนวคิดในการวิจัย	59
สมมติฐานงานวิจัย	59
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	61
สถานที่ดำเนินการวิจัย	61
ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง	61
เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล	63

	หน้า
การทดสอบเครื่องมือ	63
การวิเคราะห์ข้อมูล	69
บทที่ 4 ผลการศึกษา	71
ข้อมูลเบื้องต้นส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน	71
ระดับความรู้ความเข้าใจในแนวทางการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของ เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ กองทัพภาคที่ 3	80
การพิสูจน์สมมติฐานการวิจัย	122
แนวทางการพัฒนาระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนว พระราชดำริของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานใน โครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำริในพื้นที่กองทัพภาคที่ 3	132
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	137
สรุปผลการศึกษา	137
อภิปรายผลการศึกษาวิจัย	139
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	144
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	145
บรรณานุกรม	147
ภาคผนวก	149
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	150
ภาคผนวก ข ประวัติผู้วิจัย	171

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า	
1	สรุปวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโครงการ ฯ ที่กองทัพภาคที่ 3 รับผิดชอบ	36
2	ค่าความยากง่ายและการแปลความหมายของแบบทดสอบที่ใช้ในงานวิจัย	65
3	หน่วยงานต้นสังกัดของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ	72
4	การศึกษาของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ	72
5	อายุของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ	73
6	อายุราชการของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ	74
7	ประสบการณ์การทำงานใน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงาน	75
8	ตำแหน่งในชุดปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ	75
9	การเข้าร่วมรับการฝึกอบรม หรือปฐมนิเทศเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ	76
10	ระดับการเข้าร่วมรับการฝึก อบรม หรือปฐมนิเทศเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ	77
11	ความสนใจในการรับความรู้ตามแนวทางพระราชดำริจากสื่อ	78
12	ระดับความสนใจในการรับความรู้ตามแนวทางพระราชดำริจากสื่อ	79
13	ผลการทดสอบระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริด้านทรัพยากร	84
14	ผลการทดสอบระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริด้านเศรษฐกิจ	97
15	ผลการทดสอบระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริด้านสังคม	105
16	ผลการทดสอบระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริด้านบุคคลและประสานงาน	115
17	สรุปผลระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของหน่วยส่วนกำลังรบ	120
18	สรุปผลระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของหน่วยส่วนภูมิภาค	121

ตาราง		หน้า
19	สรุปผลระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของ หน่วยส่วนช่วยพัฒนาประเทศ	121
20	คะแนนเฉลี่ยผลทดสอบความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนว พระราชดำริจำแนกตามหน่วยงานต้นสังกัด	123
21	คะแนนเฉลี่ยผลทดสอบความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนว พระราชดำริจำแนกตามระดับการศึกษา	124
22	คะแนนเฉลี่ยผลทดสอบความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนว พระราชดำริจำแนกตามระดับอายุ	125
23	คะแนนเฉลี่ยผลทดสอบความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนว พระราชดำริจำแนกตามระดับอายุราชการ	127
24	คะแนนเฉลี่ยผลทดสอบความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนว พระราชดำริจำแนกตามประสบการณ์โครงการ	128
25	คะแนนเฉลี่ยผลทดสอบความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนว พระราชดำริจำแนกตามตำแหน่งในชุดปฏิบัติงาน	130

บทที่ 1

บทนำ

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นโครงการที่มีจุดเริ่มเป็นการดำเนินงานตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะมุ่งพัฒนาและช่วยเหลือปสกนิกรโดยทั่วไป ไม่จำกัดหรือแบ่งเลือกชนชั้น เชื้อชาติ วรรณะหรือฐานะ โดยเฉพาะผู้ที่ยากไร้ที่ประสบปัญหาต่าง ๆ อันกระทบถึงการดำรงชีพของประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ พระราชดำริของทั้งสองพระองค์ก่อให้เกิดโครงการต่าง ๆ ตามมาอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งมีชื่อเรียกตามที่มาของโครงการ เช่น โครงการหลวง โครงการตามพระราชประสงค์ โครงการในพระบรมราชานุเคราะห์ และโครงการตามพระราชดำริ เป็นต้น

เนื่องจากโครงการตามพระราชดำริมีหลากหลายประเภทและมีชื่อเรียกต่างกััน คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รัฐบาลตั้งขึ้นมาเพื่อประสานงานกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานตามโครงการพระราชดำริ ได้เห็นถึงประโยชน์ของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเหล่านี้ว่ามีส่วนสำคัญในการสนับสนุนและเสริมงานปกติของรัฐให้ได้ผลสมบูรณ์และกว้างขวางขึ้นสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์มากยิ่งขึ้นจึงตั้งชื่อโครงการตามพระราชดำริที่มีชื่อหลากหลายรวมว่า “โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” (คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ[กปร], 2530: 10-11)

พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถที่ได้นำมาเป็นที่มาของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้นมีมากมายหลายด้าน ทั้งในด้านการพัฒนาชนบท การพัฒนาการเกษตร การพัฒนาการประมง การพัฒนาการเลี้ยงสัตว์ การพัฒนาแหล่งน้ำ การพัฒนาและอนุรักษ์ดินการพัฒนาชาวเขา โครงการธนาคารข้าว โครงการธนาคารโค-กระบือ โครงการฝนหลวง หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ รวมไปถึงโครงการศิลปาชีพพิเศษ (กปร., 2530: 10-11) ซึ่งแต่ละโครงการนั้นมีหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐเข้าร่วมดำเนินงาน เพื่อสนองพระราชดำรินั่นที่จะทำให้ประชาชนได้รับการพัฒนามีความเป็นอยู่ที่ดี รวมไปถึงคุณภาพชีวิตที่ทัดเทียมกันในสังคมทั่วไป

การดำเนินงานหรือการทำงานพัฒนาโครงการต่าง ๆ ให้บังเกิดผลสำเร็จจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีทรัพยากรบุคคลหรือบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลของการดำเนินงาน เพราะทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ จะทำให้องค์กรหรือโครงการประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งวัตถุประสงค์ของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้นมุ่งเน้นไปที่การ

พัฒนาและช่วยเหลือประชาชนดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ดังนั้นการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจึงควรยึดแนวพระราชดำริเป็นหลักในการพัฒนาหรือดำเนินงาน

แนวคิดการพัฒนาตามพระราชดำรินำมาใช้ในโครงการต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ยอมรับโดยทั่วไปถึงความเหมาะสมในการที่จะนำไปใช้ได้ โดยต้องประยุกต์ใช้ในแต่ละพื้นที่ที่แต่ละโครงการนั้น ๆ ตั้งอยู่ ดังนั้นการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จึงควรที่จะสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาตามพระราชดำริ การที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจะสามารถนำแนวคิดการพัฒนาตามพระราชดำริไปสู่การปฏิบัติได้อย่างตรงแนวคิดได้ ผู้ปฏิบัติจำเป็นที่ต้องมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามพระราชดำริอย่างถ่องแท้ เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติงานตามแนวคิดการพัฒนาตามพระราชดำริได้อย่างถูกต้องและเป็นประโยชน์สุขต่อประชาชนอย่างแท้จริง

ความสำคัญของปัญหา

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่าง ๆ ได้เริ่มโครงการมาตั้งแต่ปี 2495 (กปร., 2530: 12) นับตั้งแต่โครงการแรกเริ่มดำเนินการจนถึงปัจจุบัน มีหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้มาทำงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้น ถือได้ว่าเป็นการทำงานถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์โดยตรง

เจ้าหน้าที่ที่ได้จัดไปปฏิบัติงานในโครงการต่าง ๆ นั้น ถือเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพและความสามารถ ในอันที่จะนำความรู้ในด้านที่ตนเองถนัดไปช่วยกันทำงานพัฒนาในพื้นที่ต่าง ๆ ที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้น ๆ ตั้งอยู่ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นการปฏิบัติงานถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริควรที่จะมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามพระราชดำริเป็นอย่างดี

กองทัพบกเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ทำงานถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่าง ๆ และมีการมอบหมายงานให้หน่วยงานในสังกัดหลายหน่วยรับผิดชอบดำเนินงาน โดยกองทัพบกได้แบ่งส่วนราชการที่เป็นหน่วยขึ้นตรงของกองทัพบกเป็น 35 หน่วยรวมถึงกองทัพภาคที่ 3 ด้วย และได้มีการจัดกลุ่มของส่วนราชการออกตามบทบาทและลักษณะงานออกเป็น 7 ส่วน ดังนี้ ส่วนบัญชาการ ส่วนกำลังรบ ส่วนสนับสนุนการรบ ส่วนส่งกำลังบำรุง ส่วนภูมิภาค ส่วนการศึกษาและ ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ

กองทัพภาคที่ 3 เป็นหน่วยขึ้นตรงของกองทัพบก มีการจัดหน่วยภายในที่แบ่งหน้าที่ได้ตามการแบ่งของกองทัพบกได้ในบางส่วน กองทัพภาคที่ 3 รับผิดชอบโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน 42 โครงการ และได้มอบหมายให้หน่วยขึ้นตรงของกองทัพภาคที่ 3 จัดกำลังพลขึ้นปฏิบัติหน้าที่ตามโครงการดังกล่าว ดังนั้นกำลังพลของกองทัพภาคที่ 3 ที่ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จึงควรมีความรู้และความเข้าใจในแนวความคิดการพัฒนาตามพระราชดำริ เพราะจะทำให้การดำเนินงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ซึ่งเท่าที่ผ่านมายังไม่มีการศึกษาในเรื่องความรู้ความเข้าใจในแนวความคิดพัฒนาตามพระราชดำริของเจ้าหน้าที่ทหารที่ทำงานในโครงการฯ ในพื้นที่ของกองทัพภาคที่ 3 มาก่อน

ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติงานในกองพลพัฒนาที่ 3 อันเป็นหน่วยขึ้นตรงหน่วยหนึ่งของกองทัพภาคที่ 3 จึงมีความสนใจในความรู้ความเข้าใจในแนวความคิดพัฒนาตามพระราชดำริว่า เจ้าหน้าที่ทหารที่ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในแต่ละหน่วยว่า มีระดับความรู้ความเข้าใจในแนวความคิดพัฒนาตามพระราชดำริแตกต่างกันอย่างไรและมีแนวทางการพัฒนาระดับความรู้ความเข้าใจอย่างไรบ้าง

โจทย์งานวิจัย

เจ้าหน้าที่ทหารที่ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริแต่ละหน่วย มีระดับความรู้ความเข้าใจในแนวความคิดพัฒนาตามแนวพระราชดำริแตกต่างกันอย่างไรเพียงไหน และจะมีแนวทางการพัฒนาระดับความรู้ความเข้าใจในแนวความคิดพัฒนาตามพระราชดำริอย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบความแตกต่างของความรู้ความเข้าใจในแนวความคิดพัฒนาตามแนวพระราชดำริของเจ้าหน้าที่ทหารจากหน่วยต้นสังกัดต่าง ๆ ของเจ้าหน้าที่ทหารที่ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
2. เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาระดับความรู้ความเข้าใจในแนวความคิดพัฒนาตามแนวพระราชดำริของเจ้าหน้าที่ทหารที่ปฏิบัติงานในโครงการพระราชดำริ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. หน่วยงานต้นสังกัดของชุดปฏิบัติการได้ทราบถึงความรู้ความเข้าใจในแนวทางการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของกำลังพล
2. หน่วยงานด้านการจัดการฝึกของกองทัพภาคที่ 3 ของสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาความรู้เรื่องในแนวทางการพัฒนาตามแนวพระราชดำริให้กับกำลังพลที่ปฏิบัติหน้าที่

ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยเรื่องความรู้ความเข้าใจพระราชดำริในแนวทางการพัฒนาตามพระราชดำริของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของงานวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาความรู้ความเข้าใจพระราชดำริในแนวทางการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริตามที่ได้มีการรวบรวมไว้โดยผู้ที่ถวายงานโดยใกล้ชิดและมีการประมวลไว้อย่างแน่ชัด และศึกษาจากวัตถุประสงค์ของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ กองทัพภาคที่ 3 จัดกำลังเข้าร่วมปฏิบัติงาน โดยแบ่งความรู้ความเข้าใจออกเป็น 4 ด้านคือ ด้านทรัพยากร เศรษฐกิจ สังคม และบุคคล และการประสานงาน

2. ขอบเขตประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ทหารชุดปฏิบัติการคุ้มครองและป้องกันชุมชน ที่ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่กองทัพภาคที่ 3 มีส่วนร่วม โดยมี 3 ส่วนจัดชุดปฏิบัติการที่เป็นหน่วยขึ้นตรงของกองทัพภาคที่ 3 ได้แก่ ส่วนกำลังรบ (กองพลทหารราบ4,กองพลทหารม้าที่1), ส่วนภูมิภาค (มณฑลทหารบก 32,33,จังหวัดทหารบกเชียงราย,พะเยา,อุดรดิตถ์,น่าน,พิษณุโลก) และส่วนช่วยพัฒนาประเทศ (กองพลพัฒนาที่3)

3. ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้รวบรวมข้อมูลจาก เจ้าหน้าที่ทหารที่ปฏิบัติงานในโครงการพระราชดำริในความรับผิดชอบของกองทัพภาคที่ 3

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

ความรู้ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการจำเนื้อหาสาระและแปลความหมาย ในที่นี้จะวัดความรู้ความเข้าใจใน 4 ด้าน คือ ด้านทรัพยากร เศรษฐกิจ สังคม และบุคคล

การวัดความรู้ความเข้าใจ หมายถึง การวัดความสามารถในการจำเนื้อหาสาระและแปลความหมาย ในความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาดมแนวพระราชดำริทั้ง 4 ด้าน โดยวัดระดับความรู้ความเข้าใจออกเป็น 5 ระดับคือ ดีมาก ดี ปานกลาง น้อย และน้อยมาก

เจ้าหน้าที่ทหารที่ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมายถึง เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่กองทัพภาคที่ 3 จัดเป็นชุดปฏิบัติการประสานงานและคุ้มครองป้องกันชุมชนเข้าร่วมในการดำเนินงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ได้รับผิดชอบมีส่วนร่วม (ขป.)

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมายถึง โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่กองทัพภาคที่ 3 มีส่วนร่วมในการจัดกำลังพลร่วมปฏิบัติงานดำเนินงานมีจำนวนทั้งสิ้น 42 โครงการ ได้แก่

1. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ คอยอมพาย อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
2. โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ ตามพระราชดำริ คอยดำ อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่
3. โครงการหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านนาศิริ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
4. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ บ้านเสาแดง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
5. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ บ้านปางขอน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

6. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ คอยบ่อ อำเภอเมือง
จังหวัดเชียงราย
7. บ้านเล็กในป่าใหญ่ ตามพระราชดำริ บ้านหนองห้า อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
8. โครงการพัฒนาพื้นที่ป่าขุนแม่กวง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด
จังหวัดเชียงใหม่
9. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ บ้านหัวเมืองงาม อำเภอแม่
ฮวย จังหวัดเชียงใหม่
10. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ คอยม่อนล้าน อำเภอ
พร้าว จังหวัดเชียงใหม่
11. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ บ้านธารทอง อำเภอเชียง
แสน จังหวัดเชียงราย
12. โครงการศิลปาชีพพื้นที่โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคง พื้นที่ภูซัด ภูเมียง ภูสอย
ดาว อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก
13. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ ภูซัด ภูเมียง ภูสอยดาว
อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก
14. โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ ตามพระราชดำริ คอยฟ้าห่มปก อำเภอแม่ฮวย
จังหวัดเชียงใหม่
15. โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ บ้านขุนแตะ อำเภอจอมทอง จังหวัด
เชียงใหม่
16. โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ บ้านแม่ตุงติง อำเภอสะเมิง จังหวัด
เชียงใหม่
17. โครงการสถานีสาธิตและถ่ายทอดการเกษตร ป่าไม้ สิ่งแวดล้อม ตามพระราชดำริ
บ้านแปกแซม อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่
18. โครงการพัฒนาเบ็ดเสร็จกลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำปิง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอ
จอมทอง, อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ และอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน
19. โครงการศิลปาชีพในพื้นที่โครงการจัดที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกินคีรีราษฎร์
อำเภอพบพระ จังหวัดตาก
20. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ บ้านนาเกียน อำเภออม
ก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

21. โครงการจัดตั้งหมู่บ้านยามชายแดน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านแม่ส่วยอุ อำเภอมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
22. โครงการจัดตั้งหมู่บ้านชาวไทยภูเขา ตามพระราชเสาวนีย์ บ้านมะโอโคะ อำเภอบัวฝาง จังหวัดตาก
23. โครงการจัดตั้งหมู่บ้านชาวไทยภูเขา ตามพระราชเสาวนีย์ บ้านปางคอง อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน
24. โครงการจัดตั้งหมู่บ้านยามชายแดน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านคอยฝักกูด อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
25. โครงการจัดตั้งหมู่บ้านยามชายแดน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านอาโ้ อำเภอบางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน
26. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ ห้วยแม่เกียงอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
27. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรพื้นที่สูง ตามพระราชดำริ บ้านสันติสุข อำเภอปง จังหวัดพะเยา
28. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ บ้านสะจุก – สะเกียง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน
29. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ บ้านสบปุ่น อำเภอท่าวัง พะเยา จังหวัดน่าน
30. โครงการพัฒนาบ้านแม่คำ อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง
31. โครงการพัฒนาพื้นที่รอยต่อ อำเภอมือง อำเภอมืองปาน และอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง
32. โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎร บ้านทุ่งต้นจิว อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่
33. โครงการอนุรักษ์สภาพป่าในพื้นที่บ้านซิมเบอร์ อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่
34. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ คอยแบแล อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่
35. โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ ตามพระราชดำริ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย
36. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ บ้านห้วยหยวกป่าโซ อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
37. โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พื้นที่คอยยาว คอยผาหม่น คอยผาจิ จังหวัดพะเยา – จังหวัดเชียงราย

38. โครงการศิลปาชีพในพื้นที่โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคง พื้นที่คอยยาว คอยผาหม่น คอยผาจิ จังหวัดพะเยา

39. โครงการทดลองเลี้ยงแกะและสัตว์ปีก ตามพระราชดำริ บ้านร่มฟ้าทอง อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย

40. โครงการทดลองหมู่บ้านประมง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์

41. โครงการพัฒนาบ้านกอก - บ้านจูน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอปัว จังหวัดน่าน

42. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ ภูพยัคฆ์ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน

แนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ หมายถึง แนวพระราชดำริในการแก้ไขปัญหาในด้านต่างๆของชาติ และได้มีการรวบรวมขึ้นมาเพื่อศึกษา และตามหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

การจัดส่วนราชการของกองทัพบก หมายถึง การจัดกลุ่มของส่วนราชการที่ได้แบ่งตาม พ.ร.ฎ.แบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ส่วนราชการกองทัพบก กองทัพบกไทย กระทรวงกลาโหม พ.ศ.2550 (ฉบับร่าง) โดยกองทัพบกกำหนดไว้ 35 หน่วย ซึ่งจัดกลุ่มงานที่รับผิดชอบให้มีความสัมพันธ์กันเป็น 7 ส่วนดังนี้

1. ส่วนบัญชาการ มีหน้าที่ควบคุมบังคับบัญชา วางแผน อำนวยการ ประสานงาน และกำกับการ ให้การดำเนินงานของกองทัพบกทั้งในยามปกติ และยามสงครามเป็นไปอย่างประสิทธิภาพและรวดเร็ว

2. ส่วนกำลังรบ มีหน้าที่ใช้กำลังรบเข้าต่อสู้กับข้าศึกเพื่อป้องกันราชอาณาจักรภารกิจและขีดความสามารถเฉพาะของแต่ละหน่วยกำลังรบจะปรากฏอยู่ในอัตราการจัดหน่วยนั้น

3. ส่วนสนับสนุนการรบ มีหน้าที่สนับสนุนส่วนกำลังรบเพื่อให้บรรลุภารกิจของส่วนกำลังรบ

4. ส่วนส่งกำลังบำรุง มีหน้าที่ให้การสนับสนุนทางด้านการส่งกำลังบำรุงให้กับส่วนราชการต่าง ๆ ของกองทัพบก

5. ส่วนภูมิภาค มีภารกิจรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่สาละคตี และเรือนจำ การระดมสรรพกำลังสนับสนุนหน่วยทหารในพื้นที่ การดำเนินการตามยุทธศาสตร์การต่อสู้เบ็ดเสร็จปกครองบังคับบัญชากำลังประจำถิ่นของกองทัพบก

6. ส่วนการศึกษา หน้าที่อำนาจการ ดำเนินการฝึก และศึกษากำลังพลของกองทัพบก เพื่อให้กำลังพลของกองทัพบก มีความรู้ ความสามารถ เหมาะสมตามตำแหน่งหน้าที่อันจะทำให้ หน่วยต่าง ๆ ของกองทัพบกมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบ

7. ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ มีหน้าที่รับผิดชอบการปฏิบัติงานด้านการพัฒนา โดยเฉพาะ (โรงเรียนเสนาธิการทหารบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง. 2546:10)

แนวทางการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ หมายถึง วิธีการหรือการปฏิบัติในการทำให้ เจ้าหน้าที่ทหารที่ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สามารถมีระดับความรู้ความ เข้าใจในแนวกิจการพัฒนาตามแนวพระราชดำริที่ตื้นเขินกว่าเดิม

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การศึกษาเรื่องความรู้ความเข้าใจพระราชดำริในแนวทางการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ผู้วิจัยได้ตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความกระจ่างในงานและปัญหาที่ศึกษานี้ ตลอดจนเป็นพื้นฐานในการอ้างอิงของงานวิจัยนี้ซึ่งจะครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้

1. โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
2. โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ กองทัพอากาศที่ 3 ร่วมรับผิดชอบ
3. หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
4. การพัฒนาตามแนวพระราชดำริ
5. แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
6. แนวคิดความรู้ความเข้าใจ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเกิดขึ้นด้วยความห่วงใยในทุกข์สุขของอาณาประชาราษฎร์ นับแต่ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จเถลิงถวัลย์สิริราชสมบัติเป็นต้นมา พระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมเยือนประชาชนตามพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทยากจนอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ มากกว่าประทับอยู่ในพระราชวังที่กรุงเทพฯ ทั้งนี้เพื่อทรงค้นหาข้อมูลที่แท้จริงจากประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐประจำพื้นที่ และทรงสังเกตการณ์ สำนวณสภาพทางภูมิศาสตร์ไปพร้อม ๆ กันด้วย ทั้งนี้เพื่อทรงรวบรวมข้อมูลไว้เป็นแนวทางที่จะพระราชทานพระราชดำริในการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ [สำนัก กปร.]. 2546: 10)

พระราชดำริเริ่มแรกอันเป็นโครงการช่วยเหลือประชาชนเริ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2494 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้กรมประมงนำพันธุ์ปลาทอมเทศจากปีนัง ซึ่งได้รับการถวายจากผู้เชี่ยวชาญด้านการประมงขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติเข้าไปเลี้ยงในสระน้ำพระที่นั่งอัมพรสถาน และเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2496 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรด

กระหม่อมพระราชทานพันธุ์ปลาหมอเทศนี้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทั่วประเทศนำไปเลี้ยงเผยแพร่ ขยายพันธุ์แก่ราษฎรในหมู่บ้านของตนเพื่อจักได้มีอาหารโปรตีนเพิ่มขึ้น (สำนัก กปร.. 2546: 10)

โครงการพระราชดำริที่นับว่าเป็นโครงการพัฒนาชนบทโครงการแรก เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2495 โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทาน รถปลูโคเซอร์ ให้หน่วยตำรวจตระเวนชายแดนค่ายนเรศวร ไปสร้างถนนเข้าไปยังบ้านห้วยมงคล ตำบลหินเหล็กไฟ (ปัจจุบันคือ ตำบลทับใต้) อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อให้ราษฎร สามารถสัญจรไปมาและนำผลผลิตออกมาจำหน่ายยังชุมชนภายนอกได้สะดวก จากนั้นในปี พ.ศ. 2496 ได้พระราชทานพระราชดำริให้สร้างอ่างเก็บน้ำเขาเต่า อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อบรรเทาความแห้งแล้ง เตือคร้อนของราษฎรและสร้างเสร็จใช้ประโยชน์ได้ในปี พ.ศ. 2506 นับเป็นโครงการพระราชดำริทางด้านชลประทานแห่งแรกของพระองค์ (สำนัก กปร.. 2546: 10)

จากนั้นจนถึงปัจจุบัน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมีจำนวนมากมากกว่า 3,000 โครงการ ในแต่ละโครงการนั้นต่างก็มีวัตถุประสงค์เฉพาะที่แตกต่างกันไป โครงการพระราชดำริในระยะแรกๆ นั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ (สำนัก กปร.. 2546: 11)

1. โครงการที่มีลักษณะศึกษา ค้นคว้า ทดลอง เป็นการส่วนพระองค์ โครงการดังกล่าวนี้เท่ากับเป็นการเตรียมพระองค์ในด้านข้อมูลและความรอบรู้ที่จะทรงนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาและเผยแพร่แก่เกษตรกร รวมทั้งเป็นการแสวงหาแนวทางการพัฒนาที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพสังคมไทยและสภาพแวดล้อมในแต่ละท้องถิ่นด้วย

2. โครงการที่มีลักษณะเริ่มเข้าไปแก้ไขปัญหาหลักของเกษตรกร เนื่องจากเกษตรกรประสบปัญหาและอุปสรรคในการทำเกษตรกรรมมากขึ้นทุกขณะ ซึ่งในขณะที่พระองค์ทรงมีโครงการทดลองและเรียนรู้ไปด้วยกัน จะทรงเริ่มก้าวเข้าสู่การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาของเกษตรกรอย่างแท้จริง ระยะแรกโครงการยังจำกัดขอบเขตอยู่เฉพาะบริเวณรอบๆ ที่ประทับในส่วนบุคคล รูปแบบของการพัฒนาแก้ปัญหา คือ การพัฒนาแบบผสมผสาน (Integrated Development) หลังจากนั้นโครงการในลักษณะนี้ค่อยๆ ขยายขอบเขตออกไปสู่สังคมเกษตรกรในพื้นที่ที่กว้างขึ้น

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมีอยู่มากมายหลายสาขา หลายประเภทในระยะแรก มีชื่อเรียกแตกต่างกันไป ดังนี้คือ (สำนัก กปร.. 2546: 12)

1. โครงการตามพระราชประสงค์ หมายถึง โครงการซึ่งทรงศึกษาทดลองปฏิบัติเป็นส่วนพระองค์ ทรงศึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญในวงงาน ทรงแสวงหาวิธีการทดลองปฏิบัติ ทรงพัฒนาและส่งเสริมแก้ไขตัดแปลงวิธีการเป็นระยะเวลาหนึ่ง เพื่อดูแลผลผลิตทั้งในพระราชฐานและนอกพระราชฐาน ซึ่งต้องทรงใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ในการดำเนินการทดลองจนกว่าจะเกิด

ผลดี ต่อมา เมื่อทรงแม่พระทัยว่าโครงการนั้นๆ ได้ผลดี เป็นประโยชน์แก่ประชาชนอย่างแท้จริง จึงโปรดเกล้าฯ ให้รัฐบาลเข้ามารับงานต่อภายหลัง

2. โครงการหลวง พระองค์ทรงมีพระราชประสงค์ดำเนินการพัฒนาและบำรุงรักษาต้นน้ำลำธารในบริเวณป่าเขาในภาคเหนือเพื่อบรรเทาอุทกภัยในที่ลุ่มตอนล่าง ด้วยเหตุผลที่พื้นที่เหล่านี้เป็นเขตแดนชาวไทยภูเขา จึงทรงมีโอกาพัฒนาชาวเขาชาวคอยให้อยู่ดีกินดี ให้เลิกการปลูกฝิ่น เลิกการตัดไม้ทำลายป่า ทำไร่เลื่อนลอย และเลิกการค้าไม้เถื่อน ของเถื่อน อาวุธ ยุทโธปกรณ์นอกกฎหมาย ทรงพัฒนาช่วยเหลือให้ปลูกพืชหมุนเวียนที่มีมูลค่าสูง ขนส่งง่าย ปลูกข้าวไร่ และเลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อบริโภค รวมคุณค่าผลผลิตแล้วให้ได้คุณค่าแทนการปลูกฝิ่น ทั้งๆ ที่งานของโครงการนี้กินเวลายาวนานกว่าจะเกิดผลได้ ต้องใช้เวลานานนับสิบปี การดำเนินงานจะยากลำบากสักเพียงใดมิได้ทรงห้อลอย การพัฒนาค่อยๆ ได้ผลดีขึ้นๆ ชาวเขาชาวคอยจึงมีความจงรักภักดี เรียกพระองค์ว่า “พ่อหลวง” และเรียกสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถว่า “แม่หลวง” โครงการของทั้งสองพระองค์จึงเรียกว่า “โครงการหลวง”

3. โครงการในพระบรมราชานุเคราะห์ หมายถึง โครงการที่พระองค์ได้พระราชทานข้อเสนอแนะและแนวทางพระราชดำริให้เอกชนไปดำเนินการ ด้วยกำลังเงิน กำลังปัญญา และกำลังแรงงาน พร้อมทั้งการติดตามผลงานให้ต่อเนื่องโดยภาคเอกชน เช่น โครงการพัฒนาหมู่บ้านสหกรณ์เนินดินแดง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งสโมสรโรดารีแห่งประเทศไทยเป็นผู้จัดและดำเนินงานตามพระราชดำริ โครงการพจนานุกรม โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เป็นต้น

4. โครงการตามพระราชดำริ โครงการประเภทนี้เป็นโครงการที่ทรงวางแผนพัฒนา ทรงเสนอแนะให้รัฐบาลร่วมดำเนินการตามแนวพระราชดำริ โดยพระองค์เสด็จฯ ร่วมทรงงานกับหน่วยงานของรัฐบาล ซึ่งมีทั้งฝ่ายพลเรือน ตำรวจ ทหาร โครงการตามพระราชดำรินี้ในปัจจุบันเรียกว่า “โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” มีกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย ปัจจุบันมีลักษณะที่เป็นโครงการพัฒนาด้านต่างๆ ที่ดำเนินการเสร็จสิ้นภายในระยะเวลาสั้น และระยะเวลายาวที่มากกว่า 5 ปี ขณะเดียวกันก็มีลักษณะที่เป็นงานด้านวิชาการ เช่น โครงการเพื่อการศึกษาค้นคว้าทดลอง หรือโครงการที่มีลักษณะเป็นงานวิจัย เป็นต้น

การทำงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นการทำงานที่มีการร่วมมือกันของทุกส่วนราชการ ในการที่จะสนองพระราชดำริทั้ง พลเรือน ตำรวจ ทหาร หรือแม้กระทั่งหน่วยงานเอกชน ภาคธุรกิจ เพื่อที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ราษฎรให้ดีขึ้น และในบางโครงการฯ เหล่านี้ได้มีการจัดชุดประสานงานและคุ้มครองป้องกันชุมชนจากหน่วยทหารให้เข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่ที่ตั้งโครงการฯ ซึ่งหนึ่งในหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติคือการประสานงานระหว่างราษฎร

กับส่วนราชการหรือหน่วยงานที่ทำงานร่วมกันในพื้นที่ จึงทำให้มีความใกล้ชิดกับราษฎรและหน่วยงานในพื้นที่ (สำนัก กปร.. 2546: 13)

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ กองทัพอากาศที่ 3 ร่วมรับผิดชอบ (รายงานประจำปี กองกิจการพลเรือน กองทัพอากาศที่ 3 2550: 2-25)

1. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริคดยอมพาย อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์

1. ทำการจัดตั้งสถานีพัฒนาการเกษตรในพื้นที่สูงคดยอมพาย เพื่อนำพื้นที่ที่ถูกแผ้วถางแล้วมาทำประโยชน์ให้เกิดผลผลิตสูงสุดเป็นวิทยาลัยของชาวบ้าน และเป็นตัวอย่างแก่ราษฎรที่เข้าร่วมโครงการฯ

2. ทำการฟื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรมให้กลับคืนสภาพป่าที่สมบูรณ์ดั้งเดิม

3. ทำการอนุรักษ์สภาพป่าที่สมบูรณ์บริเวณพื้นที่ป่าคดยอมพาย ให้กลับคืนสู่สภาพสมบูรณ์ดั้งเดิม

2. โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ ตามพระราชดำริคดยอดำ อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนองแนวพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

2. เพื่อศึกษาวิจัยและทดลองหาวิธีการให้คนอยู่กับป่าได้อย่างยั่งยืนในลักษณะ “บ้านเล็กในป่าใหญ่”

3. เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าแหล่งต้นน้ำลำธารให้มีความอุดมสมบูรณ์

4. เพื่อจัดระเบียบชุมชนบริเวณแนวชายแดน

5. เพื่อลดปัญหาการบุกรุกแผ้วถางป่าเพื่อทำไร่เลื่อนลอยของราษฎร

6. เพื่อส่งเสริมให้ราษฎรได้มีอาชีพและรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ

3. โครงการหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านนาสิริ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์

1. อนุรักษ์สภาพป่าและระบบนิเวศของป่าต้นน้ำลำธารและทรัพยากรธรรมชาติ

อย่างยั่งยืน โดยชุมชนเพื่อชุมชน

2. พัฒนาคุณภาพป่าที่ถูกทำลายจนเสื่อมโทรมให้คืนสภาพป่าที่สมบูรณ์ดังเดิม โดยมี ทั้งป่าไม้ธรรมชาติ ป่าไม้เศรษฐกิจ ป่าไม้ใช้สอย และให้ราษฎรร่วมดูแลใช้ประโยชน์จากป่าไม่อย่างเหมาะสม

3. แก้ไขปัญหาการใช้สารเคมีในการทำการเกษตรบนพื้นที่สูง ได้แก่ การใช้สารเคมีปราบวัชพืชสารเคมีฆ่าโรคและแมลงศัตรูพืช และปุ๋ยเคมี

4. ให้ป่าเป็นแหล่งรวบรวมและผลิตอาหารให้แก่ชุมชน ทำให้ชุมชนอยู่อย่างมีความสุขโดยไม่ต้องทำลายป่าแต่ช่วยบำรุงรักษาป่า

5. พัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรให้ดีขึ้น มีอาชีพและที่ทำกินเป็นหลักแหล่ง สามารถอยู่อาศัยกับทรัพยากรป่าไม้ได้อย่างสมดุล

6. จัดระเบียบและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในหมู่บ้านชายแดน ซึ่งเป็นการสนับสนุนป้องกันประเทศ และเป็นการต่อต้านขบวนการค้ายาเสพติด

7. ใช้เป็นหมู่บ้านต้นแบบในการขยายผลสู่หมู่บ้านอื่น ๆ ในพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธาร และพื้นที่อื่น ๆ

4. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ บ้านเสาแดง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนับสนุนโดยการประสานงาน และการคุ้มครองป้องกันชุมชนให้หน่วยงานร่วมโครงการตลอดจนราษฎรในโครงการ ให้สามารถดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปตามแนวทางพระราชดำริ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของโครงการฯ ซึ่งได้แก่

1.1 จัดตั้งสถานีทดลองเกษตรในที่สูงเพื่อใช้พื้นที่ที่ถูกแผ้วถางแล้วมาทำประโยชน์ให้เกิดผลผลิตสูงสุดเป็นตัวอย่างแก่ราษฎรที่เข้าร่วมโครงการฯ

1.2 พัฒนาสภาพป่าเสื่อมโทรม ให้กลับคืนสภาพเป็นป่าที่สมบูรณ์ดังเดิม

1.3 อนุรักษ์สภาพป่าไม้ และพันธุ์สัตว์ป่าที่ยังมีเหลืออยู่ในพื้นที่ป่า โดยให้ราษฎรได้มีส่วนร่วมในลักษณะของการฝึกรายการอาสาสมัครพิทักษ์ป่า

1.4 ฝึกอบรมเกษตรกรแบบครบวงจร เพื่อให้ราษฎรเรียนรู้การใช้ที่ดินที่มีจำกัดให้เกิดผลผลิตที่เพียงพอต่อการเลี้ยงตนเองได้ รวมทั้งให้เรียนรู้การบริหารจัดการในการทำโครงการเกษตรปลอดสารเคมี และยาฆ่าแมลง เรียนรู้ด้านการตลาดด้วยการรวมกลุ่มในรูปแบบของสหกรณ์ การแปรรูปผลผลิตการเกษตรให้เป็นเกษตรอุตสาหกรรมเพื่อให้ได้มูลค่าเพิ่มขึ้น

1.5 ช่วยให้ราษฎรมีงานทำและมีรายได้ เพื่อสนับสนุนรัฐบาลในการแก้ไข ปัญหาการว่างงาน การกระจายรายได้ไปสู่ราษฎรในชนบทที่ยังอยู่ได้เส้นระดับยากจน และนำไปสู่ การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2. เพื่อลดปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่ ด้วยการเคลื่อนไหวในพื้นที่ การปฏิบัติการจิตวิทยา การประชาสัมพันธ์ และการปลูกจิตสำนึกการมีส่วนร่วม และสร้างความ เข้มแข็งให้เกิดแก่ชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะงานการป้องกันและสกัดกั้นการแพร่ระบาดของ ยาเสพติดจากภายนอกประเทศ

5. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ บ้านปางขอน อำเภอเมือง จังหวัด เชียงราย

วัตถุประสงค์

1. จัดตั้งโครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ขึ้นที่คอยเกี้ยวเพื่อฟื้นฟูสภาพป่า และอนุรักษ์แหล่งต้นน้ำห้วยป่าชม ห้วยผาลั้ง ห้วยหินขาว ห้วยยาดี และต้นน้ำลำน้ำแม่กรณ์ เพื่อ ฟื้นฟูสภาพป่าให้อุดมสมบูรณ์ดังเดิม

2. จัดระเบียบชุมชนบริเวณบ้านผาลั้ง บ้านปางขอน และบ้านแม่มอญ ให้ สอดคล้องกับมาตรการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สกัดเส้นทางลำเลียงยาเสพติด ซึ่งเป็นภัย ต่อความมั่นคงของประเทศชาติอย่างร้ายแรง ให้หมดสิ้นไป

3. เพื่อขจัดปัญหาการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่าทำไร่เลื่อนลอย ให้ราษฎรได้ใช้พื้นที่ อย่างจำกัด แต่ให้เกิดผลผลิตสูงพอเลี้ยงครอบครัวได้

4. ส่งเสริมการดำเนินงานของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ ในการช่วยให้ราษฎรมี อาชีพเสริม มีรายได้ เป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ขจัดปัญหาความยากจน การว่างงาน และ ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสได้แสดงความสามารถในการใช้ภูมิปัญญาของตนเองที่ได้รับการถ่ายทอดมา จากบรรพบุรุษ ผลิตผลงานศิลปะที่มีคุณค่าของแต่ละชนเผ่าออกสู่สังคมโลก

5. ส่งเสริมให้ราษฎรได้ประกอบสัมมาอาชีพ โดยยึดถือแนวพระราชดำริระบบ เศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

6. เพื่ออนุรักษ์ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอนาคตต่อไป

6. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ ดอยบ่อ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนับสนุนโดยการประสานงานและการคุ้มครองป้องกันชุมชนให้หน่วยงาน

ร่วม โครงการตลอดจนราษฎรใน โครงการให้สามารถดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปตามแนวทาง พระราชดำริ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของโครงการฯ ซึ่งได้แก่

1.1 จัดตั้งสถานีทดลองเกษตรในที่สูง เพื่อใช้พื้นที่ที่ถูกแผ้วถางแล้วมาทำ ประโยชน์ให้เกิดผลผลิตสูงสุดเป็นตัวอย่างแก่ราษฎรที่เข้าร่วมโครงการฯ

1.2 ฟื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรม ให้กลับคืนสภาพเป็นป่าที่สมบูรณ์ดังเดิม

1.3 อนุรักษ์สภาพป่าไม้ และพันธุ์สัตว์ป่าที่ยังมีเหลืออยู่ในพื้นที่ป่า โดยให้ ราษฎรได้มีส่วนร่วมในลักษณะของการฝึกรายกรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า

1.4 ฝึกอบรมเกษตรกรแบบครบวงจร เพื่อให้ราษฎรเรียนรู้การใช้ที่ดินที่มีจำกัดให้ เกิดผลผลิตที่เพียงพอต่อการเลี้ยงตนเองได้ รวมทั้งให้เรียนรู้การบริหารจัดการในการทำโครงการ เกษตรปลอดสารเคมี และยาฆ่าแมลง เรียนรู้ด้านการตลาดด้วยการรวมกลุ่มในรูปแบบของสหกรณ์ การแปรรูปผลผลิตการเกษตร ให้เป็นเกษตรอุตสาหกรรม เพื่อให้ได้มูลค่าเพิ่มขึ้น

1.5 ช่วยให้ราษฎรมีงานทำและมีรายได้ เพื่อสนับสนุนรัฐบาลในการแก้ไข ปัญหาการว่างงาน การกระจายรายได้ไปสู่ราษฎรในชนบทที่ยังอยู่ได้เส้นระดับยากจน และนำไปสู่ การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2. เพื่อลดปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่ด้วยการเคลื่อนไหวกว้างขวางในพื้นที่ การปฏิบัติภารกิจจิตวิทยา การประชาสัมพันธ์ และการปลูกจิตสำนึกการมีส่วนร่วม และสร้างความ เข้มแข็งให้เกิดแก่ชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะงานการป้องกันและสกัดกั้นการแพร่ระบาดของ ยาเสพติดจากภายนอกประเทศ

7. โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ ตามพระราชดำริ บ้านหนองห้า อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

วัตถุประสงค์

1. จัดตั้งโครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ขึ้น เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าและอนุรักษ์แหล่งต้น น้ำลำธารบริเวณยอดห้วยน้ำลาว ห้วยเกียงกวย ห้วยต๋มหง และลำน้ำญวน

2. จัดระเบียบชุมชนพื้นที่แนวชายแดน ให้สอดคล้องกับมาตรการรักษาความ มั่นคงตามแนวชายแดน

3. เพื่อช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนที่ดินทำกิน และขจัดปัญหาการบุกรุกแผ้วถาง ป่าทำไร่เลื่อนลอยของราษฎร

4. เป็นการส่งเสริมการดำเนินงานของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพฯ

5. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎร ให้มีอาชีพมีรายได้อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม จัดปัญหาความยากจน การว่างงาน และความไม่เป็นธรรมในสังคม รวมทั้งเป็นการแก้ปัญหาการอพยพย้ายถิ่นฐานของราษฎร

6. ส่งเสริมให้ราษฎรผู้ด้อยโอกาสได้ประกอบสัมมาอาชีพ โดยยึดถือแนวพระราชดำริระบบเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

7. เพื่ออนุรักษ์ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอนาคตต่อไป

8. โครงการพัฒนาพื้นที่ป่าขุนแม่กวัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

วัดอุปประสงค์

เพื่อป้องกันการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่าในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่ป่าขุนแม่กวังฯ

9. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ บ้านห้วยเมืองงาม อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

วัดอุปประสงค์

1. เพื่อสนับสนุนโดยการประสานงานและการคุ้มครองป้องกันชุมชนให้หน่วยงานร่วม โครงการตลอดจนราษฎรในโครงการให้สามารถดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปตามแนวทางพระราชดำริ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของโครงการฯ ซึ่งได้แก่

1.1 จัดตั้งสถานีทดลองเกษตรในที่สูง เพื่อใช้พื้นที่ที่ถูกแผ้วถางแล้วมาทำประโยชน์ให้เกิดผลผลิตสูงสุดเป็นตัวอย่างแก่ราษฎรที่เข้าร่วมโครงการฯ ให้หยุดยั้งการบุกรุกทำลายป่า เสริมสร้างความมั่นคงตามแนวชายแดน

1.2 ฟื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรมให้กลับคืนสภาพเป็นป่าที่สมบูรณ์ดังเดิม

1.3 อนุรักษ์สภาพป่าไม้และพันธุ์สัตว์ป่าที่ยังมีเหลืออยู่ในพื้นที่ป่าโดยให้ราษฎรได้มีส่วนร่วมในลักษณะของการฝึกรายการอาสาสมัครพิทักษ์ป่า

1.4 ฝึกอบรมเกษตรกรแบบครบวงจร เพื่อให้ราษฎรเรียนรู้การใช้ที่ดินที่มีจำกัดให้เกิดผลผลิตที่เพียงพอต่อการเลี้ยงตนเองได้ รวมทั้งให้เรียนรู้การบริหารจัดการในการทำโครงการเกษตรปลอดสารเคมี และยาฆ่าแมลง เรียนรู้ด้านการตลาด ด้วยการรวมกลุ่มในรูปแบบของสหกรณ์การแปรรูปผลผลิตการเกษตรให้เป็นเกษตรอุตสาหกรรมเพื่อให้ได้มูลค่าเพิ่มขึ้น

1.5 ช่วยให้มีรายากรมีงานทำและมีรายได้ เพื่อสนับสนุนรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาการว่างงาน การกระจายรายได้ไปสู่รายากรในชนบทที่ยังอยู่ได้เส้นระดับยากจนและนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2. เพื่อลดปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่ ด้วยการเคลื่อนไหวในพื้นที่ การปฏิบัติการจิตวิทยา การประชาสัมพันธ์ และการปลูกจิตสำนึกการมีส่วนร่วม และสร้างความเข้มแข็งให้เกิดแก่ชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะงานการป้องกันและสกัดกั้นการแพร่ระบาดของยาเสพติดจากภายนอกประเทศ

10. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ ดอยม่อนล้าน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนับสนุนโดยการประสานงานและการคุ้มครองป้องกันชุมชนให้หน่วยงานร่วมโครงการตลอดจนรายากรในโครงการ ให้สามารถดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปตามแนวทางพระราชดำริ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของโครงการฯ ซึ่งได้แก่

1.1 จัดตั้งสถานีทดลองเกษตรที่สูง เพื่อใช้พื้นที่ที่ถูกแผ้วถางแล้วมาทำประโยชน์ให้เกิดผลผลิตสูงสุดเป็นตัวอย่างแก่รายากรที่เข้าร่วมโครงการฯ

1.2 พื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรมให้กลับคืนสภาพเป็นป่าที่สมบูรณ์ดั้งเดิม

1.3 อนุรักษ์สภาพป่าไม้และพันธุ์สัตว์ป่า ที่ยังมีเหลืออยู่ในพื้นที่ป่า โดยให้รายากรได้มีส่วนร่วมในลักษณะของการฝึกรายากรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า

1.4 ฝึกอบรมเกษตรแบบครบวงจร เพื่อให้รายากรเรียนรู้การใช้ที่ดินที่มีจำกัดให้เกิดผลผลิตที่เพียงพอต่อการเลี้ยงตนเองได้ รวมทั้งให้เรียนรู้การบริหารจัดการในการทำโครงการเกษตรปลอดสารเคมี และข่าฆ่าแมลง เรียนรู้ด้านการตลาดด้วยการรวมกลุ่มในรูปแบบของสหกรณ์ การแปรรูปผลผลิตการเกษตรให้เป็นเกษตรอุตสาหกรรมเพื่อให้ได้มูลค่าเพิ่มขึ้น

1.5 ช่วยให้มีรายากรมีงานทำและมีรายได้ เพื่อสนับสนุนรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาการว่างงาน การกระจายรายได้ไปสู่รายากรในชนบทที่ยังอยู่ได้เส้นระดับยากจนและนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2. เพื่อลดปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่ ด้วยการเคลื่อนไหวในพื้นที่ การปฏิบัติการจิตวิทยา การประชาสัมพันธ์ และการปลูกจิตสำนึกการมีส่วนร่วม และสร้างความเข้มแข็งให้เกิดแก่ชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะงานการป้องกันและสกัดกั้นการแพร่ระบาดของยาเสพติดจากภายนอกประเทศ

11. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ บ้านธารทอง อำเภอเชียงแสน จังหวัด เชียงราย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนับสนุนโดยการประสานงาน และการคุ้มครองป้องกันชุมชนให้หน่วยงานร่วมโครงการตลอดจนราษฎรในโครงการให้สามารถดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปตามแนวพระราชดำริและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของโครงการฯ ซึ่งได้แก่

1.1 จัดตั้งสถานีพัฒนาเกษตรในที่สูงเพื่อนำพื้นที่ที่ถูกแผ้วถางแล้วมาทำประโยชน์ให้เกิดผลผลิตสูงสุดเป็นตัวอย่างแก่ราษฎรที่เข้าร่วมโครงการฯ

1.2 ฟื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรมให้กลับคืนสภาพเป็นป่าที่สมบูรณ์ดั้งเดิม

1.3 ฝึกอบรมการเกษตรแบบครบวงจร ให้ราษฎรได้เรียนรู้การใช้พื้นที่ที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดผลผลิตพอเลี้ยงตนเองได้ รวมทั้งให้เรียนรู้การบริหารจัดการในการทำการเกษตรปลอดสารเคมีและยาฆ่าแมลง เรียนรู้การตลาดและการรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์ การแปรรูปผลผลิตการเกษตรให้เป็นเกษตรอุตสาหกรรมเพื่อให้ได้มูลค่าเพิ่มขึ้น

1.4 ช่วยให้ราษฎรมีงานทำ มีรายได้ ซึ่งเป็นการช่วยสนับสนุนรัฐบาลในการแก้ปัญหาการว่างงานและการกระจายรายได้ไปสู่ราษฎรในชนบท ช่วยพัฒนาให้ราษฎรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2. เพื่อลดปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่ ด้วยการเคลื่อนไหวก และปฏิบัติการจิตวิทยา ประชาสัมพันธ์ และปลูกจิตสำนึกสร้างการมีส่วนร่วม และสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบ

12. โครงการศิลปาชีพพื้นที่โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคง พื้นที่ภูซัด ภูเมียง ภูสอยดาว อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนองพระราชดำริของ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในการช่วยเหลือราษฎรบ้านร่มเกล้าให้มีที่ทำกินเป็นของตนเองและดำเนินการพัฒนาในด้านการเกษตรในลักษณะอนุรักษ์ดินและน้ำ

2. เพื่อให้ราษฎรบ้านร่มเกล้า มีพื้นที่ทำกินที่แน่นอนและไม่ต้องบุกรุกพื้นที่ตัดไม้ทำลายป่าอีกต่อไป

3. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรบ้านร่มเกล้าให้มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

4. เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่ โดยให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์พัฒนา

13. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ ภูซัด ภูเมียง ภูสอยดาว อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนับสนุนโดยการประสานงานและการคุ้มครองป้องกันชุมชนให้หน่วยงานร่วมโครงการตลอดจนราษฎรในโครงการให้สามารถดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปตามแนวทางพระราชดำริสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของโครงการฯ ซึ่งได้แก่

1.1 จัดตั้งสถานีทดลองเกษตรในที่สูง เพื่อใช้พื้นที่ที่ถูกแผ้วถางแล้วมาทำประโยชน์ให้เกิดผลผลิตสูงสุดเป็นตัวอย่างแก่ราษฎรที่เข้าร่วมโครงการฯ ให้หยุดยั้งการบุกรุกทำลายป่า เสริมสร้างความมั่นคงตามแนวชายแดน

1.2 ฟื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรมให้กลับคืนสภาพเป็นป่าที่สมบูรณ์ดังเดิม

1.3 อนุรักษ์สภาพป่าไม้และพันธุ์สัตว์ป่าที่ยังมีเหลืออยู่ในพื้นที่ป่า โดยให้ราษฎรได้มีส่วนร่วมในลักษณะของการฝึกรายการอาสาสมัครพิทักษ์ป่า

1.4 ฝึกอบรมเกษตรกรแบบครบวงจร เพื่อให้ราษฎรเรียนรู้การใช้ที่ดินที่มีจำกัดให้เกิดผลผลิตที่เพียงพอต่อการเลี้ยงตนเองได้รวมทั้งให้เรียนรู้การบริหารจัดการในการทำโครงการเกษตรปลอดสารเคมี และยาฆ่าแมลง เรียนรู้ด้านการตลาดด้วยการรวมกลุ่มในรูปแบบของสหกรณ์การแปรรูปผลผลิตการเกษตรให้เป็นเกษตรอุตสาหกรรมเพื่อให้ได้มูลค่าเพิ่มขึ้น

1.5 ช่วยให้ราษฎรมีงานทำและมีรายได้ เพื่อสนับสนุนรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาการว่างงาน การกระจายรายได้ไปสู่ราษฎรในชนบทที่ยังอยู่ได้เส้นระดับยากจนและนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2. เพื่อลดปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่ด้วยการเคลื่อนไหวกว้างขวางในการปฏิบัติการจิตวิทยา การประชาสัมพันธ์ และการปลูกจิตสำนึกการมีส่วนร่วม และสร้างความเข้มแข็งให้เกิดแก่ชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะงานการป้องกันและสกัดกั้นการแพร่ระบาดของยาเสพติดจากภายนอกประเทศ

14. โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ ตามพระราชดำริ ดอยฟ้าห่มปก อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนองพระราชดำริของ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในการทำให้ราษฎรที่ยากไร้และสมัครใจเข้าร่วมโครงการได้มีที่อยู่ทำกินเป็นหลักแหล่ง

2. เพื่อศึกษาวิจัยและทดลองหาวิธีการให้คนอยู่กับป่าได้อย่างยั่งยืนในลักษณะ “บ้านเล็กในป่าใหญ่”

3. เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางการดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
อย่างยั่งยืนต่อไป

15. โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ บ้านขุนแตะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
วัดภูประสงค์

1. ส่งเสริมราษฎรในพื้นที่โครงการให้มีรายได้เสริมจากการดำเนินการฟาร์ม
ตัวอย่างตามพระราชดำริ

2. เป็นแหล่งอาหารให้ราษฎรในพื้นที่โครงการฯ

3. เป็นแหล่งข้อมูลในการถ่ายทอดกรรมวิธีของกิจกรรมที่ดำเนินการในฟาร์มที่
ได้ผลให้กับราษฎรในพื้นที่โครงการฯ เพื่อดำเนินการเอง

4. เป็นแหล่งศึกษาข้อมูลของกรรมวิธีดำเนินการที่ได้ผล โดยเน้นให้ราษฎร
สามารถดำเนินการเองได้โดยให้ใช้วัสดุและอุปกรณ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้มากที่สุด

5. อนุรักษ์สภาพป่าไม้ในพื้นที่ให้คงความอุดมสมบูรณ์ตลอดไป

16. โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ บ้านแม่ตุงติง อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่
วัดภูประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมราษฎรในพื้นที่โครงการฯ ให้มีรายได้เสริมจากการดำเนินงานฟาร์ม
ตัวอย่างตามพระราชดำริมีทักษะในการเลี้ยงสัตว์ การประมง และการเกษตร

2. เพื่อเป็นแหล่งอาหารให้ราษฎรในพื้นที่โครงการฯ

3. เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลในการถ่ายทอดกรรมวิธีของกิจกรรมที่ดำเนินการในฟาร์ม
ที่ได้ผลให้กับราษฎรในพื้นที่โครงการฯ เพื่อดำเนินการเอง

4. เพื่อศึกษาข้อมูลของกรรมวิธีดำเนินการที่ได้ผล โดยเน้นให้ราษฎรสามารถ
ดำเนินการเองได้โดยให้ใช้วัสดุและอุปกรณ์ที่มีในท้องถิ่นให้มากที่สุด

5. เพื่ออนุรักษ์สภาพป่าไม้ให้คงความอุดมสมบูรณ์ตลอดไป

17. โครงการสถานีสาธิตและถ่ายทอดการเกษตร ป่าไม้ สังกัดล้อมตามพระราชดำริ บ้านแปกแจ่ม
อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่

วัดภูประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมอาชีพและเพิ่มศักยภาพด้านการเกษตรการปศุสัตว์ให้เพียงพอต่อ
การดำรงชีพของราษฎรในพื้นที่เป้าหมาย

2. เพื่อจัดหาและปรับปรุงแหล่งน้ำไว้ใช้ในการบริโภคอุปโภคและการเกษตรกรรม
ในพื้นที่

3. เพื่ออนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำ สร้างความชุ่มชื้นครอบคลุมพื้นที่เป้าหมาย
4. เพื่อจัดระเบียบชุมชนและพัฒนาคุณภาพชีวิต เพิ่มศักยภาพเรื่องความเพียงพอของราษฎรให้ดำรงชีวิตอยู่ได้โดยไม่เดือดร้อน และสร้างจิตสำนึกความเป็นไทย

18. โครงการพัฒนาเบ็ดเสร็จลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำปิง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอจอมทอง, อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ และอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเสริมสร้างสภาพแวดล้อมในพื้นที่โครงการฯ ให้มีความอุดมสมบูรณ์
2. เพื่อแก้ไขปัญหาของราษฎรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยพื้นฐานในด้านแหล่งน้ำและที่ดินทำกิน
3. เพื่อยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของราษฎรในพื้นที่โครงการฯ ให้สูงขึ้นสามารถดำรงชีพอยู่ได้ตามความเหมาะสมของท้องถิ่น
4. เพื่อใช้เป็นที่ย่อยผลการพัฒนา โดยนำผลการศึกษาของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ฯ อำเภอคอดยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มาให้บริการแก่ราษฎรในพื้นที่โครงการ

19. โครงการศิลปาชีพในพื้นที่โครงการจัดที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกินคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในการช่วยเหลือราษฎรในพื้นที่โครงการจัดที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกินคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ให้มีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
2. เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้นในพื้นที่

20. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ บ้านนาเกียน อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์

1. จัดตั้งสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง เพื่อให้ความรู้แก่ราษฎรในการทำการเกษตรอย่างถูกต้องวิชาการ โดยยึดถือแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจ

พอเพียง เป็นหลักในการดำเนินงาน

2. ทำการฟื้นฟูพื้นที่ป่าดอยชอยเทอถู่ และอนุรักษ์แหล่งต้นน้ำลำน้ำแม่ของ เพื่อป้องกันวิกฤติการขาดแคลนน้ำในอนาคต

3. สร้างงานให้ราษฎรมีอาชีพ มีรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการแก้ปัญหาความยากจนและการว่างงาน ให้โอกาสแก่ราษฎรผู้ด้อยโอกาสได้มีงานทำเพื่อช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ราษฎรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

21. โครงการจัดตั้งหมู่บ้านยามชายแดน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านแม่ส่วยอู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นการสนองพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในการดำเนินการจัดตั้ง “บ้านยามชายแดน” ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

2. เพื่อจัดตั้งถิ่นฐานและการปกครองตามแนวชายแดนให้เป็นหมู่บ้านที่ถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย

3. เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของพื้นที่และโอกาสของราษฎร ให้มีความพร้อมในด้านการพัฒนาและให้สามารถดำรงชีพได้อย่างยั่งยืนและอย่างพอกินพอใช้

4. เพื่อให้ราษฎรมีความสามารถในการปกป้องรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตนเองได้ในระดับหนึ่ง

5. พัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรในพื้นที่เป้าหมายตามความเหมาะสม

6. เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามแนวทางการอยู่ร่วมกันของคนกับป่า

7. กำหนดแนวเขตแดนให้ชัดเจน เพื่อลดการกระทบกระทั่งและความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

22. โครงการจัดตั้งหมู่บ้านชาวไทยภูเขา ตามพระราชเสาวนีย์ บ้านมะโอโคะ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นการสนองพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่ให้ราษฎรชาวไทยภูเขาที่สมัครใจไปเป็นยามตามแนวชายแดนตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

2. เพื่อจัดตั้งถิ่นฐานและการปกครองตามแนวชายแดนไทย - พม่า ด้านจังหวัดตาก ที่มีสภาพพื้นที่ตามที่กำหนดให้เป็นหมู่บ้านที่ถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย

3. เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของพื้นที่และโอกาสของราษฎร ให้มีความพร้อมในด้านการพัฒนาและให้สามารถดำรงชีพได้อย่างยั่งยืนและอย่างพอกินพอใช้

4. เพื่อให้ราษฎรมีความสามารถในการปกป้องรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตนเองได้ในระดับหนึ่ง รวมทั้งสามารถแข่งขันได้กับกลุ่มบ้านใหญ่หรือส่วนราชการได้อย่างทันเวลา

5. พัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรในพื้นที่เป้าหมายให้ได้รับบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน ตามความเหมาะสม

6. เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามแนวทางการอยู่ร่วมกันของคนกับป่า

7. กำหนดแนวเขตแดนให้ชัดเจน เพื่อลดการกระทบกระทั่งและความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

23. โครงการจัดตั้งหมู่บ้านชาวไทยภูเขา ตามพระราชเสาวนีย์ บ้านปางคอง อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นการสนองพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่ให้หารราษฎรชาวไทยภูเขาที่สมัครใจไปเป็นขามตามแนวชายแดนตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

2. เพื่อจัดตั้งถิ่นฐานและการปกครองตามแนวชายแดนไทย-พม่า ด้านจังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่มีสภาพพื้นที่ตามที่กำหนดให้เป็นหมู่บ้านที่ถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย

3. เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของพื้นที่และโอกาสของราษฎร ให้มีความพร้อมในด้านการพัฒนาและให้สามารถดำรงชีพได้อย่างยั่งยืนและอย่างพอกินพอใช้

4. เพื่อให้ราษฎรมีความสามารถในการปกป้องรักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของตนเองได้ในระดับหนึ่ง รวมทั้งสามารถแข่งขันได้กับกลุ่มบ้านใหญ่หรือส่วนราชการได้อย่างทันเวลา

5. พัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรในพื้นที่เป้าหมายให้ได้รับบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน ตามความเหมาะสม

6. เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามแนวทางการอยู่ร่วม

กันของคนกับป่า

7. กำหนดแนวเขตแดนให้ชัดเจนเพื่อลดการกระทบกระทั่งและความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

24. โครงการจัดตั้งหมู่บ้านยามชายแดน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านคอยผักกูด อำเภอป่าสัก จังหวัดแม่ฮ่องสอน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นการสนองพระราชเสาวนีย์ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงห่วงใยปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของราษฎรตามแนวชายแดน รวมทั้งการพัฒนาราษฎรในพื้นที่ให้มีความเข้มแข็ง มีส่วนร่วมรักษาอธิปไตยของชาติอย่างมีระบบตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

2. จัดตั้งถิ่นฐานถาวรตามแนวชายแดนไทย - พม่า ด้านจังหวัดแม่ฮ่องสอนให้มีสภาพเป็นหมู่บ้านที่ถูกต้องตามกฎหมายและกำหนดแนวเขตแดนให้ชัดเจน เพื่อลดปัญหาการกระทบกระทั่งและความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้

3. เสริมสร้างศักยภาพของพื้นที่และโอกาสของราษฎรให้มีความพร้อมในด้านการพัฒนาเพื่อให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างยั่งยืนและอย่างพอกินพอใช้

4. ปกป้องรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตนเองได้ รวมทั้งสามารถแจ้งเตือนภัยให้กับกลุ่มบ้านใหญ่หรือส่วนราชการได้อย่างทันเวลา

5. พัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรในพื้นที่เป้าหมายให้ได้รับการบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานตามความเหมาะสม

6. บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในลักษณะบ้านเล็กในป่าใหญ่ ตามแนวทางการอยู่ร่วมกันของคนกับป่า

25. โครงการจัดตั้งหมู่บ้านยามชายแดน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านอาใจ้อ อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นการสนองพระราชเสาวนีย์ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงห่วงใยปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของราษฎรตามแนวชายแดน รวมทั้งการพัฒนาราษฎรในพื้นที่ให้มีความเข้มแข็ง มีส่วนร่วมรักษาอธิปไตยของชาติอย่างมีระบบตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

2. จัดตั้งถิ่นฐานถาวรตามแนวชายแดนไทย - พม่า ด้านจังหวัดแม่ฮ่องสอน ให้มีสถานภาพเป็นหมู่บ้านที่ถูกต้องตามกฎหมายและกำหนดแนวเขตแดนให้ชัดเจนเพื่อลดปัญหาการกระทบกระทั่งและความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้

3. เสริมสร้างศักยภาพของพื้นที่และ โอกาสของราษฎรให้มีความพร้อมในด้านการพัฒนาเพื่อให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างยั่งยืนและอย่างพอกินพอใช้

4. ปกป้องรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตนเองได้ รวมทั้งสามารถแจ้งเตือนภัยให้กับกลุ่มบ้านใหญ่หรือส่วนราชการได้อย่างทันเวลา

5. พัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรในพื้นที่เป้าหมายให้ได้รับการบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานตามความเหมาะสม

6. บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในลักษณะบ้านเล็กในป่าใหญ่ ตามแนวทางการอยู่ร่วมกันของคนกับป่า

26. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ ห้วยแม่เกียง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนับสนุน โดยการประสานงานและการคุ้มครองป้องกันชุมชน ให้หน่วยงานร่วมโครงการ ตลอดจนราษฎรในโครงการให้สามารถดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปตามแนวทางพระราชดำริ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของโครงการฯ ซึ่งได้แก่

1.1 จัดตั้งสถานีพัฒนาเกษตรที่สูง เพื่อใช้พื้นที่ที่ถูกแผ้วถางแล้วมาทำประโยชน์ให้เกิดผลผลิตสูงสุด เป็นตัวอย่างแก่ราษฎรที่เข้าร่วมโครงการฯ

1.2 พื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรมให้กลับคืนสภาพเป็นป่าที่สมบูรณ์ดังเดิม

1.3 อนุรักษ์สภาพป่าไม้ แหล่งต้นน้ำ และพันธุ์สัตว์ป่า ที่ยังมีเหลืออยู่โดยให้ราษฎรได้มีส่วนร่วมในลักษณะของการฝึกรายการอาสาสมัครพิทักษ์ป่า

2. เพื่อจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน ลดปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่ ด้วยการเคลื่อนไหวในพื้นที่การปฏิบัติการจิตวิทยา การประชาสัมพันธ์ และการปลูกจิตสำนึกการมีส่วนร่วม และสร้างความเข้มแข็งให้เกิดแก่ชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะงานการป้องกันและสกัดกั้นการแพร่ระบาดของยาเสพติดจากภายนอกประเทศ

27. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรพื้นที่สูง ตามพระราชดำริ บ้านสันติสุข อำเภอปง จังหวัดพะเยา

วัตถุประสงค์

1. จัดตั้งสถานีพัฒนาการเกษตรพื้นที่สูงเป็นเสมือนหนึ่งวิทยาลัยของชุมชน เพื่อให้ความรู้แก่ราษฎรในการทำการเกษตรอย่างถูกหลักวิชาการ โดยใช้พื้นที่ดินอย่างจำกัดให้ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้นพอเลี้ยงตนเองได้ ให้ยึดถือแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเรื่องระบบเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักในการดำเนินงาน

2. ทำการอนุรักษ์และฟื้นฟูเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและอนุรักษ์แหล่งต้นน้ำลำน้ำสาวลำน้ำควร ลำน้ำคาง ลำน้ำขาม และลำน้ำตอง ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำของแม่น้ำยมเพื่อป้องกันวิกฤตการขาดแคลนน้ำในอนาคต

ตัวอย่างการขาดแคลนน้ำที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพบได้แก่การขาดแคลนน้ำบริเวณลำน้ำปิง ซึ่งทรงได้รับการถวายฎีกาจากราษฎรเป็นจำนวนมากในพื้นที่อำเภอจอมทอง ในคราวเสด็จฯ เยี่ยมราษฎรบ้านห้วยสะแพคเมื่อวันที่ 28 มกราคม 2548 ทรงเป็นห่วงสถานการณ์ขาดแคลนน้ำเป็นอย่างมาก เพราะปรากฏว่าน้ำในอ่างเก็บน้ำซึ่งสร้างขึ้นถึง 21 แห่ง ปริมาณน้ำลดลงจนถึงขั้นการขาดแคลนน้ำ ส่งผลกระทบต่อสวนลำไยได้รับความเสียหายหลายพันไร่ ทั้งนี้เพราะมีการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่าและเผาป่ากันมากขึ้น โดยไม่มีการจำกัดขอบเขตพื้นที่ทำกินและพื้นที่ป่าที่จะต้องอนุรักษ์ให้ชัดเจน

3. สร้างงานให้ราษฎรมีอาชีพมีรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการขจัดปัญหาความยากจนและการว่างงานและให้โอกาสแก่ราษฎรผู้ด้อยโอกาสได้มีงานทำ เพื่อช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ราษฎรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

28. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ บ้านสะจุก – สะเกียง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนับสนุนโดยการประสานงานและการคุ้มครองป้องกันชุมชน ให้หน่วยงานร่วมโครงการตลอดจนราษฎรในโครงการให้สามารถดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปตามแนวทางพระราชดำริ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของโครงการฯ ซึ่งได้แก่

1.1 จัดตั้งสถานีทดลองเกษตรในที่สูง เพื่อใช้พื้นที่ที่ถูกแผ้วถางแล้วมาทำประโยชน์ให้เกิดผลผลิตสูงสุดเป็นตัวอย่างแก่ราษฎรที่เข้าร่วมโครงการฯ

1.2 พื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรมให้กลับคืนสภาพเป็นป่าที่สมบูรณ์ดังเดิม

1.3 อนุรักษ์สภาพป่าไม้และพันธุ์สัตว์ป่าที่ยังมีเหลืออยู่ในพื้นที่ป่าโดยให้ราษฎรได้มีส่วนร่วมในลักษณะของการฝึกรายกรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า

1.4 ฝึกอบรมเกษตรกรแบบครบวงจร เพื่อให้ราษฎรเรียนรู้การใช้ที่ดินที่มีจำกัดให้เกิดผลผลิตที่เพียงพอต่อการเลี้ยงตนเองได้ รวมทั้งให้เรียนรู้การบริหารจัดการในการทำโครงการเกษตรปลอดสารเคมี และข่าฆ่าแมลง เรียนรู้ด้านการตลาดด้วยการรวมกลุ่มในรูปแบบของสหกรณ์ การแปรรูปผลผลิตการเกษตร ให้เป็นเกษตรอุตสาหกรรมเพื่อให้ได้มูลค่าเพิ่มขึ้น

1.5 ช่วยให้ราษฎรมีงานทำและมีรายได้ เพื่อสนับสนุนรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาการว่างงาน การกระจายรายได้ไปสู่ราษฎรในชนบทที่ยังอยู่ได้เส้นระดับยากจนและนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2. เพื่อลดปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่ ด้วยการเคลื่อนไหวในพื้นที่ การปฏิบัติการจิตวิทยา การประชาสัมพันธ์ และการปลูกจิตสำนึกการมีส่วนร่วม และสร้างความเข้มแข็งให้เกิดแก่ชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะงานการป้องกันและสกัดกั้นการแพร่ระบาดของยาเสพติดจากภายนอกประเทศ

29. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ บ้านสบขุ่น อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนับสนุนโดยการประสานงานและการคุ้มครองป้องกันชุมชน ให้หน่วยงานร่วมโครงการตลอดจนราษฎรในโครงการให้สามารถดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปตามแนวทางพระราชดำริสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของโครงการฯ ซึ่งได้แก่

1.1 จัดตั้งสถานีทดลองเกษตรที่สูง เพื่อใช้พื้นที่ที่ถูกแผ้วถางแล้วมาทำประโยชน์ให้เกิดผลผลิตสูงสุดเป็นตัวอย่างแก่ราษฎรที่เข้าร่วมโครงการฯ

1.2 พื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรมให้กลับคืนสภาพเป็นป่าที่สมบูรณ์ดังเดิม

1.3 อนุรักษ์สภาพป่าไม้และพันธุ์สัตว์ป่าที่ยังมีเหลืออยู่ในพื้นที่ป่า โดยให้ราษฎรได้มีส่วนร่วมในลักษณะของการฝึกรายกรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า

1.4 ฝึกอบรมเกษตรกรแบบครบวงจร เพื่อให้ราษฎรเรียนรู้การใช้ที่ดินที่มีจำกัดให้เกิดผลผลิตที่เพียงพอต่อการเลี้ยงตนเองได้ รวมทั้งให้เรียนรู้การบริหารจัดการในการทำโครงการเกษตรปลอดสารเคมี และข่าฆ่าแมลง เรียนรู้ด้านการตลาดด้วยการรวมกลุ่มในรูปแบบของสหกรณ์ การแปรรูปผลผลิตการเกษตรให้เป็นเกษตรอุตสาหกรรมเพื่อให้ได้มูลค่าเพิ่มขึ้น

1.5 ช่วยให้ราษฎรมีงานทำและมีรายได้ เพื่อสนับสนุนรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาการว่างงาน การกระจายรายได้ไปสู่ราษฎรในชนบทที่ยังอยู่ได้เส้นระดับยากจน และนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2. เพื่อลดปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่ ด้วยการเคลื่อนไหวในพื้นที่ การปฏิบัติการจิตวิทยา การประชาสัมพันธ์ และการปลุกจิตสำนึกการมีส่วนร่วม และสร้างความเข้มแข็งให้เกิดแก่ชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะงานการป้องกันและสกัดกั้นการแพร่ระบาดของยาเสพติดจากภายนอกประเทศ

30. โครงการพัฒนาบ้านแม่ต๋า อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

วัตถุประสงค์

1. ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้แก่ราษฎรซึ่งมีฐานะยากจนให้มีสภาพเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
2. พัฒนาระดับความเป็นอยู่ของราษฎร ให้มีที่ดินและมีหลักประกันในการดำรงชีพ
3. ป้องกันการบุกรุกทำลายป่า รักษาป่าให้มีสภาพอุดมสมบูรณ์ และดำเนินการพัฒนาอนุรักษ์สภาพนิเวศวิทยาป่าไม้ด้วย

31. โครงการพัฒนาพื้นที่รอยต่อ อำเภอเมือง อำเภอเมืองปาน และอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนองพระราชเสาวนีย์ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในการแก้ไขปัญหาการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในพื้นที่
2. เพื่อให้ทุกส่วนราชการที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ร่วมกันแก้ไขปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ให้บรรลุผลสำเร็จเป็นรูปธรรมและให้มีหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
3. เพื่อเป็นการช่วยเหลือราษฎรในพื้นที่ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วยการส่งเสริมอาชีพให้มีรายได้เพิ่มขึ้นโดยการดำเนินงาน โครงการศิลปาชีพ
4. เพื่อเสริมสร้างองค์กรมวลชนในพื้นที่ให้เข้ามามีบทบาทในการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้

32. โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎร บ้านทุ่งต้นจิว อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์

เพื่อประสานการปฏิบัติกับหน่วยราชการต่างๆ ที่เข้าไปดำเนินการในพื้นที่โครงการ ด้วยการจัดชุดปฏิบัติการเข้าปฏิบัติงานในพื้นที่ และดำเนินงานกิจกรรมอำนวยความสะดวกและบริหารโครงการให้สำเร็จลุล่วงตามพระราชประสงค์

33. โครงการอนุรักษ์สภาพป่าในพื้นที่บ้านชีแบร อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อรักษาสภาพป่าที่ยังคงสมบูรณ์อยู่มิให้ถูกทำลายต่อไป ตลอดจนอนุรักษ์สัตว์ป่า และรักษาสภาพแวดล้อม
2. ฟื้นฟูสภาพป่าที่ถูกทำลายจนเสื่อมโทรมให้คืนสู่สภาพป่าที่สมบูรณ์ดั้งเดิม โดยให้ไม้ทั้งไม้ป่าธรรมชาติ ไม้เศรษฐกิจ และไม้ใช้สอย โดยให้ราษฎรที่อาศัยอยู่ในป่าได้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์จากป่าไม้ต่างๆ ดังกล่าวให้เหมาะสม
3. พัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรให้ดีขึ้น ให้มีอาชีพและที่ทำกินเป็นหลักแหล่งและอยู่ร่วมอาศัยกับทรัพยากรป่าไม้อย่างสมบูรณ์

34. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ ดอยแบแล อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์

1. ทำการจัดตั้งสถานีทดลองเกษตรที่สูง ทำการปลูกไม้เมืองหนาวในพื้นที่บริเวณยอดเขาดอยแบแลที่ถูกบุกรุกแผ้วถางแล้ว โดยให้ราษฎรเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการได้เรียนรู้การทำเกษตรอย่างถูกหลักวิชาการ
2. ทำการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าบริเวณยอดเขาดอยแบแล และคอยอมแฮด ให้กลับคืนเป็นสภาพป่าที่สมบูรณ์ดั้งเดิม
3. อนุรักษ์แหล่งต้นน้ำ บริเวณห้วยอมแฮด ห้วยแบแล ห้วยพะอั้น ห้วยไค้สนุน และห้วยกองซาง น้ำในลำห้วยเหล่านี้จะไหลลงสู่ลำน้ำแม่ต๋นซึ่งเป็นแม่น้ำสายหลักที่หล่อเลี้ยงราษฎรอำเภออมก๋อย และช่วยให้ชาวอำเภออมก๋อยไม่ขาดแคลนน้ำในการอุปโภค บริโภค และทำการเกษตร

35. โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ตามพระราชดำริ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าแหล่งต้นน้ำลำธารให้กลับมามีความอุดมสมบูรณ์ดั้งเดิม
2. เพื่อให้ชาวเขาที่ไม่มีแหล่งทำกิน โดยเฉพาะชาวเขาเผ่าอาก้อ ได้มีที่ทำกินเป็นหลักแหล่ง ไม่บุกรุกแผ้วถางป่าเพื่อทำไร่เลื่อนลอยอีกต่อไป
3. เพื่อเป็นการอนุรักษ์และส่งเสริมอาชีพของราษฎร
4. ส่งเสริมการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีชาวไทยภูเขาให้คงอยู่ ซึ่งจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมต่อไป

36. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ บ้านห้วยห้วยกป้าโซ อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนับสนุนโดยการประสานงานและการคุ้มครองป้องกันชุมชนให้หน่วยงานร่วมโครงการตลอดจนราษฎรในโครงการให้สามารถดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปตามแนวพระราชดำริ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของโครงการฯ ซึ่งได้แก่
  - 1.1 จัดตั้งสถานีพัฒนาเกษตรที่สูง เพื่อนำพื้นที่ที่ถูกแผ้วถางแล้วมาทำประโยชน์ให้เกิดผลผลิตสูงสุดเป็นตัวอย่างแก่ราษฎรที่เข้าร่วมโครงการฯ
  - 1.2 ฟื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรมให้กลับคืนสภาพเป็นป่าที่สมบูรณ์ดั้งเดิม
  - 1.3 ฝึกอบรมการเกษตรแบบครบวงจรให้ราษฎรได้เรียนรู้การใช้พื้นที่ดินที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดผลผลิตพอเลี้ยงตนเองได้ รวมทั้งให้เรียนรู้การบริหารการจัดการในการทำโครงการเกษตรปลอดสารเคมีและฆ่าแมลง เรียนรู้การตลาดและการรวมกลุ่มในรูปของสหกรณ์ การแปรรูปผลผลิตการเกษตรให้เป็นเกษตรอุตสาหกรรมเพื่อให้ได้มูลค่าเพิ่มขึ้น
  - 1.4 ช่วยให้ราษฎรมีงานทำ มีรายได้ ซึ่งเป็นการช่วยสนับสนุนรัฐบาลในการแก้ปัญหาการว่างงานและการกระจายรายได้ไปสู่ราษฎรในชนบท ช่วยพัฒนาให้ราษฎรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
2. เพื่อลดปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่ ด้วยการเคลื่อนไหวและปฏิบัติการจิตวิทยาประชาสัมพันธ์และปลูกจิตสำนึก สร้างการมีส่วนร่วม และสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบ

37. โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริพื้นที่ดอยยาว ดอยผาหม่น ดอยผาจิ จังหวัดพะเยา -
จังหวัดเชียงราย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในการ
ช่วยเหลือราษฎรอาสาสมัครชาวเขาและราษฎรอาสาสมัครกองหนุนให้มีคุณภาพชีวิต และความ

เป็นอยู่ที่ดีขึ้น

2. เพื่อวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เป้าหมายให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. เพื่อจัดหาแหล่งน้ำขนาดเล็กในพื้นที่เพื่อใช้ประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค
ตลอดจนการประกอบอาชีพด้านการเกษตรกรรม

4. แนะนำ ส่งเสริม สาธิต ถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีด้านการเกษตรแผนใหม่
ให้กับราษฎรในพื้นที่ตามโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

5. อนุรักษ์สภาพป่าและป้องกันปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ ในพื้นที่โครงการ
อันเนื่องมาจากพระราชดำริเพื่อให้เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่สมบูรณ์ยั่งยืนตลอดไป

6. ส่งเสริมให้ราษฎรในพื้นที่โครงการฯ สามารถยังชีพด้านการเกษตรให้มีผลผลิต
ทางการเกษตรอย่างพอเพียงในการดำรงชีพ

7. ให้ราษฎรสามารถมีเส้นทางคมนาคมสะดวกเพื่อขนส่งผลผลิตด้านการเกษตรสู่
ท้องตลาด

8. แบ่งแยกที่ทำกิน ที่อยู่อาศัยของราษฎรในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ออกจากพื้นที่ป่าสงวน

9. ส่งเสริมให้ราษฎรได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงตามพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ

38. โครงการศิลปาชีพในพื้นที่โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคง พื้นที่ดอยยาว ดอยผาหม่น ดอยผาจิ
จังหวัดพะเยา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนองพระราชดำริของ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในการ
ช่วยเหลือราษฎรอาสาสมัครชาวเขาและราษฎรอาสาสมัครกองหนุนให้มีคุณภาพชีวิตและความ
เป็นอยู่ที่ดีขึ้น

2. เพื่ออนุรักษ์ดินดกเสียวและไม้ป่ามีดอกและเป็นการฟื้นฟูสภาพแหล่งต้นน้ำลำธารในพื้นที่

3. ส่งเสริมงานหัตถกรรมของชาวเขา
4. เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้นในพื้นที่

39. โครงการทดลองเลี้ยงแกะและสัตว์ปีกตามพระราชดำริ บ้านร่มฟ้าทอง อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนองพระราชประสงค์ของ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ตามพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (พื้นที่ทรงงาน)
2. เพื่อเป็นการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรแผนใหม่ ลดการตัดไม้ทำลายป่าเพื่อทำไร่เลื่อนลอย และการปลูกพืชเสพติด
3. เพื่อให้ราษฎรมีทักษะในการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่
4. เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับราษฎรในพื้นที่
5. เพื่อให้ราษฎรมีแหล่งอาหารในพื้นที่
6. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับราษฎรให้ดีขึ้น
7. เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลในการถ่ายทอดกรรมวิธีของกิจกรรมที่ดำเนินการในฟาร์มที่ได้ผลให้กับราษฎรในพื้นที่โครงการฯ เพื่อดำเนินการเอง
8. เพื่ออนุรักษ์สภาพป่าไม้ในเขตพื้นที่ให้คงอุดมสมบูรณ์ตลอดไป

40. โครงการทดลองหมู่บ้านประมงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์

วัตถุประสงค์

1. ส่งเสริมให้ราษฎรที่ได้รับความเดือดร้อนจากการสร้างเขื่อนสิริกิติ์ มาประกอบอาชีพการเลี้ยงปลาในกระชังเป็นอาชีพหลัก
2. เป็นแหล่งอาหารให้กับราษฎรในโครงการ
3. ศึกษาข้อมูลของกรรมวิธีดำเนินการให้มีความเหมาะสม โดยเน้นให้ราษฎรสามารถดำเนินการจนถึงขั้นสามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ โดยอาศัยความช่วยเหลือจากทางราชการให้น้อยที่สุด
4. เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวในอนาคต

41. โครงการพัฒนาบ้านกอก - บ้านจูน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอปัว จังหวัดน่าน

วัตถุประสงค์

1. เพื่ออนุรักษ์ป่าต้นน้ำซึ่งเป็นแหล่งต้นกำเนิดน้ำปัวซึ่งเป็นสาขาของแม่น้ำน่าน
2. เพื่ออนุรักษ์และจัดการดินและน้ำในพื้นที่ลาดชัน ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน
3. เพื่อการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพของราษฎรที่อาศัยอยู่บนพื้นที่สูง
4. เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรที่อาศัยอยู่บนพื้นที่สูง
5. เพื่อระดมแผนงานโครงการของหน่วยงานจากภาครัฐ เอกชน และชุมชน ในการพัฒนาพื้นที่เป้าหมาย

42. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ ภูพยัคฆ์ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนับสนุน โดยการประสานงานและการคุ้มครองป้องกันชุมชน ให้หน่วยงานร่วมโครงการตลอดจนราษฎรในโครงการให้สามารถดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปตามแนวทางพระราชดำริ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของโครงการฯ ซึ่งได้แก่
  - 1.1 จัดตั้งสถานีทดลองเกษตรที่สูง เพื่อใช้พื้นที่ที่ถูกแผ้วถางแล้วมาทำประโยชน์ให้เกิดผลผลิตสูงสุดเป็นตัวอย่างแก่ราษฎรที่เข้าร่วมโครงการฯ
  - 1.2 พื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรมให้กลับคืนสภาพเป็นป่าที่สมบูรณ์ดังเดิม
  - 1.3 อนุรักษ์สภาพป่าไม้และพันธุ์สัตว์ป่า ที่ยังมีเหลืออยู่ในพื้นที่ป่าภูพยัคฆ์โดยให้ราษฎรได้มีส่วนร่วมในลักษณะของการฝึกรายกรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า
  - 1.4 เกษตรแบบครบวงจร เพื่อให้ราษฎรเรียนรู้การใช้ที่ดินที่มีจำกัดให้เกิดผลผลิตที่เพียงพอต่อการเลี้ยงเองได้ รวมทั้งให้เรียนรู้การบริหารจัดการในการทำโครงการเกษตรปลอดสารเคมี และยาฆ่าแมลง เรียนรู้ด้านการตลาดด้วยการรวมกลุ่มในรูปแบบของสหกรณ์ การแปรรูปผลผลิตการเกษตรให้เป็นเกษตรอุตสาหกรรมเพื่อให้ได้มูลค่าเพิ่มขึ้น
  - 1.5 ช่วยให้ราษฎรมีงานทำและมีรายได้ เพื่อสนับสนุนรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาการว่างงาน การกระจายรายได้ไปสู่ราษฎรในชนบทที่ยังอยู่ได้เส้นระดับยากจนและนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
2. เพื่อลดปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่ ด้วยการเคลื่อนไหวในพื้นที่ การปฏิบัติการจิตวิทยา การประชาสัมพันธ์ และการปลูกจิตสำนึกการมีส่วนร่วมและสร้างความ

เข้มแข็งให้เกิดแก่ชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะงานการป้องกันและสกัดกั้นการแพร่ระบาดของยาเสพติดจากภายนอกประเทศ

สรุปลักษณะประจักษ์ของการจัดตั้งโครงการ ฯ ที่กองทัพภาคที่ 3 รับผิดชอบ คูตาราง 1
ดังนี้

ตาราง 1 สรุปวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโครงการ ฯ ที่กองทัพภาคที่ 3 รับผิดชอบ

ลำดับ	โครงการ	การพัฒนาด้าน			
		ทรัพยากรธรรมชาติ	เศรษฐกิจ	สังคม	บุคคลและการ ประสานงาน
1	โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ คอยอมพวย อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่	/	/	/	/
2	โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ ตามพระราชดำริ คอยคำ อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่	/	/	/	/
3	โครงการหมู่บ้านป่าไม้แสนใหม่ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านนาสิริ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่	/	/	/	/
4	โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ บ้านเสาแดง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่	/	/	/	/
5	โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ บ้านปางขอน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย	/	/	/	/
6	โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ คอยบ่อ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย	/	/	/	/
7	บ้านเล็กในป่าใหญ่ ตามพระราชดำริ บ้านหนองห้า อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา	/	/	/	/
8	โครงการพัฒนาพื้นที่ป่าขุนแม่กวาง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่	/	/	/	/
9	โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ บ้านหัวเมืองงาม อำเภอแม่ฮาด จังหวัดเชียงใหม่	/	/	/	/
10	โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ คอยมอนล้าน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่	/	/	/	/
11	โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ บ้านธารทอง อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย	/	/	/	/
12	โครงการศิลปาชีพพื้นที่โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคง พื้นที่ภูจืด ภูเมี่ยง ภูสอยดาว อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก	/	/	/	/
13	โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ ภูจืด ภูเมี่ยง ภูสอยดาว อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก	/	/	/	/
14	โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ ตามพระราชดำริ คอยฟ้าหม่นปก อำเภอแม่ฮาด จังหวัดเชียงใหม่	/	/	/	/
15	โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ บ้านขุนแตะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่	/	/	/	/

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับ	โครงการ	การพัฒนาด้าน			บุคคลและการ ประสานงาน
		ทรัพยากรธรรมชาติ	เศรษฐกิจ	สังคม	
16	โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ บ้านแม่ตุงติง อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่	/	/	/	/
17	โครงการสถานีผลิตและถ้ำทอดการเกษตร ป่าไม้ สังกัดส้อม ตามพระราชดำริ บ้านแปกแซม อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่	/	/	/	/
18	โครงการพัฒนาเบ็ดเสร็จกลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำปิง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอมะนัง, อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ และอำเภอ บ้านโสม จังหวัดลำพูน	/	/	/	/
19	โครงการศิลปาชีพในพื้นที่โครงการจัดที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกินกสิกรรม อำเภอพบพระ จังหวัดตาก	/	/	/	/
20	โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ บ้านนาเกียน อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่	/	/	/	/
21	โครงการจัดตั้งหมู่บ้านยามชายแดน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านแม่สาวอู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	/	/	/	/
22	โครงการจัดตั้งหมู่บ้านชาวไทยภูเขา ตามพระราชเสาวนีย์ บ้านมะโอโคะ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก	/	/	/	/
23	โครงการจัดตั้งหมู่บ้านชาวไทยภูเขา ตามพระราชเสาวนีย์ บ้านปางคอง อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	/	/	/	/
24	โครงการจัดตั้งหมู่บ้านยามชายแดน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านคอกผักกูด อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน	/	/	/	/
25	โครงการจัดตั้งหมู่บ้านยามชายแดน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านอาไ้ อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน	/	/	/	/
26	โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ ห้วยแม่เกียงอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่	/	/	/	/
27	โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรพื้นที่สูง ตามพระราชดำริ บ้านสันติสุข อำเภอปง จังหวัดพะเยา	/	/	/	/
28	โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ บ้านสะจุก – สะแกียง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน	/	/	/	/
29	โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ บ้านสบซุ่น อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน	/	/	/	/
30	โครงการพัฒนาบ้านแม่ต้า อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง	/	/	/	/

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับ	โครงการ	การพัฒนาด้าน			บุคคลและการ ประสานงาน
		ทรัพยากรธรรมชาติ	เศรษฐกิจ	สังคม	
31	โครงการพัฒนาพื้นที่รอยต่อ อำเภอเมือง อำเภอเมืองปาน และอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง	/	/	/	/
32	โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎร บ้านทุ่งต้นจิว อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่	/	/	/	/
33	โครงการอนุรักษ์สภาพป่าในพื้นที่บ้านชีแบะ อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่	/	/	/	/
34	โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ คอยแบแล อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่	/	/	/	/
35	โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ ตามพระราชดำริ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย	/	/	/	/
36	โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ บ้านห้วยหวกป่าโซ อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย	/	/	/	/
37	โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พื้นที่คอกขาว คอกหาหม่น คอกผาจิ จังหวัดพะเยา - จังหวัดเชียงราย	/	/	/	/
38	โครงการศิลปาชีพในพื้นที่โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคง พื้นที่คอกขาว คอกหาหม่น คอกผาจิ จังหวัดพะเยา	/	/	/	/
39	โครงการทดลองเลี้ยงแกะและสัตว์ปีก ตามพระราชดำริ บ้านร่มฟ้าทอง อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย	/	/	/	/
40	โครงการทดลองหมู่บ้านประมง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์	/	/	/	/
41	โครงการพัฒนาบ้านกอก - บ้านจูน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอปัว จังหวัดน่าน	/	/	/	/
42	โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ ภูพยัคฆ์ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน	/	/	/	/
	รวม	39	35	37	42

หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

เป็นที่ประจักษ์กันโดยทั่วกันแล้วว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีสายพระเนตรและพระอัจฉริยภาพในด้านการพัฒนาต่างๆปรากฏแก่สายตาประชาชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ภาพพระราชกรณียกิจที่พระองค์ทรงปฏิบัติ นับตั้งแต่เสด็จขึ้นเถลิงถวัลย์สิริราชสมบัติในปี ๒๔๘๙ แสดงให้เห็นถึงพระเมตตาและพระมหากรุณาธิคุณ ในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่พสกนิกรทั้งแผ่นดินได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (กปร., 2549: 2)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงทุ่มเทพระวรกายตรากตรำและมุ่งมั่นเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้แก่พสกนิกรไม่ว่าเชื้อชาติใด ศาสนาใด หรืออยู่ห่างไกลสักเพียงใด ก็มีทรงย่อท้อ เข้าไปช่วยเหลือราษฎรทั้งด้านสาธารณสุข การศึกษา สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน การเกษตร การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมทั้งดิน น้ำ ป่าไม้ และพลังงาน หรือแม้กระทั่งการจรรจา ทรงคิดค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหาได้อย่างแยบยล

การทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงยึดการดำเนินงานในลักษณะทางสายกลางที่สอดคล้องกับสิ่งที่อยู่รอบตัว และสามารถปฏิบัติได้จริง ทรงมีความละเอียดรอบคอบ และทรงคิดค้นหาแนวทางพัฒนาเพื่อมุ่งสู่ประโยชน์ต่อประชาชนสูงสุด มีคุณค่าและควรยึดเป็นแบบอย่างในการเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาท นำมาปฏิบัติเพื่อให้บังเกิดผลต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติตลอดไป

หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่สามารถรวบรวมได้มีดังต่อไปนี้

ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ

การที่จะพระราชทานโครงการใดโครงการหนึ่งจะทรงศึกษาข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นระบบ ทั้งจากข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสาร แผนที่ สอบถามจากเจ้าหน้าที่ นักวิชาการ และราษฎรในพื้นที่ ให้ได้รายละเอียดที่ถูกต้องเพื่อที่จะพระราชทานความช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วตรงตามความต้องการของประชาชน (กปร., 2549: 3)

ระเบิดจากข้างใน

พระองค์ทรงมุ่งเน้น เรื่องการพัฒนาคน ทรงตรัสว่า “ต้องระเบิดจากข้างใน” หมายความว่า ต้องสร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชนที่เราเข้าไปพัฒนาให้มีสภาพพร้อมที่จะรับการ

พัฒนาเสียก่อน แล้วจึงค่อยออกมาสู่สังคมภายนอกมิใช่การนำเอาความเจริญหรือบุคคลจากสังคมภายนอกเข้าไปหาชุมชนหมู่บ้านที่ยังไม่ทันได้มีโอกาสเตรียมตัวหรือตั้งตัว (กปร., 2549: 4)

แก้ปัญหาที่จุดเล็ก

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเปี่ยมไปด้วยพระอัจฉริยภาพในการแก้ไขปัญหา ทรงมองปัญหาในภาพรวม (Macro) ก่อนเสมอ แต่การแก้ไขปัญหาของพระองค์จะเริ่มจากจุดเล็กๆ (Micro) คือ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ที่คนมักจะมองข้าม ดังพระราชดำรัสความตอนหนึ่งที่ว่า (กปร., 2549: 5)

“...ถ้าปวดหัวก็คิดอะไร ไม่ออกเป็นอย่างนั้นต้องแก้ไขการปวดหัวนี้ก่อน...มันไม่ได้เป็นการแก้อาการจริง แต่ต้องแก้ปวดหัวก่อน เพื่อที่จะให้อยู่ในสภาพที่คิดได้...แบบ (Macro) นี้ เขาจะทำแบบหรือทั้งหมด ฉันไม่เห็นด้วย...อย่างบ้านคนอยู่เราบอกบ้านนี้มันผุตรงนั้น ผุตรงนี้ ไม่คุ้มที่จะไปซ่อม...เอาดกลงรื้อบ้านนี้ ระเบิดเลย เราจะไปอยู่ที่ไหน ไม่มีที่อยู่...วิธีทำต้องค่อยๆ ทำ จะไประเบิดหมดก็ไม่ได้...”

ทำตามลำดับขั้น

ในการทรงงานพระองค์จะทรงเริ่มต้นจากสิ่งที่จำเป็นของประชาชนที่สุดก่อน ได้แก่ สาธารณสุข เมื่อมีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงแล้วก็จะสามารถทำประโยชน์ด้านอื่นๆ ค่อยไปได้จากนั้นจะเป็นเรื่องสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและสิ่งจำเป็นในการประกอบอาชีพ อาทิ ถนน แหล่งน้ำ เพื่อการเกษตร การอุปโภคบริโภค ที่เอื้อประโยชน์ต่อประชาชน โดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงการให้ความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยีที่เรียบง่าย เน้นการปรับใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ราษฎรสามารถนำไปปฏิบัติและเกิดประโยชน์สูงสุดดังพระบรมราโชวาท เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๑๙ ความว่า (กปร., 2549: 6)

“...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นต้องสร้างพื้นฐานคือความพอมีพอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน ใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานที่มั่นคงพร้อมพอสมควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป หากมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่ประการเดียวโดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศและของประชาชน โดยสอดคล้องด้วย ก็จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่างๆ ขึ้น ซึ่งอาจกลายเป็นความ

ยุ่งยากล้มเหลวได้ในที่สุด ดังเห็นได้ที่อารยประเทศกำลังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงในเวลานี้

การช่วยเหลือสนับสนุนประชาชน ในการประกอบอาชีพและตั้งตัวให้มีความพอ กิน พอใช้ก่อนอื่นเป็นพื้นฐานนั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งवाद เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะ พึ่งตนเอง ย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าระดับที่สูงได้ต่อไปโดยแน่นอน ส่วนการถือหลักที่ จะส่งเสริมความเจริญให้ค่อยเป็นไปตามลำดับ ด้วยความรอบคอบระมัดระวังและประหยัดนั้น ก็ เพื่อป้องกันความผิดพลาดล้มเหลว และเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จได้แน่นอนบริบูรณ์...”

ภูมิสังคม

การพัฒนาใดๆ ต้องคำนึงสภาพภูมิประเทศของบริเวณนั้นว่าเป็นอย่างไร และสังคม วิทยาเกี่ยวกับลักษณะนิสัยใจคอของคน ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีในแต่ละท้องถิ่นที่มีความ แตกต่างกัน ดังพระราชดำรัส ความตอนหนึ่งว่า (กปร., 2549: 8)

“...การพัฒนาจะต้องเป็นไปตามภูมิประเทศทางภูมิศาสตร์ และภูมิประเทศทาง สังคมศาสตร์ในสังคมวิทยา คือ นิสัยใจคอของคนเราจะไปบังคับให้คนอื่นคิดอย่างอื่นไม่ได้ เราต้อง แนะนำ เราเข้าไปช่วยโดยที่จะคิดให้เขาเข้ากับเราไม่ได้แต่ถ้าเราเข้าไปแล้ว เราเข้าไปดูว่าเขาต้องการ อะไรจริงๆ แล้วก็อธิบายให้เขาเข้าใจ หลักการของการพัฒนานี้ก็จะเกิดประโยชน์อย่างยิ่ง...”

องค์รวม

ทรงมีวิธีคิดอย่างองค์รวม (Holistic) หรือมองอย่างครบวงจรในการที่จะ พระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับโครงการหนึ่งนั้นจะทรงมองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข อย่างเชื่อมโยง ดังเช่น กรณีของ “ทฤษฎีใหม่” ที่พระราชทานให้แก่ปวงชนชาวไทย เป็นแนวทางใน การประกอบอาชีพแนวทางหนึ่งที่พระองค์ทรงมองอย่างองค์รวม ตั้งแต่การถือครองที่ดินโดยเฉลี่ย ของประชาชนคนไทย ประมาณ ๑๐-๑๕ ไร่ การบริหารจัดการที่ดินและแหล่งน้ำ อันเป็น ปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการประกอบอาชีพ เมื่อมีน้ำในการทำเกษตรแล้วจะส่งผลให้ผลผลิตดีขึ้น และหากมีผลผลิตเพิ่มมากขึ้น เกษตรกรจะต้องรู้จักวิธีการจัดการและการตลาด รวมถึงการรวมกลุ่ม รวมพลังชุมชนให้มีความเข้มแข็ง เพื่อพร้อมที่จะออกสู่การเปลี่ยนแปลงของสังคมภายนอกได้อย่าง ครบวงจรนั้นคือทฤษฎีใหม่ ขั้นที่ ๑, ๒ และ ๓ (กปร., 2549: 9)

ไม่ติดตำรา

การพัฒนาตามแนวพระราชดำริ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีลักษณะของการพัฒนาที่อนุโลมและรวมชอมกับสภาพธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและสภาพของสังคมจิตวิทยาแห่งชุมชนคือ “ไม่ติดตำรา” ไม่ผูกมัดติดกับวิชาการและเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่แท้จริงของคนไทย (กปร., 2549: 10)

ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด

ในเรื่องของความประหยัดนี้ประชาชนชาวไทยทราบกันดีว่าเรื่องส่วนพระองค์ก็ทรงประหยัดมากดังที่เราเคยเห็นว่า หลอดยาสีพระทนต์นั้นทรงใช้อย่างคุ้มค่าอย่างไร หรือฉลองพระองค์แต่ละองค์ทรงใช้อยู่เป็นเวลานาน ดังที่นายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา เคยเล่าว่า (กปร., 2549: 11)

“...กองงานในพระองค์โดยท่านผู้หญิงบุตรี วีระไวทยะ บอกว่าปีหนึ่งพระองค์เบิกดินสอ ๑๒ แท่ง เดือนละแท่งใช้จนกระทั่งฤดู ใครอย่าไปทิ้งของท่านนะ จะกริ้วเลย ประหยัดทุกอย่าง เป็นต้นแบบทุกอย่าง ทุกอย่างนี้มีค่าสำหรับพระองค์หมด ทุกบาททุกสตางค์จะใช้อย่างระมัดระวัง จะสั่งให้เราปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ...”

ขณะเดียวกันการพัฒนาและช่วยเหลือราษฎรทรงใช้หลักในการแก้ไขปัญหาด้วยความเรียบง่ายและประหยัด ราษฎรสามารถทำได้ หาได้ในท้องถิ่นและประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่ในภูมิภาคนั้นๆ มาแก้ไขปัญหาโดยไม่ต้องลงทุนสูงหรือใช้เทคโนโลยีที่ไม่ยุ่งยากนัก ดังพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า

“..ให้ปลูกป่า โดยไม่ต้องปลูกโดยปล่อยให้ขึ้นเองตามธรรมชาติจะได้ประหยัดงบประมาณ”

ทำให้ง่าย – Simplicity

ด้วยพระอัจฉริยภาพและพระปรีชาสามารถในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทำให้การคิดค้น ดัดแปลง ปรับปรุง และแก้ไขงานการพัฒนาประเทศตามแนวพระราชดำรินั้นไปได้โดยง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน และที่สำคัญอย่างยิ่งคือสอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่และระบบนิเวศโดยรวม ตลอดจนสภาพทางสังคมของชุมชนนั้นๆ ทรงโปรดที่จะทำสิ่งที่ยากให้กลายเป็นง่าย

ทำสิ่งที่สลับซับซ้อนให้เข้าใจง่าย อันเป็นการแก้ไขปัญหาด้วยการใช้กฎแห่งธรรมชาติเป็นแนวทาง
 นั้นเองแต่การทำสิ่งยากให้กลายเป็นเรื่องง่ายนั้นเป็นของยาก ฉะนั้นคำว่า “ทำให้ง่าย” หรือ
 “Simplicity” จึงเป็นหลักคิดสำคัญที่สุดของการพัฒนาประเทศในรูปแบบของโครงการอัน
 เนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร., 2549: 12)

การมีส่วนร่วม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นนักประชาธิปไตยจึงทรงนำ “ประชา
 พิจารณ์” มาใช้ในการบริหาร เพื่อเปิดโอกาสให้สาธารณชน ประชาชนหรือเจ้าหน้าที่ทุกระดับได้มา
 ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่จะต้องคำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชน หรือความ
 ต้องการของสาธารณะชนดังพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า (กปร., 2549: 13)

“...สำคัญที่สุดจะต้องหัดทำใจให้กว้างขวางหนักแน่น รู้จักรับฟังความคิดเห็น
 แม้กระทั่งความวิพากษ์วิจารณ์จากผู้อื่นอย่างฉลาด เพราะการรู้จักรับฟังอย่างฉลาดนั้นแท้จริง คือ
 การระดมสติปัญญาและประสบการณ์อันหลากหลาย มาอำนวยความสะดวกปฏิบัติงานให้ประสบ
 ความสำเร็จที่สมบูรณ์นั่นเอง...”

ประโยชน์ส่วนรวม

การปฏิบัติพระราชกรณียกิจ และการพระราชทานพระราชดำริในการพัฒนา และ
 ช่วยเหลือพสกนิกรของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงระลึกถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ
 ดังพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า (กปร., 2549: 14)

“...ใครต่อใครบอกว่าขอให้เสียสละส่วนตัวเพื่อส่วนรวม อันนี้ฟังจนเบื่อ อาจ
 รำคาญด้วยซ้ำว่า ใครต่อใครมาบอกว่า ขอให้คิดถึงประโยชน์ส่วนรวม อาจมานึกในใจว่า ให้ๆ อยู่
 เรื่อยแล้วส่วนตัวจะได้อะไร ขอให้คิดว่าคนที่ให้เพื่อส่วนรมนั้น มิได้ให้ส่วนรวมแต่อย่างเดียว เป็น
 การให้เพื่อตัวเองสามารถที่จะมีส่วนร่วมที่จะอาศัยได้...”

พระบรมราโชวาท มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2514

บริการรวมที่จุดเดียว One Stop Services

การบริการรวมที่จุดเดียวเป็นรูปแบบการบริการแบบเบ็ดเสร็จ หรือ One Stop Services ที่เกิดขึ้นครั้งแรกในระบบบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทย โดยทรงให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นต้นแบบในการบริการรวมที่จุดเดียว เพื่อประโยชน์ต่อประชาชนที่จะมาขอใช้บริการจะประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย โดยจะมีหน่วยงานราชการต่างๆ มาร่วมดำเนินการและให้บริการประชาชน ณ ที่แห่งเดียว ดังพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า (กปร., 2549: 16)

“...กรมกองต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประชาชนทุกด้านได้สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประองคองกัน ประสานกัน ตามธรรมดาแต่ละฝ่ายต้องมีศูนย์กลางของคน แต่ว่าอาจจะมึงานถือว่า เป็นศูนย์กลางของตัวเองคนอื่นไม่เกี่ยวข้อง และศูนย์ศึกษาการพัฒนาเป็นศูนย์ที่รวบรวมกำลังทั้งหมดของเจ้าหน้าที่ทุกกรมกอง ทั้งในด้านเกษตรหรือในด้านสังคม ทั้งในด้านหางาน การส่งเสริม การศึกษามาอยู่ด้วยกัน ก็หมายความว่าประชาชนซึ่งจะต้องใช้วิชาการทั้งหลายก็สามารถที่จะมาดู ส่วนเจ้าหน้าที่จะให้ความอนุเคราะห์แก่ประชาชนก็มาอยู่พร้อมกันในที่เดียวกันเหมือนกัน ซึ่งเป็นสองด้านก็หมายถึงว่าที่สำคัญปลายทางคือ ประชาชนจะได้รับประโยชน์และเส้นทางของผู้เป็นเจ้าหน้าที่จะให้ประโยชน์...”

ทรงใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ

ทรงเข้าใจถึงธรรมชาติและต้องการให้ประชาชนใกล้ชิดกับธรรมชาติ ทรงมองอย่างละเอียดถึงปัญหาธรรมชาติ หากเราต้องการแก้ไขปัญหาธรรมชาติ จะต้องใช้ธรรมชาติเข้าช่วยเหลือ อาทิ การแก้ไขปัญหาลำน้ำเสื่อมโทรม ได้พระราชทานพระราชดำริ การปลูกป่า โดยไม่ต้องปลูก ปล่อยให้ธรรมชาติช่วยในการฟื้นฟูธรรมชาติหรือแม้กระทั่ง การปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง ได้แก่ ปลูกไม้เศรษฐกิจ ไม้ผล และไม้พื้ น นอกจากได้ประโยชน์ตามชื่อของไม้แล้วยังช่วยรักษาความชุ่มชื้นให้แก่พื้นดินด้วย เห็นได้ว่าทรงเข้าใจธรรมชาติและมนุษย์อย่างเกื้อกูลกันทำให้คนอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน (กปร., 2549: 18)

ใช้ธรรมชาติปราบธรรมชาติ

ทรงนำความจริงในเรื่องความเป็นไปแห่งธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของธรรมชาติมา

เป็นหลักการ แนวปฏิบัติที่สำคัญในการแก้ปัญหาและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสถานะที่ไม่ปกติ เข้าสู่ระบบที่เป็นปกติ เช่น การนำน้ำดี ขับไล่น้ำเสีย หรือเจือจางน้ำเสียให้กลับเป็นน้ำดีตามจังหวะการขึ้นลงตามธรรมชาติของน้ำ การบำบัดน้ำเน่าเสียโดยใช้ผักตบชวาซึ่งมีตามธรรมชาติให้ดูดซับสิ่งสกปรกปนเปื้อนในน้ำ ดังพระราชดำรัสความว่า “ใช้ธรรมชาติปราบธรรมชาติ” (กปร., 2549: 19)

ปลูกป่าในใจคน

เป็นการปลูกป่าลงบนพื้นดินด้วยความต้องการอยู่รอดของมนุษย์ ทำให้ต้องการบริโภคและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสิ้นเปลือง เพื่อประโยชน์ของตนเองและสร้างความเสียหายให้แก่สิ่งแวดล้อมไม่รู้จักพอ ปัญหาความไม่สมดุลจึงบังเกิดขึ้น ดังนั้นในการที่จะฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้กลับคืนมาจะต้องปลูกจิตสำนึกในการรักผืนป่าให้แก่คนเสียก่อน ดังพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า (กปร., 2549: 20)

“...เจ้าหน้าที่ป่าไม้ควรจะปลูกต้นไม้ ลงในใจคนเสียก่อน แล้วคนเหล่านั้นก็จะพากันปลูกต้นไม้ลงบนแผ่นดินและรักษาต้นไม้ด้วยตนเอง...”

ขาดทุนคือกำไร

“...ขาดทุน คือ กำไร Our loss is our gain ... การเสีย คือ การได้ ประเทศชาติจะก้าวหน้าและการที่คนอยู่ดีมีสุขนั้นเป็นการนับที่เป็นมูลค่าเงินไม่ได้...”

จากพระราชดำรัสดังกล่าว คือ หลักการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีต่อพสกนิกรไทย “การให้” และ “การเสียสละ” เป็นการกระทำอันมีผลเป็นกำไรคือความอยู่ดีมีสุขของราษฎร ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนได้ ดังพระราชดำรัสที่ได้พระราชทานแก่ตัวแทนของปวงชนชาวไทยที่ได้เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรเนื่องในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษาเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2534 ณ ศาลาดุสิดาลัยพระตำหนักจิตรลดารโหฐานความตอนหนึ่งว่า (กปร., 2549: 22)

“...ประเทศต่างๆ ในโลก ในระยะ 3 ปี มานี้ คนที่ก่อตั้งประเทศที่มีหลักทฤษฎีในอุดมคติที่ใช้ในการปกครองประเทศล้วนแต่ล่มสลายลงไปแล้ว เมืองไทยของเราจะสลายลงไปหรือเมืองไทยนับว่าอยู่ได้มาอย่างดีเมื่อประมาณ 10 วันก่อน มีชาวต่างประเทศมาขอพบ เพื่อขอโอวาทเกี่ยวกับการปกครองประเทศว่าทำอะไร จึงได้แนะนำว่าให้ปกครองแบบคนจน แบบที่ไม่ติดตำรามากเกินไป ทำอย่างมีสามัญคติ มีเมตตาคน ก็จะอยู่ได้ตลอดไม่เหมือนกับคนที่ทำตามวิชาการ ที่เวลาปิดตำราแล้วไม่รู้จะทำอย่างไร ลงท้ายก็ต้องเปิดหน้าแรกใหม่ ถอยหลังเข้าคลอง ถ้าเราใช้ตำราแบบ

อะลุ่มอล่วยกันในที่สุดได้ก็เป็นการดี ให้โอวาทเขาไปว่าขาดทุนเป็นการได้กำไรของเรา นักเศรษฐศาสตร์คงค้านว่าไม่ใช่แต่เราอธิบายได้ว่าถ้าเราทำอะไรที่เราเสียแต่ในที่สุดเราเสียนั้นเป็นการได้ทางอ้อม ตรงกับงานของรัฐบาลโดยตรงเงินของรัฐบาลหรืออีกนัยหนึ่งคือเงินของประชาชน ถ้าอยากให้ประชาชนอยู่ดีกินดีก็ต้องลงทุนต้องสร้างโครงการซึ่งต้องใช้เงินเป็นร้อย พัน หมื่น ล้าน ถ้าทำไปเป็นการจ่ายเงินของรัฐบาล แต่ในไม่ช้าประชาชนจะได้รับผลราษฎรอยู่ดี กินดี ราษฎรได้กำไรไป ถ้าราษฎรมีรายได้รัฐบาลก็เก็บภาษีได้สะดวก เพื่อให้รัฐบาลได้ทำโครงการต่อไป เพื่อความก้าวหน้าของประเทศชาติ ถ้ารู้จัก สามัคคี รู้เสียสละ คือการได้ประเทศชาติก็จะก้าวหน้าและการทำงานอยู่ดีมีสุขนั้น เป็นการนับที่เป็นมูลค่าเงินไม่ได้...”

การพึ่งตนเอง

การพัฒนาตามแนวพระราชดำรัสเพื่อการแก้ไขปัญหาในเบื้องต้นด้วยการแก้ไข ปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อให้มีความแข็งแรงพอที่จะดำรงชีวิตได้ต่อไปแล้วขั้นต่อไปก็คือ การพัฒนาให้ประชาชนสามารถอยู่ในสังคมได้ตามสภาพแวดล้อม และสามารถ “พึ่งตนเองได้” ในที่สุด ดังพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า

“...การช่วยเหลือสนับสนุนประชาชนในการประกอบอาชีพและตั้งตัวให้มีความพอ กินพอใช้ ก่อนอื่นเป็นสิ่งสำคัญยิ่งยวดเพราะผู้มีอาชีพ และฐานะเพียงพอที่จะพึ่งพาตนเองได้ย่อม สามารถสร้างความเจริญในระดับสูงขึ้นไป...” (กปร., 2549: 24)

พออยู่พอกิน

การพัฒนาเพื่อให้พสกนิกรทั้งหลายประสบความสุขสมบูรณ์ในชีวิตได้เริ่มจากการ เสด็จฯ ไปเยี่ยมประชาชนทุกหมู่เหล่าในภูมิภาคของประเทศไทยได้ทอดพระเนตรความเป็นอยู่ของ ราษฎรด้วยพระองค์เอง จึงทรงสามารถเข้าพระราชหฤทัยในสภาพปัญหาได้อย่างลึกซึ้งว่ามีเหตุผล มากมายที่ทำให้ราษฎรตกอยู่ในวงจรแห่งทุกข์เข็ญ จากนั้นได้พระราชทานความช่วยเหลือให้พสก นิกรมีความกินดีอยู่ดีมีชีวิตอยู่ในขั้น “พออยู่พอกิน” ก่อน แล้วจึงขยับขยายให้มีขีดสมรรถนะที่ ก้าวหน้าต่อไป

ในการพัฒนานั้นหากมองในภาพรวมของประเทศมิใช่งานเล็กน้อย แต่ต้องใช้ ความคิดและกำลังของคนทั้งชาติจึงจะบรรลุผลสำเร็จด้วยพระปรีชาญาณในพระบาทสมเด็จพระ

เจ้าอยู่หัวจึงทำให้คนทั้งหลายได้ประจักษ์ว่าแนวพระราชดำริในพระองค์นั้น “เรียบง่าย ปฏิบัติได้ผล” เป็นที่ยอมรับโดยทั่วกัน ดังพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า (กปร., 2549: 25)

“...ถ้าโครงการดีในไม่ช้าประชาชนก็ได้กำไร จะได้ผลราษฎรจะอยู่ดีกินดีขึ้น จะได้ประโยชน์ไป...”

เศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสชี้แนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงย้ำแนวทางการแก้ไข เพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ดังปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้พระราชทานไว้ดังนี้ (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง.2547 ข: 1)

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวหน้าต่อโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อมาเมื่อผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ความซื่อสัตย์ สุจริต จริ่งใจต่อกัน (กปร., 2549: 28)

“...คนที่ไม่มีความสุขจิต คนที่ไม่มี ความมั่นคง ชอบแต่ makkelijk ไม่มีวันสร้างสรรค์ ประโยชน์ส่วนรวมที่สำคัญอันใดได้ ผู้ที่มีความสุจริตและความมุ่งมั่นเท่านั้นจึงจะทำงานสำคัญ ยิ่งใหญ่ที่เป็นคุณเป็นประโยชน์แท้จริงได้สำเร็จ...”

พระราชดำรัส เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2522

“...ผู้ที่มีความสุจริตและบริสุทธิ์ใจแม้จะมีความรู้ น้อยก็ยอมทำประโยชน์ให้แก่ ส่วนรวมได้มากกว่าผู้มีความรู้มากแต่ไม่มีความสุจริต ไม่มีความบริสุทธิ์ใจ...”

พระราชดำรัส เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2533

“...ผู้ว่า CEO ต้องเป็นคนสุจริต ทุจริตไม่ได้ ถ้าทุจริตแม้แต่นิดเดียวก็ขอให้แข่งให้ มีอันเป็นไป...”

“...ข้าราชการหรือประชาชนมีการทุจริต ถ้ามีทุจริตแล้วบ้านเมืองพัง ที่เมืองไทยพัง มาเพราะมีทุจริต...”

พระราชดำรัส เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2546

ทำงานอย่างมีความสุข

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเกษมสำราญและทรงมีความสุขทุกคราที่จะ ช่วยเหลือประชาชน ซึ่งเคยรับตั้งครั้งหนึ่งว่า

“...ทำงานกับฉัน ฉันไม่มีอะไรจะให้ นอกจากการมีความสุขร่วมกันในการทำ ประโยชน์ให้กันผู้อื่น...”

ความเพียร : พระมหาชนก

จากพระราชนิพนธ์พระมหาชนกเป็นพระราชนิพนธ์ที่พระองค์ทรงใช้เวลาค่อนข้าง นานซึ่งใช้ในการคิดประดิษฐ์ด้วย ทำให้เข้าใจง่ายและปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพสังคมปัจจุบัน อีกทั้งภาพประกอบและคติธรรมต่างๆ ได้ส่งเสริมให้หนังสือเล่มนี้มีความศักดิ์สิทธิ์ที่หากคนไทยอ่อน รับมาศึกษาวิเคราะห์และปฏิบัติตามรอยพระมหาชนก กษัตริย์ผู้เพียรพยายามแม้จะไม่เห็นฝั่งก็ขยี้ว่ายน้ำ ต่อไปเพราะถ้าไม่เพียรว่ายก็จะตกเป็นอาหาร ปลา ปลา และไม่ได้พบกับเทวดาที่มาช่วยเหลือมิให้ จมน้ำไป (กปร., 2549: 31)

เช่นเดียวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงริเริ่มทำโครงการต่างๆ ในระยะแรกที่ไม่มีความพร้อมในการทำงานมากนักและทรงใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ทั้งสิ้น แต่พระองค์ก็ได้ท้อพระราชหฤทัยมุ่งเน้นพัฒนาบ้านเมืองให้บังเกิดความร่มเย็นเป็นสุข

รู้ รัก สามัคคี

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำรัสในเรื่อง “รู้ รัก สามัคคี” มาอย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นคำสามคำที่มีค่าและมีความหมายลึกซึ้งพร้อมทั้งสามารถปรับใช้ได้กับทุกยุคทุกสมัย (กปร., 2549: 32)

รู้ : การที่เราจะลงมือทำสิ่งใดนั้นจะต้องรู้เสียก่อนรู้ถึงปัจจัยทั้งหมด รู้ถึงปัญหาและความรู้ถึงวิธีการแก้ปัญหา

รัก : คือความรัก เมื่อเรารู้ครบด้วยกระบวนการแล้วจะต้องมีความรักการพิจารณาที่จะเข้าไปลงมือปฏิบัติแก้ไขปัญหานั้นๆ

สามัคคี : การที่จะลงมือปฏิบัตินั้นควรคำนึงเสมอว่าเราจะทำงานคนเดียวไม่ได้ ต้องทำงานร่วมมือร่วมใจเป็นองค์กรเป็นหมู่คณะจึงจะมีพลังเข้าไปแก้ปัญหาให้ลุกล่วงไปได้ด้วยดี

การพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

สมพล พันธุ์มณี (2548: 24-29) การพัฒนาตามแนวพระราชดำรินี้ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คือการพัฒนาอย่างรอบคอบและระมัดระวัง สิ่งสำคัญคือต้องสามารถแก้ไขปัญหาพื้นฐานได้ก่อน โดยคำนึงถึงความต้องการที่แท้จริงของประชาชน โดยมีได้ทรงเห็นว่าความมั่นคงทางเศรษฐกิจจะเป็นตัวชี้วัดความเป็นอยู่ที่มีเสถียรภาพดังมีพระราชดำรัสตอนหนึ่งว่า

“...ตามปกติ คนเราชอบดูในสถานการณ์ที่ดี ที่เขาเรียกว่าเสถียรภาพ ก็เห็นว่าประเทศไทยเรานี้ก้าวหน้าดีการเงิน การอุตสาหกรรม การค้าดีมีกำไร อีกทางหนึ่งก็ต้องบอกว่าเรากำลังเสื่อมโทรมลงไป ส่วนใหญ่ทฤษฎีว่า ถ้ามีเงินเท่านั้นๆ มีการกู้เท่านั้นๆ หมายความว่าเศรษฐกิจก้าวหน้า แล้วประเทศก็เจริญ มีหวังว่าจะเป็นมหาอำนาจ ขอโทษเลยต้องเตือนเขาว่า จริงตัวเลขดี แต่ถ้าเราไม่ระมัดระวังในความต้องการพื้นฐานของประชาชนนั้นไม่มีทาง...”

สิ่งสำคัญของการพัฒนาตามแนวพระราชดำรินี้ ก็คือการสร้างความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ซึ่งเป็นการพัฒนาที่ยึด “คน” เป็นที่ตั้งไม่ใช่การพัฒนาที่มุ่งแต่จะสร้างความร่ำรวยของประเทศแต่เพียงอย่างเดียว เพราะความร่ำรวยที่เกิดขึ้นนั้น อันที่จริงจำกัดอยู่ในเฉพาะกลุ่มคนรวยซึ่ง

คิดเป็นร้อยละประมาณ 25 ของประเทศเท่านั้น การพัฒนาที่ยั่งยืนในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คือการสร้างความพร้อมจากภายในความสำคัญกับพื้นฐานเดิม และความต้องการที่แท้จริงของราษฎร การพัฒนาต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของราษฎร โดยวิธีการที่ทรงเรียกว่า “ระเบิดจากข้างใน” โดยให้ชุมชนที่รับการพัฒนามีความพร้อม มีรากฐานที่เข้มแข็ง ก่อนที่จะเปิดรับสิ่งใหม่ๆ จากภายนอกเพื่อให้การพัฒนาเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง อย่างเป็นขั้นเป็นตอนเพื่อจะให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อจะได้พึ่งพาตนเองได้ต่อไปอย่างมั่นคง

อย่างไรก็ตามการที่จะทำให้ชุมชนที่ดี ประเทศที่ดีจะสามารถพึ่งพาตนเองนั้น การพัฒนาจะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมทั้งทางด้านกายภาพ สังคมและวัฒนธรรม ดังที่ทรงใช้การพัฒนาตามลักษณะของ “ภูมิสังคม” โดยจะต้องคำนึงถึงปัญหาอันเป็นลักษณะเฉพาะของพื้นที่ และความสำเร็จของแผนงานในพื้นที่หนึ่งอาจไม่สามารถนำมาใช้ในพื้นที่หนึ่งได้ ดังนั้นในการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทุกครั้งจะทรงให้ความสำคัญต่อการศึกษา วิเคราะห์ และรวบรวมข้อมูลต่างๆ ของพื้นที่ให้มากที่สุดเพื่อจะได้นำไปสู่การวิเคราะห์ปัญหาและหาทางแก้ไขต่อไป โดยจะต้องเป็นการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าก่อน เพื่อให้ชุมชนสามารถยืนบนขาของตนเองได้ แล้วจึงนำไปสู่การพัฒนาในระดับต่อไป

แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาด้านการเมืองมาจากพระราชดำรินในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

กปร. (2540: 8-39) ลักษณะพิเศษของแนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาด้านการเมืองมาจากพระราชดำริน

เกิดจากพระอัจฉริยภาพและพระปรีชาสามารถทรงคิดค้น ดัดแปลง ปรับปรุง และแก้ไขให้การพัฒนาโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินเป็นงานที่ดำเนินการได้โดยง่ายไม่ยุ่งยากซับซ้อน และสอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่และระบบนิเวศน์โดยส่วนรวมของธรรมชาติ ตลอดจนสภาพทางสังคมของชุมชนนั้นๆ มีกระแสพระราชดำรินอยู่เนืองๆ ถึงคำว่า “ทำให้ง่าย” ซึ่งเป็นหลักคิดสำคัญในทุกเรื่องและการพัฒนาเกือบทุกโครงการของพระองค์

นอกเหนือไปจากการ “ทำให้ง่าย” และไม่ซับซ้อนอันเป็นหลักและหัวใจสำคัญของการดำเนินงานแล้ว การนำความรู้ จริยในความเป็นไปแห่งธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของธรรมชาติมาใช้ในการแก้ไขปัญหา และปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาวะไม่ปกติให้เข้าสู่ระบบปกตินั้นก็นับว่าเป็นหลักการและแนวปฏิบัติที่สำคัญยิ่งอีกส่วนหนึ่งในการทรงงานของพระองค์เช่น น้ำดีไล่น้ำเสีย หรือ “ใช้ธรรมชาติปราบธรรมชาติ” ในการบำบัดน้ำเน่าเสียโดยใช้ผักตบชวา ซึ่งเป็นการใช้ “สติ” และ “ปัญญา” ผสมผสานกับความรู้เข้าจัดการกับสภาวะและปัจจัย

แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ถือว่าเป็นลักษณะพิเศษที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งก็คือ การมุ่งเน้นให้ผลของการดำเนินงานนั้นตกถึงมือประชาชนโดยตรง เป็นเบื้องแรกเพื่อบรรเทาปัญหาเฉพาะหน้า คือ “การพอกอยู่พอกกิน” ขณะเดียวกันก็ปูพื้นฐานไว้สำหรับความ “อยู่ดี กินดี” ต่อไปในอนาคตด้วย ดังนั้นจึงมีลักษณะการมองผลสำเร็จที่เป็นการ “คุ้มค่า” มากกว่า “คุ้มทุน” ดังที่เคยมีพระราชกระแสว่า “ขาดทุน คือกำไร” (our loss is our gain) กำไรนั้นคือความอยู่ดีมีสุขของประชาชนที่จำเป็นต้องลงทุน แต่เป็นการลงทุนที่ “คุ้มค่า” แม้จะไม่กลับมาเป็นตัวเงิน คือ “กำไร” ในนัยธรรมดาในตอนแรก เป็นต้น

นอกจากนี้แนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวยังมีลักษณะของการ “ไม่ติดตำรา” คือเป็นการพัฒนาที่อนุโลมและกลมกลืนกับสภาพแห่งธรรมชาติ และสภาพของสังคมจิตวิทยาแห่งชุมชน และต้องไม่ผูกมัดติดอยู่กับวิชาการและเทคโนโลยีที่แข็งตัวและไม่เหมาะสมกับสภาพแท้จริงของคนไทยอันจะทำให้การดำเนินการในโครงการไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จได้เต็มที่

แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่เห็นสมควรยกขึ้นมากล่าวไว้อีกประการหนึ่ง ก็คือ การสร้างความรู้ รัก สามัคคี และการร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกันทำ โดยปรับลดอัตวิสัยของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มักจะต่างคนต่างทำและยึดติดการเป็นเจ้าของเป็นสำคัญให้เป็นการร่วมกัน โดยไม่มีเจ้าของ และสามารถอำนวยความสะดวกสูงสุดให้กับประชาชนและเกษตรกรดังเช่นในกรณีศึกษาของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่เป็นรูปแบบใหม่ของการบริหารที่เป็นการ “บริการรวมจุดเดียว” และ “การบริการเบ็ดเสร็จ” หรือ “one stop service for farmers”

สาระสำคัญในแนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โครงการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้น มีอยู่มากมายหลากหลายประเภทแตกต่างกันไปตามลักษณะและวัตถุประสงค์ของโครงการนั้นๆ ซึ่งส่วนมากจะเป็นการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านการทำมาหากินของประชาชนเป็นสำคัญ (กปร., 2540: 17-18)

ดังนั้นโครงการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริจึงเกี่ยวข้องกับเรื่องของการพัฒนาปัจจัยการผลิตต่างๆ เช่น ดิน น้ำ ที่ทำกิน ทุน และความรู้ด้านเกษตรกรรม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฯลฯ ดังนั้นไม่ว่าแนวคิดและทฤษฎีในงานสาขาใดที่ได้พระราชทานพระราชดำริเพื่อการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาไว้ หลักสำคัญของทุกเรื่อง คือ ความเรียบง่ายดังที่ได้ทรงใช้คำว่า “Simplify” หรือ “Simplicity” จะต้องเรียบง่ายไม่ยุ่งยากสลับซับซ้อน

ทั้งในแนวคิดและด้านเทคนิควิชาการ จะต้องสมเหตุสมผล ทำได้รวดเร็ว และสามารถแก้ไขปัญหาให้ก่อประโยชน์ได้จริง ตลอดจนต้องมุ่งไปสู่วิถีแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainability) อีกด้วย

แนวคิดและทฤษฎีในเรื่องต่างๆ ที่ได้ทรงคิดพิจารณาอย่างถ่องแท้และได้พระราชทานให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานนั้น จะเป็นประโยชน์ที่ง่ายๆ แต่ได้ผ่านการกลั่นกรองมาแล้วเป็นอย่างดี เป็นข้อความง่ายๆ ที่มีความหมายลึกซึ้ง และบางครั้งบ่งบอกถึงวิธีการดำเนินการไว้ด้วยอย่างเบ็ดเสร็จในตัวเองเช่น หลักของ “น้ำดีไล่น้ำเสีย”, “4 น้ำ 3 รส”, “แก่งัดดิน”, “ป่าสามอย่าง ประโยชน์สี่อย่าง”, “ปลูกป่าแบบไม่ปลูก”, “ขาดทุนเป็นกำไร”, “ทฤษฎีใหม่” “โครงการแก้มลิง”, “เส้นทางเกลือ” ฯลฯ

แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริจะแยกออกตามลักษณะและประเภทของกลุ่มงานใหญ่ๆ เช่น เรื่องที่เกี่ยวกับ ดิน น้ำ การพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาสังคมและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน

แนวคิดความรู้ความเข้าใจ

อนันต์ ศรีโสภณ (2522: 11-15) ให้ความหมายของความรู้และความเข้าใจ ว่า ความรู้ (knowledge) หมายถึง ความจำในสิ่งที่เคยมีประสบการณ์มาก่อน เป็นข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ และรายละเอียดต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้า สังเกต รวบรวมเป็นความจำเก็บไว้ และแสดงออกมาโดยการจำได้ ซึ่งสามารถสังเกตและวัดได้ โดยแบ่งความรู้ออกเป็น 3 ด้าน

ด้านที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาเฉพาะเป็นความรู้เกี่ยวกับความหมายของเนื้อหาและความรู้เกี่ยวกับความจริง เช่น เวลา เหตุการณ์ บุคคล สถานที่ แหล่งกำเนิด ฯลฯ

ด้านที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับวิธี และการดำเนินงาน ที่เกี่ยวข้องของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยเฉพาะประกอบด้วย

- 1) ความรู้เกี่ยวกับลักษณะแบบแผนต่าง ๆ
- 2) ความรู้เกี่ยวกับแนวโน้มและการจัดลำดับ
- 3) ความรู้เกี่ยวกับการจำแนก และแบ่งประเภทของสิ่งต่าง ๆ
- 4) ความรู้เกี่ยวกับระเบียบ วิธีการดำเนินงานของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ด้านที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับการรวบรวมแนวความคิด และ โครงสร้างของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ประกอบด้วย

- 1) ความรู้เกี่ยวกับกฎ และการใช้กฎในการบรรยายคุณค่า หรือพยากรณ์ หรือ ตีความของสิ่งที่เราสังเกตเห็น

2) ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและโครงสร้าง

ความเข้าใจ (comprehension) หมายถึงการเข้าใจความหมายของสิ่งนั้น ประกอบด้วย

- 1) การแปล (การแปลจากแบบหนึ่งไปสู่แบบหนึ่ง โดยการรักษาไว้อย่างถูกต้อง)
- 2) การตีความหมาย (การอธิบายหรือเรียบเรียงเนื้อหานั้นใหม่ให้เข้าใจง่าย)
- 3) การขยายความ (ขยายความหมายของข้อมูลที่มีอยู่ใกล้ไกลไปจากเดิม)

บุญชม ศรีสะอาด (2543: 51-52) กล่าวถึงความรู้ความเข้าใจไว้ดังนี้

1. ความรู้ เป็นความสามารถทางสมองในอันที่จะทรงรักษาไว้ซึ่งเรื่องราวต่างๆ ที่บุคคลได้รับรู้เข้าใจไว้ในสมอง การวัดว่าบุคคลมีความสามารถในการจดจำเรื่องราวต่างๆ ได้มากน้อยเพียงใดนั้นวัดได้จากความสามารถในการระลึกออกของบุคคลนั้น

2. ความเข้าใจ เป็นความสามารถในการในการจับใจความของท้องเรื่องอันได้แก่ การแปลความ ตีความ และขยายความในเรื่องนั้น ผู้ที่มีความเข้าใจจะต้องรู้ความหมายและรายละเอียดย่อยๆ ของเรื่องนั้น รู้ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้อย่อยๆ เหล่านั้น สามารถอธิบายถึงนั้นได้ด้วยภาษาของตัวเอง พฤติกรรมนี้สามารถจำแนกได้เป็น 3 ช้อย่อย คือ

2.1 การแปลความ เป็นความสามารถในการบอกความหมายของเรื่องราวหรือปรากฏการณ์นั้นๆ

2.2 การตีความ เป็นการถอดความหมายจากหลายๆ ความหมายตามนัยของเรื่องราวที่ปรากฏหรือปรากฏการณ์นั้นๆ เป็นอย่างใดอย่างหนึ่ง

2.3 การขยายความ เป็นการคาดคะเนหรือพยากรณ์ไปสู่กาลข้างหน้า (หรือถอยหลัง) โดยอาศัยข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520: 10-14) กล่าวถึงความรู้ความเข้าใจว่าเป็นข้อเท็จจริงต่างๆ รวมทั้งการศึกษากการพัฒนาความสามารถ ทักษะทางสติปัญญาและการใช้วิจารณญาณของมนุษย์เริ่มต้นจากระดับที่ง่ายๆ ก่อนแล้วค่อยเพิ่มความสามารถในการใช้ความคิดและพัฒนาสติปัญญาเพิ่มขึ้นตามลำดับ

ระดับของความรู้

ประภาเพ็ญ สุวรรณ และสวิง สุวรรณ (2534: 53-55) ได้กล่าวถึงความรู้ ในพฤติกรรมการเรียนรู้กลุ่มพุทธิพิสัย (cognitive domain) ว่าเป็นความสามารถและทักษะทางด้านสมองในการคิดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ซึ่งแบ่งย่อยออกเป็น 6 ชั้น ดังนี้

1. ความรู้ (knowledge) เป็นความสามารถในการจำหรือระลึกได้ ซึ่งรวมถึงประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เคยได้รับรู้มา แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

- ความรู้เฉพาะเรื่อง เฉพาะอย่าง เป็นการระลึกข้อสนเทศในส่วนย่อยเฉพาะอย่างที่ยกได้โดด ๆ

- ความรู้เกี่ยวกับศัพท์ เกี่ยวกับความหมายของคำ

- ความรู้เกี่ยวกับความจริงเฉพาะอย่าง เช่น รั้ววัน เดือน ปี เหตุการณ์ สถานที่ ฯลฯ

- ความรู้เกี่ยวกับวิถีทาง วิธีดำเนินงานด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ

- ความรู้ในเรื่องระเบียบ แบบแผน ประเพณี

- ความรู้เกี่ยวกับแนว โน้ม และระดับก่อนหลัง

- ความรู้ในการแยกประเภทและจัดหมวดหมู่

- ความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์

- ความรู้เกี่ยวกับระเบียบและกระบวนการ

- ความรู้เกี่ยวกับการรวบรวมแนวคิดและโครงสร้าง

- ความรู้เกี่ยวกับหลักการและข้อสรุปทั่วไป

- ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและ โครงสร้าง

2. ความเข้าใจ (comprehension) เป็นความสามารถในการแปลความ ตีความหมาย ขยายความในเรื่องราว และเหตุการณ์ต่าง ๆ ยกได้เป็น 3 ลักษณะดังนี้

- การแปลความ เป็นการจับใจความให้ถูกต้อง เกี่ยวกับสิ่งที่สื่อความหมาย หรือจากภาษาหนึ่งของการสื่อสาร ไปสู่อีกรูปแบบหนึ่ง

- การตีความหมาย เป็นการอธิบายความหมายหรือสรุปเรื่องราวโดยการจัดระเบียบใหม่รวบรวมเรียบเรียงเนื้อหาใหม่

- การขยายความ เป็นการขยายเนื้อหาที่เหนือกว่าขอบเขตที่รู้ เป็นการขยายจินตนาการอ้างอิง

3. การนำไปใช้ (application) เป็นความสามารถในการนำสาระต่าง ๆ ไปใช้ในสถานการณ์จริง หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่ง เป็นการใช้ความเป็นนามธรรมในสถานการณ์รูปธรรม

4. การวิเคราะห์ (analysis) เป็นความสามารถในการแยกสื่อความหมายไปสู่หน่วยย่อยเป็นองค์ประกอบสำคัญหรือเป็นส่วน ๆ เพื่อให้ได้ลำดับชั้นความคิด ความสัมพันธ์ การวิเคราะห์เช่นนี้ก็เพื่อจะให้สื่อความหมายมีความชัดเจนยิ่งขึ้น จำแนกได้ 3 ลักษณะดังนี้

การวิเคราะห์ส่วนประกอบ เป็นการชี้ให้เห็นหน่วยต่าง ๆ ที่เป็นส่วนประกอบที่อยู่ในสิ่งที่สื่อความหมาย

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นการแยกการประสานหรือความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ในสิ่งที่สื่อความหมาย

การวิเคราะห์หลักการในเชิงการจัดดำเนินงาน เป็นการชี้ให้เห็นถึงระบบจัดการและวิธีการรวบรวมองค์ประกอบต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

5. การสังเคราะห์ (synthesis) เป็นความสามารถในการนำหน่วยต่าง ๆ หรือส่วนต่างๆเข้าเป็นเรื่องเดียวกัน จัดเรียงเรียงและรวบรวมเพื่อสร้างแบบแผนหรือโครงสร้างที่ไม่เคยมีมาก่อนอาจจำแนกได้ 3 ลักษณะคือ

- การสังเคราะห์ข้อความ เป็นการผูกข้อความขึ้น โดยการพูดหรือเขียนเพื่อสื่อความคิด ความรู้สึก หรือประสบการณ์ไปยังผู้อื่น

- การสังเคราะห์แผนงาน เป็นการพัฒนาหรือเสนอแผนการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของงานที่ได้รับมอบหมาย หรือที่คิดทำขึ้นเอง

- การสังเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นการพัฒนาหรือสร้างชุดของความสัมพันธ์ เชิงนามธรรมขึ้น เพื่อใช้เป็นเครื่องจำแนกหรืออธิบายข้อมูล หรือปรากฏการณ์บางอย่างจากข้อความเบื้องต้น

6. การประเมินค่า (evaluation) เป็นความสามารถในการตัดสินคุณค่าของเนื้อหา วัสดุ อุปกรณ์และวิธีการทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพที่สอดคล้องกับสถานการณ์ ซึ่งอาจจะกำหนดเกณฑ์ขึ้นเองหรือผู้อื่นกำหนด จำแนกได้เป็น 2 ลักษณะ

- การประเมินตามเกณฑ์ภายใน เป็นการประเมินค่าความถูกต้องของวัสดุอุปกรณ์ ข้อความ เหตุการณ์ ตามคุณสมบัติประจำตัวของอุปกรณ์ ข้อความ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

- การประเมินค่าตามกเกณฑ์ภายนอก เป็นการประเมินค่าโดยอ้างอิงกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ (2535: 25-27) ได้แบ่งระดับความรู้ แบ่งออกเป็น 6 ระดับ คือ

1. ความรู้ (knowledge) ได้แก่ พฤติกรรมความรู้ที่แสดงถึง การจำได้ หรือระลึกได้

2. ความเข้าใจ (understanding) ได้แก่ พฤติกรรมความรู้ที่แสดงว่าสามารถอธิบายได้ ขยายความรู้ด้วยคำพูดของตนเองได้

3. การนำไปใช้ (application) ได้แก่ พฤติกรรมความรู้ที่แสดงถึง ความสามารถนำความรู้ที่มีอยู่ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ และที่แตกต่างจากสถานการณ์เดิม

4. การวิเคราะห์ (analysis) ได้แก่ พฤติกรรมความรู้ที่สามารถแยกสิ่งต่างๆ ออกเป็นส่วนย่อย ๆ ได้อย่างมีความหมาย และเห็นความสัมพันธ์ของส่วนย่อย ๆ เหล่านั้นด้วย

5. การสังเคราะห์ (synthesis) ได้แก่ พฤติกรรมความรู้ที่แสดงถึงความสามารถในการรวบรวมความรู้และข้อมูลต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างมีระบบ เพื่อให้ได้แนวทางใหม่ที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาได้

6. การประเมินค่า (evaluation) ได้แก่ พฤติกรรมความรู้ที่แสดงถึงความสามารถในการตัดสินคุณค่าของสิ่งของ หรือทางเลือก ได้อย่างถูกต้อง

การวัดความรู้ความเข้าใจ

ชวาล แพรัตกุล (2526 อ้างใน ธนพล สมักรการ, 2550: 15-16) ได้กล่าวถึงการวัดความรู้ไว้ว่า การวัดความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์และนิยามคือ การวัดว่า คำ หรือ กลุ่มคำ หรือ ความหมาย หรือคำแปลของเครื่องหมาย รูปภาพ ตัวย่อ และสัญลักษณ์ต่าง ๆ นั้น ก็อะไรมีความหมายทั่วไป หรือความหมายเฉพาะว่าอย่างไร มีคุณสมบัติอะไร

การวัดความรู้กับกฎและความจริง คือ การวัดว่า สูตร กฎเกณฑ์ ความจริง ข้อเท็จจริง เรื่องราว ใจความหรือเนื้อความสำคัญ ๆ ได้มีการพิสูจน์หรือการยอมรับแล้ว เป็นอย่างไร

การวัดความรู้ในวิธีดำเนินการ คือ การวัดความจำ หรือกระบวนการและแบบแผน วิธีการทำงานของเรื่องราวต่าง ๆ เหตุการณ์ ว่ามีที่มาอย่างไร ใช้วิธีการใด มีการดำเนินงานเป็นขั้น ๆ อย่างไร มิได้มุ่งที่จะวัดถึงการนำไปปฏิบัติกันมาอย่างไร เข้าใจอย่างไร

การวัดความรู้เกี่ยวกับระเบียบแบบแผน คือ การวัดว่าแบบแผน แบบฟอร์มตามจารีตธรรมเนียมประเพณี ที่เคยปฏิบัติกันมาอย่างไร เข้าใจอย่างไร

การวัดความรู้เกี่ยวกับลำดับชั้นและแนวโน้ม คือ การวัดความรู้ในเหตุการณ์ต่างๆ มีความเคลื่อนไหว ไน้มแข็งในทิศทางใด ตามลำดับเวลาอย่างไร และเรื่องต่าง ๆ นั้นเกิดขึ้นก่อนหลัง และดำเนินเป็นขั้น ๆ เรียงติดต่อกันมาอย่างไร

การวัดความรู้เกี่ยวกับการจำแนกประเภท คือ การวัดที่เกี่ยวกับการจัดประเภท สิ่งของ เรื่องราว เหตุการณ์ต่างๆตามประเภท ตามชนิด ตามลำดับก่อนหลังเป็นอย่างไร

การวัดความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์ คือการวัดความจำในกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการวินิจฉัย และตรวจสอบข้อเท็จจริงต่าง ๆ ว่าจำได้หรือไม่ และควรใช้กฎเกณฑ์หรือหลักการใด

การวัดความรู้เกี่ยวกับวิธีดำเนินงาน คือ การวัดว่า การได้ผลลัพธ์ต่าง ๆ นั้น ต้องใช้เทคนิคอะไร มีวิธีปฏิบัติอย่างไร มีกระบวนการและกรรมวิธีต่าง ๆ ที่ใช้พิสูจน์หรือหาความจริงนั้นๆว่าจะต้องดำเนินการอย่างไร

การวัดความรู้เกี่ยวกับความรู้รอบคอบในเรื่อง คือ การวัดความจำของข้อสรุปหรือหลักการใหญ่ ๆ ของเนื้อหาได้หรือไม่

การวัดความรู้เกี่ยวกับหลักการ และการขยายหลักการ คือ การวัดว่าสามารถจำหลักการต่าง ๆ อันเป็นสาระสำคัญของเนื้อหาได้หรือไม่

การวัดความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและโครงสร้าง คือการวัดความสามารถในการระลึกได้และนำความสัมพันธ์จากทฤษฎีและหลักวิชาการต่าง ๆ มาสรุปเป็นเนื้อหาความใหญ่ ๆ หรือรวมกันเป็นเรื่องเดียว ได้หรือไม่

ในการศึกษาครั้งนี้ทำการวัดระดับความรู้ความเข้าใจในระดับของการวัดความสามารถในการจำเนื้อหาสาระและแปลความหมายรวมถึงการสามารถนำไปใช้ประยุกต์และปฏิบัติใช้ เพราะเป็นการวัดกับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในโครงการที่ต้องทำงานใกล้ชิดกับราษฎรและเจ้าหน้าที่ที่อยู่และปฏิบัติงานร่วมกันในโครงการโดยทำการวัดความรู้ความเข้าใจจากการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ของ โครงการและรวมไปถึงการปฏิบัติงานกับหน่วยงานต่างๆในพื้นที่เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของ โครงการซึ่งแบ่งการวัดเป็น 4 ด้าน ที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการตรวจเอกสารไม่พบงานวิจัยเรื่องนี้โดยตรง แต่มีงานศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องความรู้ความเข้าใจตามแนวพระราชดำริ ดังนี้

กิริติ ตระการศิริวานิช (2550: 3-4,36) ศึกษาเรื่อง “ความรู้ความเข้าใจตามแนวพระราชดำริของผู้มาเยือนศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ” นี้ เป็นการวัดระดับการเรียนรู้และความเข้าใจตามแนวพระราชดำริของบุคคลที่เข้าไปเยี่ยมชมศูนย์ฯ โดยวัดจากสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดโดยศูนย์ฯ และเปรียบเทียบระดับการเรียนรู้และความเข้าใจของผู้ให้ข้อมูลในด้านลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และวัดความรู้ความเข้าใจออกเป็นระดับมาก ปานกลาง น้อย และผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมากกว่าครึ่งเป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 38 ปี วุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี รายได้เฉลี่ย 10,448 บาทและมีภูมิลำเนาในเขตภาคเหนือและภาคกลางในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน และผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ยังไม่เคยเดินทางมาที่ศูนย์ฯ มาก่อน แต่มีปัจจัยที่ช่วยประกอบการตัดสินใจ มาเยี่ยมชมศูนย์ฯ คือ ข้อมูลจากการบอกเล่าของผู้ที่เคยเดินทาง

มาแล้ว และข้อมูลข่าวสารจาก โทรทัศน์ วิทยุ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ที่ให้ข้อมูลที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและรายได้ที่แตกต่างกัน ไม่มีผลให้ระดับการเรียนรู้และความเข้าใจจากสื่อการเรียนรู้ประเภทต่างๆ ในภาพรวมแตกต่างกัน แต่ ช่วงอายุที่ต่างกัน ในบางระดับทำให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถเรียนรู้และมีความเข้าใจในสื่อประเภทป้ายสื่อความหมายต่างกัน นอกจากนี้ระดับการศึกษาที่ต่างกันทำให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถเรียนรู้และมีความเข้าใจในสื่อประเภทแปลง พื้นที่สาธิตและสิ่งพิมพ์เผยแพร่ที่แตกต่างกัน

พิชญ์สินี ทิพย์มณฑา (2551 : 3-4,64) ศึกษาเกี่ยวกับ ความรู้ความเข้าใจของพนักงานองค์การสวนพฤกษศาสตร์ในการดำเนินงานตามโครงการพระราชดำริ โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือศึกษา 1) ระดับความรู้ความเข้าใจของพนักงานองค์การ ฯ ต่อการดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริ 2) ความแตกต่างของระดับความรู้ความเข้าใจของพนักงานในระดับต่างๆ และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างด้านปัจจัยพื้นฐานต่าง ๆ กับระดับความรู้ความเข้าใจของพนักงาน 4) ปัญหาและอุปสรรค ที่มีผลต่อความรู้ความเข้าใจของพนักงานองค์การฯ จำนวน 234 คน ผลการศึกษาพบว่า พนักงานองค์การ ฯ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝก อันเนื่องมาจากพระราชดำริ และ โครงการศึกษาความหลากหลายและนิเวศวิทยาของหิ้งห้อยในประเทศไทย ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 68.11 และ 67.85 ตามลำดับ และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการวิจัยกัญชงเพื่อพัฒนาศักยภาพเป็นพืชเศรษฐกิจ และ โครงการจัดตั้งศูนย์รวมพรรณไม้บ้านร่มเกล้า ในพระราชดำริ จังหวัดพิษณุโลก ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 59.67 และ 56.32 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยพื้นฐานของพนักงานองค์การฯ ได้แก่ อายุ และ ประสบการณ์ รวมทั้งแหล่งข้อมูล มีความสัมพันธ์ทางตรงกับความรู้ความเข้าใจของพนักงานองค์การ ฯ ในการดำเนินงานตามโครงการพระราชดำริ แต่การเข้าร่วมกิจกรรมของพนักงานมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับความรู้ความเข้าใจของพนักงาน ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ เพศ การศึกษา และตำแหน่งของพนักงาน รวมทั้งแหล่งศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจของพนักงานแต่อย่างใด

การวิจัยยังพบด้วยว่า พนักงานองค์การฯ มีข้อเสนอแนะแนวทางในการเพิ่มความรู้ความเข้าใจของพนักงานองค์การ ฯ คือ การเพิ่มประสิทธิภาพการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจให้แก่พนักงานองค์การฯ ในทุกรูปแบบ โดยให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกระดับตั้งแต่ผู้บริหารจนถึงพนักงาน ต้องให้ความสำคัญมากขึ้นในกิจกรรมขององค์การฯ ทุกรูปแบบ เช่น การจัดอบรม สัมมนา ประชาสัมพันธ์ จัดทำเอกสารเผยแพร่โครงการอย่างต่อเนื่อง และเพิ่มบุคลากรผู้รับผิดชอบที่มี

ความรู้ความชำนาญรวมทั้งจัดให้มีการประชุมหารือติดตามการดำเนินงานของโครงการอย่างต่อเนื่อง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ความรู้ความเข้าใจในแนวทางการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของเจ้าหน้าที่ทหารที่ปฏิบัติงานในโครงการพระราชดำรินในพื้นที่ของกองทัพภาคที่ 3 นั้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ทหารที่ปฏิบัติงานในโครงการพระราชดำรินในพื้นที่ของกองทัพภาคที่ 3 โดยแบ่งเป็น ความรู้ความเข้าใจตามแนวทางพระราชดำริด้านทรัพยากร ความรู้ความเข้าใจตามแนวทางพระราชดำริด้านเศรษฐกิจ ความรู้ความเข้าใจตามแนวทางพระราชดำริด้านสังคม ความรู้ความเข้าใจตามแนวทางพระราชดำริด้านบุคคลและการประสานงาน

โดยศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด ช่วงระดับการศึกษา ระดับอายุ อายุราชการ ประสบการณ์การทำงานในโครงการฯ และตำแหน่งหน้าที่ในชุดปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานในโครงการพระราชดำรินมีความแตกต่างกันความรู้ความเข้าใจในแนวทางการพัฒนาตามแนวพระราชดำรินของเจ้าหน้าที่ทหารที่ปฏิบัติงานในโครงการพระราชดำริน

สมมติฐานการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ต้นสังกัดที่ต่างกันมีผลให้ระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามพระราชดำรินของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในโครงการพระราชดำรินแตกต่างกัน
2. ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลให้ระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามพระราชดำรินแตกต่างของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในโครงการพระราชดำรินแตกต่างกัน
3. อายุที่ต่างกันมีระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามพระราชดำรินแตกต่างของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในโครงการพระราชดำรินแตกต่างกัน
4. อายุราชการที่ต่างกันมีระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามพระราชดำรินแตกต่างของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในโครงการพระราชดำรินแตกต่างกัน

5. ประสิทธิภาพการทำงานในโครงการๆที่แตกต่างกันมีระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามพระราชดำริแตกต่างของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในโครงการพระราชดำริแตกต่างกัน

6. ตำแหน่งหน้าที่ในชุดปฏิบัติงานที่แตกต่างกันมีระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามพระราชดำริแตกต่างของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในโครงการพระราชดำริแตกต่างกัน

โดยกำหนดเป็นสมการการพิสูจน์สมมติฐานได้ดังนี้

H_0 =ต้นสังกัด ระดับการศึกษา ช่วงอายุ ประสิทธิภาพการทำงานที่แตกต่างกันมีผลต่อความแตกต่างของระดับความรู้ความเข้าใจโดยรวม

H_1 =ต้นสังกัด ระดับการศึกษา ช่วงอายุ ประสิทธิภาพการทำงานไม่มีผลต่อความแตกต่างของระดับความรู้ความเข้าใจโดยรวม

(ยอมรับความสั้มพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05)

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความรู้ความเข้าใจในแนวพระราชดำริการพัฒนาของทหารที่ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ ผู้วิจัยได้กำหนดการวิจัยดังนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเรื่อง ความรู้ความเข้าใจในแนวพระราชดำริการพัฒนาของทหารผู้ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยพื้นที่ที่ดำเนินการศึกษาวิจัยนั้น ครอบคลุมโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในพื้นที่กองทัพภาคที่ 3 และจัดชุดปฏิบัติการเข้าร่วมทำงานในพื้นที่

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ทหารใน ชุดปฏิบัติการประสานงาน และคุ้มครองป้องกันชุมชน (ชป.) ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่กองทัพภาคที่ 3 ได้ร่วมรับผิดชอบและจัดจากหน่วยขึ้นตรงของกองทัพภาคที่ 3 ใน 3 ส่วน คือ ส่วนกำลังรบ (กองพลทหารราบ 4, กองพลทหารม้าที่ 1), ส่วนภูมิภาค (มณฑลทหารบก 32, 33 , จังหวัดทหารบกเชียงราย, พะเยา, อุตรดิตถ์, น่าน, พิชญ โลก, น่าน), ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ (กองพลพัฒนาที่ 3) จำนวน 42 โครงการ โครงการละ 12 คน รวม 504 คน

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ สูตร ของ Yamane
ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

N = จำนวนประชากร = 504 คน

e = ค่าคลาดเคลื่อนของการประมาณค่า กำหนด ที่ 0.05

n = จำนวนตัวอย่างที่ต้องการ คือ 228 คน

ดังนั้น จะใช้กลุ่มตัวอย่าง 228 คน จาก 504 คนของชุดปฏิบัติการคุ้มครองและป้องกันชุมชน (ขป.) จำนวน 42 ขป.ๆละ 12 คน โดยสุ่มเลือกมา 19 ขป. รวมเป็น 228 คน

โดยการสุ่มตัวอย่าง ใช้เทคนิคการสุ่มแบบการเลือกตัวอย่างแบบหลายชั้น (multi-stage sampling) ดังนี้

1. แบ่งประชากรออกเป็น 3 กลุ่ม ตามหน่วยต้นสังกัดที่มีบทบาทต่างกัน

1.1 ส่วนกำลังรบ (กองพลทหารราบ4, กองพลทหารม้าที่1) ที่ได้จัดกำลังพล 13 ขป.ปฏิบัติงานใน 13โครงการฯ จาก 42 โครงการฯ

1.2 ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ (กองพลพัฒนาที่3) ที่ได้จัดกำลังพล 13 ขป.ปฏิบัติงานใน 13โครงการฯ จาก 42 โครงการฯ

1.3 ส่วนภูมิภาค (มณฑลทหารบก 32, 33, จังหวัดทหารบกเชียงราย, พะเยา, อุตรดิตถ์, น่าน, พิษณุโลก, น่าน) ที่ได้จัดกำลังพล 16 ขป.ปฏิบัติงานใน 16โครงการฯ จาก 42 โครงการฯ

2. กำหนด กลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณ โดยใช้สัดส่วนที่หน่วยต้นสังกัด จัด ขป.ฯ เข้าปฏิบัติงานจาก ขป.ทั้งหมดแล้วเทียบกับขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ ดังนี้

2.1 ส่วนกำลังรบ (กองพลทหารราบ4, กองพลทหารม้าที่1) จัด 13 ขป.จากทั้งหมด 42 ขป. เทียบกับขนาดกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ 19 ขป. ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างจากส่วนนี้จึงกำหนดได้ 6 ขป.ฯ 72 คน

2.2 ส่วนพัฒนาประเทศ (กองพลพัฒนาที่3) จัด 13 ขป.จากทั้งหมด 42 ขป. เทียบกับขนาดกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ 19 ขป. ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างจากส่วนนี้จึงกำหนดได้ 6 ขป.ฯ 72 คน

2.3 ส่วนภูมิภาค (มณฑลทหารบก 32, 33, จังหวัดทหารบกเชียงราย, พะเยา, อุตรดิตถ์, น่าน, พิษณุโลก, น่าน.) จัด 16 ขป.จากทั้งหมด 42 ขป. เทียบกับขนาดกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ 19 ขป. ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างจากส่วนนี้จึงกำหนดได้ 7 ขป.ฯ 84 คน

3. ทำการสุ่ม ขป.ตามจำนวนเพื่อส่งเครื่องมือตามจำนวน ขป. ที่กำหนด

เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือแบบสอบถาม โดย แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะประกอบด้วย คำถามลักษณะปลายเปิดและปลายปิด จัดสร้างตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามปลายปิด เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของประชากรเพื่อทราบลักษณะของทหารที่ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ตอนที่ 2 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับการวัดระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามพระราชดำริของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ 4 ด้าน คือด้านทรัพยากร ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านบุคคลและการประสานงาน

ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิด เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในแนวพระราชดำริการพัฒนาของทหารที่ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

การทดสอบเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามที่ใช้ดังนี้

1. การสร้างแบบสอบถามวัตถุประสงค์ ซึ่งได้ศึกษาและค้นคว้า และทำการพัฒนาแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระที่ต้องการวัดความรู้ความเข้าใจ ในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเนื้อหาและสาระให้เหมาะสมของข้อความ

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากคณะกรรมการที่ปรึกษาไปทดสอบความเชื่อมั่น กับกำลังพลที่เคยทำงานในโครงการพระราชดำริของกองพลพัฒนาที่ 3 (แต่ในปีปัจจุบันไม่ได้ขึ้นปฏิบัติงาน) จากนั้นนำข้อมูลที่ได้กลับมาแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องที่พบ เพื่อให้ได้ความชัดเจนและมีความเข้าใจตรงกัน โดยนำข้อมูลที่ได้นี้มา คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach alpha coefficient) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

$$\alpha = \left(\frac{k}{k-1} \right) \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right)$$

α	=	สัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ ของเครื่องมือที่ใช้ในการวัด
$\sum S_i^2$	=	ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนที่วัดได้จากแต่ละข้อ
S_c^2	=	ค่าความแปรปรวนของคะแนนจากคำถามทุกข้อ
k	=	จำนวนข้อคำถามหรือจำนวนรายการทั้งหมดที่ใช้วัด

ทั้งนี้ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มเจ้าหน้าที่ทหารมีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่กองพันพัฒนาที่ 3 จำนวน 30 คน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1970: 161) ได้ค่าระดับความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.85

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามในส่วนของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจในแนวทางการพัฒนาตาม โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริรูปแบบหนึ่ง ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ คือ การตรวจสอบความยากง่ายของแบบทดสอบ (difficulty) เป็นรายข้อ โดยทดสอบกับกำลังพลที่เคยทำงานใน โครงการพระราชดำริของกองพลพัฒนาที่ 3 แต่ในปัจจุบันนี้ไม่ได้ขึ้นปฏิบัติงาน จำนวน 30 ชุด ซึ่งมีสูตรการคำนวณและรายละเอียดการทดสอบดังนี้

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ P หมายถึง ค่าความยากของคำถามแต่ละข้อ

R หมายถึง จำนวนผู้ตอบถูกในแต่ละข้อ

N หมายถึง จำนวนผู้เข้าสอบทั้งหมด

การแปลความหมายของค่าการทดสอบความยากง่ายของแบบทดสอบ แทนด้วยสัญลักษณ์ P ระดับความยาก มีค่าตั้งแต่ 0 – 100 หรือ 0.00 หรือ 1.00 ในกรณีใช้ระบบสัดส่วน ค่าความยากหรือ P ของแบบทดสอบที่อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมควรอยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 0.80 ถ้ามีค่ามากกว่าหรือเข้าใกล้ 1.00 แสดงว่าแบบทดสอบมีความง่ายเกินไป ในทางกลับกัน หากมีค่าน้อยกว่า 0.20 หรือเข้าใกล้ 0.00 แสดงว่าแบบทดสอบมีความยากเกินไปไม่เหมาะแก่การนำมาใช้ (สิน พันธุ์พินิจ, 2547: 194)

ตาราง 2 ค่าความยากง่ายและการแปลความหมายของแบบทดสอบที่ใช้ในงานวิจัย

คำถามข้อที่	จำนวนผู้ตอบถูก	ค่าความยากง่าย (p)	แปลความหมาย
1	23	.76	เหมาะสม
2	18	.60	เหมาะสม
3	18	.60	เหมาะสม
4	12	.40	เหมาะสม
5	5	.16	ยาก
6	10	.33	เหมาะสม
7	12	.40	เหมาะสม
8	21	.70	เหมาะสม
9	17	.56	เหมาะสม
10	19	.63	เหมาะสม
11	17	.56	เหมาะสม
12	25	.83	เหมาะสม
13	16	.53	เหมาะสม
14	13	.43	เหมาะสม
15	14	.43	เหมาะสม
16	10	.33	เหมาะสม
17	18	.60	เหมาะสม
18	22	.73	เหมาะสม
19	18	.60	เหมาะสม
20	21	.70	เหมาะสม
21	7	.23	เหมาะสม
22	14	.46	เหมาะสม
23	19	.63	เหมาะสม
24	16	.53	เหมาะสม
25	18	.60	เหมาะสม
26	17	.56	เหมาะสม
27	12	.40	เหมาะสม

ตาราง 2 (ต่อ)

คำถามข้อที่	จำนวนผู้ตอบถูก	ค่าความยากง่าย (p)	แปลความหมาย
28	9	.30	เหมาะสม
29	8	.26	เหมาะสม
31	17	.56	เหมาะสม
32	18	.60	เหมาะสม
33	12	.40	เหมาะสม
34	9	.30	เหมาะสม
35	9	.30	เหมาะสม
36	20	.66	เหมาะสม
37	8	.26	เหมาะสม
38	22	.73	เหมาะสม
39	18	.60	เหมาะสม
40	16	.53	เหมาะสม
41	23	.76	เหมาะสม
42	18	.60	เหมาะสม
43	18	.60	เหมาะสม
44	21	.70	เหมาะสม
45	17	.56	เหมาะสม
46	19	.63	เหมาะสม
47	17	.56	เหมาะสม
48	25	.83	ง่าย
49	22	.73	เหมาะสม
50	18	.60	เหมาะสม
51	12	.40	เหมาะสม
52	9	.30	เหมาะสม
53	8	.26	เหมาะสม
54	14	.46	เหมาะสม
55	20	.66	เหมาะสม

ตาราง 2 (ต่อ)

คำถามข้อที่	จำนวนผู้ตอบถูก	ค่าความยากง่าย (p)	แปลความหมาย
56	8	.26	เหมาะสม
57	22	.73	เหมาะสม
58	18	.60	เหมาะสม
59	18	.60	เหมาะสม
60	16	.53	เหมาะสม
61	22	.73	เหมาะสม
62	12	.40	เหมาะสม
63	22	.73	เหมาะสม
64	14	.46	เหมาะสม
65	13	.43	เหมาะสม
66	18	.60	เหมาะสม
67	21	.70	เหมาะสม
68	7	.23	เหมาะสม
69	13	.43	เหมาะสม
70	19	.63	เหมาะสม
71	17	.56	เหมาะสม
72	20	.66	เหมาะสม
73	18	.60	เหมาะสม
74	12	.40	เหมาะสม
75	9	.30	เหมาะสม
76	18	.60	เหมาะสม
77	12	.40	เหมาะสม
78	10	.33	เหมาะสม
79	9	.30	เหมาะสม
80	17	.56	เหมาะสม
81	22	.73	เหมาะสม
82	18	.60	เหมาะสม

ตาราง 2 (ต่อ)

คำถามข้อที่	จำนวนผู้ตอบถูก	ค่าความยากง่าย (p)	แปลความหมาย
83	18	.60	เหมาะสม
84	12	.40	เหมาะสม
85	18	.60	เหมาะสม
86	21	.70	เหมาะสม
87	18	.60	เหมาะสม
88	12	.40	เหมาะสม
89	9	.30	เหมาะสม
90	7	.23	เหมาะสม
91	13	.43	เหมาะสม
92	12	.40	เหมาะสม
93	10	.33	เหมาะสม
94	9	.26	เหมาะสม
95	20	.66	เหมาะสม
96	7	.23	เหมาะสม
97	21	.70	เหมาะสม
98	18	.60	เหมาะสม
99	9	.26	เหมาะสม
100	17	.56	เหมาะสม

จากการทดสอบความยากพบว่า มี 2 ข้อที่มีความไม่เหมาะสม คือ ข้อ 5 และข้อ 47 ดังนั้นคะแนนจากคำถาม 2 ข้อนี้จึงถูกตัดออก และกิคคะแนนเต็มที 98 คะแนนและนำคะแนนที่ได้ไปแปรข้อมูลให้เป็นสัดส่วนเต็มที 100 คะแนน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่องความรู้ความเข้าใจในแนวพระราชดำริการพัฒนาของเจ้าหน้าที่ทหารที่ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ผู้วิจัยมีการดำเนินการในการเก็บข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือในนามผู้วิจัยถึง ผบ.หน่วยที่จัดกำลังพลชุดปฏิบัติการเพื่อขออนุญาตในการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือในการวิจัย
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือถึงเพื่อขออนุญาตในการเก็บข้อมูลของเจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติงานที่ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
3. ผู้วิจัยส่งการส่งแบบสอบถามและนัดหมายเวลาที่เก็บรวบรวมกลับเพื่อทำการวิเคราะห์
4. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมมาตรวจสอบความถูกต้องและสอดคล้องของข้อมูลดิบที่ได้มาแล้วจึงนำข้อมูลดิบเหล่านั้นมาทำการลงรหัส วิเคราะห์ แปลผล สรุปผล และเขียนรายงานผลการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science: SPSS) ซึ่งในแต่ละตอนของแบบสอบถามผู้วิจัยได้ใช้สถิติดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ใช้สถิติบรรยาย (descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อใช้วิเคราะห์และบรรยายข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการให้คะแนนของแบบสอบถาม ซึ่งถ้ากลุ่มตัวอย่างตอบถูกจะได้ข้อละ 1 คะแนน โดยใช้เกณฑ์การแบ่งคะแนนจากจำนวนระดับชั้นเท่ากับ 5 ระดับชั้น จำนวนได้จากสูตร (สุภาพร ราธิเสน, 2546: 39)

$$\text{(คะแนนสูงสุด - คะแนนต่ำสุด) / จำนวนระดับชั้น} = (100 - 0) / 5 = 20 \text{ คะแนน}$$
 ซึ่งแบ่งระดับคะแนนดังต่อไปนี้

คะแนน 80-100 คะแนน	มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับดีมาก
คะแนน 60-79 คะแนน	มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับดี
คะแนน 40-59 คะแนน	มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน 20-49 คะแนน	มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย
คะแนน 0 -19 คะแนน	มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับน้อยมาก

ตอนที่ 3 ใช้การพิสูจน์สมมติฐานการวิจัยด้วยวิธีการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance; ANOVA) โดยมีเงื่อนไขว่า หากค่าความแปรปรวนของตัวแปรใดมีความเท่ากันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ต้องนำข้อมูลชุดนั้นมาทดสอบด้วยวิธี

ทดสอบพหุคูณ(multiple comparison test) แบบ Scheffe เพื่อทราบให้ได้ว่ามีความแปรปรวนแตกต่างกัน ณ จุดใด

ตอนที่ 4 ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามปลายเปิด ที่กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในแนวพระราชดำริการพัฒนา ซึ่งจะนำผลการศึกษาที่ได้ไปวิเคราะห์และอภิปราย โดยเปรียบเทียบกับงานวิจัยและเอกสารที่ได้ทำการศึกษา

บทที่ 4

ผลการศึกษา

งานวิจัยเรื่อง ความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ ของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลส่วนบุคคลและทำการทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านทรัพยากร ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม รวมถึงด้านบุคคลและการประสานงาน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มีประกอบด้วย ผู้ปฏิบัติงานที่มาจาก 3 หน่วยงาน คือ 1) หน่วยส่วนกำลังรบ 2) หน่วยส่วนภูมิภาค และ 3) หน่วยส่วนช่วยพัฒนาประเทศ รวมทั้งสิ้น 228 นาย ได้แบ่งผลการศึกษาออกเป็น ดังนี้

ข้อมูลเบื้องต้นส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่กองทัพบกที่ 3

ระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่กองทัพบกที่ 3

การพิสูจน์สมมติฐานการวิจัยระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ

แนวทางการพัฒนาระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ

ข้อมูลเบื้องต้นส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่กองทัพบกที่ 3

หน่วยงานต้นสังกัดของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ

จากการศึกษาผู้วิจัย ได้ทำการตอบแบบสอบถามจากเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจากเจ้าหน้าที่ทหารผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 228 คน พบว่าเป็นเจ้าหน้าที่ทหารฯ ซึ่งมาจากส่วนกำลังรบ 72 คน คิดเป็นร้อยละ 31.6 ส่วนภูมิภาค 32 จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 36.8 และมาจากส่วนพัฒนาประเทศ จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 31.6 คน ดังแสดงตาราง 3

ตาราง 3 หน่วยงานต้นสังกัดของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ

หน่วยงานต้นสังกัด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ส่วนกำลังรบ	72	31.6
ส่วนภูมิภาค	84	36.8
ส่วนพัฒนาประเทศ	72	31.6
รวม	228	100

ระดับการศึกษาของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ

จากการศึกษา พบว่าผู้ให้ข้อมูลครึ่งหนึ่ง(ร้อยละ 50)มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ลำดับถัดมา มีการศึกษาระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายและปริญญาตรี หรือสูงกว่ามีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 17.5 และสุดท้ายมีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรชั้นสูง คิดเป็นร้อยละ 14.9 ดังแสดงตาราง 4

ตาราง 4 การศึกษาของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย	40	17.5
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	114	50.0
อนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรชั้นสูง	34	14.9
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	40	17.5
รวม	228	100.0

ทั้งนี้ พบว่า กำลังพลส่วนใหญ่ของชุดปฏิบัติการคือ นายสิบปฏิบัติการ รองหัวหน้าชุด และหัวหน้าชุด มักสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายสิบทหารบก ซึ่งรับผู้จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเข้าศึกษา รวมถึงพลลูกมือที่จัดจากทหารกองประจำการที่จบการศึกษาภาคบังคับและผ่านการขยายโอกาสทางการศึกษาจนสามารถเรียนจบชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และโรงเรียนนายสิบทหารบก มีบางรุ่นที่ได้เรียน 2 ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาได้รับวุฒิปประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ส่วนในการศึกษาระดับปริญญาตรีนั้นส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อย

และศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้มีคุณสมบัติในการสอบเลื่อนฐานะเป็นนายทหารสัญญาบัตร ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนน้อย

ระดับอายุของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงาน

จากการศึกษาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 228 คน พบว่าระดับอายุของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ ต่ำกว่าครึ่งมีอายุต่ำกว่า 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.5 รองลงมามีอายุระหว่าง 46 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.5 ถ้าตัดัดมาอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 26 – 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.0 ดังแสดงตาราง 5

ทั้งนี้พบว่า ระดับช่วงอายุของพลลูกมือเป็นพลทหารกองประจำการมีช่วงอายุระหว่าง 21 – 23 ปี และจากกำลังพลนายสิบที่จบใหม่และบรรจุใหม่ซึ่งมีอายุไม่เกิน 25 ปี ส่วนกำลังพลที่อายุมากกว่า 55 ปี สมัครเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่โครงการฯ จำนวนน้อย เนื่องจากส่วนใหญ่พื้นที่ที่ปฏิบัติงาน โครงการฯ อยู่ในพื้นที่ทุรกันดารค่อนข้างลำบากในการเดินทางไปปฏิบัติงาน

ตาราง 5 อายุของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ

ช่วงอายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 25 ปี	90	39.5
ระหว่าง 26 – 45 ปี	57	25.0
ระหว่าง 46 – 60 ปี	81	35.5
รวม	228	100.0

อายุราชการของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงาน

จากการศึกษาวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานใน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริครั้งหนึ่ง(คิดเป็นร้อยละ 50.9) รับราชการไม่เกิน 10 ปี รองลงมารับราชการมากกว่า 21 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 43.2 และรับราชการมาแล้ว 11 - 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.9 ดังแสดงตาราง 6

ทั้งนี้ การที่ที่ตั้งของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่าง ๆ นั้น ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ทุรกันดาร การเดินทางจากหน่วยที่ตั้งปกติไปยังโครงการฯ และการปฏิบัติงานในพื้นที่โครงการฯ มีความยากลำบาก ดังนั้นเกินกว่าครึ่งหนึ่งของเจ้าหน้าที่ทหารฯ มักเป็นคนหนุ่มมี

เร็วแรงและกำลังวังชาที่พร้อมปฏิบัติงานในพื้นที่ที่ยากลำบากทुरกันดารได้อย่างมีประสิทธิภาพ บุคคลเหล่านี้มีอายุราชการไม่เกิน 10 ปี ส่วนเจ้าหน้าที่ทหารฯ ที่มีอายุราชการมากกว่า 30 ปีและเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมาก แต่มีเร็วแรงน้อยกว่าจึงคอยให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงาน และสร้างความน่าเชื่อถือต่อคนในพื้นที่ที่ปฏิบัติงานฯ

ตาราง 6 อายุราชการของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ

ช่วงอายุราชการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เกิน 10 ปี	116	50.9
ระหว่าง 11 – 20 ปี	34	14.9
มากกว่า 21 ปีขึ้นไป	78	43.2
รวม	228	100.0

ประสบการณ์การทำงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงาน

จากการศึกษาวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ เกินกว่าครึ่งหนึ่ง(คิดเป็นร้อยละ 54.4)มีประสบการณ์ทำงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 1 ปี รองลงมาเป็นผู้มีประสบการณ์ทำงาน 2 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.2 ถัดมาเป็นผู้มีประสบการณ์ทำงาน 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.8 และไม่เคยมีประสบการณ์ทำงานในโครงการมาก่อนคิดเป็นร้อยละ 6.6 ดังแสดงตาราง 7

ทั้งนี้ยังพบว่า การที่เจ้าหน้าที่ทหารปฏิบัติงานในพื้นที่โครงการฯ ต่าง ๆ มีประสบการณ์ในการทำงานเป็นระยะเวลา 1 ปี มีจำนวนมากเนื่องจากกำลังพลส่วนใหญ่มาจากทหารกองประจำการ (ทหารเกณฑ์) ที่มาปฏิบัติงานในพื้นที่โครงการฯ และกำลังพลนายสิบที่หมุนเวียนขึ้นมาทำหน้าที่ในปีที่ผ่านมาและอยู่ปฏิบัติงานต่อในพื้นที่ได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้ประหยัดเวลาในการแนะนำพื้นที่และทำความเข้าใจในพื้นที่ชุมชนที่โครงการฯ หน่วยตั้งอยู่ ส่วนผู้ที่ไม่เคยปฏิบัติงานมาก่อนมีจำนวนน้อย เนื่องจากการทำงานในโครงการฯ ต้องการความต่อเนื่องในการดำเนินงาน การเปลี่ยนเจ้าหน้าที่คนใหม่ที่ไม่เคยทำงานย่อมไม่เป็นผลดีต่องานจึงมีการเปลี่ยนเท่าที่จำเป็น เช่น เปลี่ยนแทนกำลังพลที่ปลดประจำการ (ทหารเกณฑ์)

ตาราง 7 ประสิทธิภาพการทำงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของเจ้าหน้าที่ทหาร
ผู้ปฏิบัติงาน

ประสิทธิภาพการทำงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปฏิบัติงานไม่เกิน 1 ปี	139	61.0
ปฏิบัติงาน 2 ปีขึ้นไป	89	39.0
รวม	228	100.0

ตำแหน่งในชุดปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ

จากการศึกษาวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานน้อยกว่าครึ่งหนึ่งได้รับมอบหมายหน้าที่ในตำแหน่ง นายสิบปฏิบัติการ (คิดเป็นร้อยละ 49.1) รองลงมามีตำแหน่งพลลูกมือ คิดเป็นร้อยละ 36.4 ลำดับถัดมามีตำแหน่งหัวหน้าชุดปฏิบัติการ และรองหัวหน้าชุดปฏิบัติการ คิดเป็นร้อยละ 14.5 ทั้งนี้การที่ตำแหน่งนายสิบปฏิบัติการมีจำนวนมากที่สุด เนื่องจากในแต่ละชุดปฏิบัติการมีอัตราที่กำหนดให้บรรจุขึ้นปฏิบัติงานมากที่สุด แสดงดังตาราง 8

ตาราง 8 ตำแหน่งในชุดปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ

ตำแหน่งในชุดปฏิบัติงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
หัวหน้าชุดปฏิบัติการ (หน.ชป.) และ รองหัวหน้าชุดปฏิบัติการ (รอง หน. ชป.)	33	14.5
นายสิบปฏิบัติการ (ส.ปฏิบัติการ)	112	49.1
พลลูกมือ	83	36.4
รวม	228	100.0

การเข้าร่วมรับการฝึกอบรม หรือปฐมนิเทศเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

จากการศึกษา พบว่า ความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริที่เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมีโอกาสได้เข้าร่วมฝึกอบรม หรือปฐมนิเทศก่อนการปฏิบัติงานมากที่สุด ได้แก่ ความรู้ด้านแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง(แต่มีโอกาสน้อย คิดเพียงร้อยละ 39.5) ในขณะที่เจ้าหน้าที่ที่ไม่ได้เข้าร่วมการฝึกอบรมฯ ความรู้ด้านแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมีสูงถึงร้อยละ 60.5 รองลงมาเป็นความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีโอกาสเข้าฝึกอบรม คิดเป็นร้อยละ 35.5 และไม่ได้เข้าร่วมการฝึกอบรมฯ คิดเป็นร้อยละ 64.5 ดังแสดงตาราง 9

ตาราง 9 การเข้าร่วมรับการฝึกอบรม หรือปฐมนิเทศเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

ประเด็นความรู้ที่เข้าร่วมรับการฝึกอบรม ปฐมนิเทศ	เคยเข้าร่วม		ไม่เคยเข้าร่วม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในพื้นที่	81	35.5	147	64.5
ด้านการทำฝายต้นน้ำลำธาร	74	32.5	154	67.5
ด้านการประสานงานกับหน่วยงานปกครองท้องถิ่น	76	33.3	152	66.7
ด้านหญ้าแฝก	61	26.8	167	73.2
ด้านการพัฒนาป่าไม้	71	31.1	157	68.9
ด้านแนวเศรษฐกิจพอเพียง	90	39.5	138	60.5
ด้านทฤษฎีใหม่	63	27.6	165	72.4

ระดับการเข้าร่วมรับการฝึกอบรม หรือปฐมนิเทศเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากตาราง 9 มาสรุปและ น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ ไม่เคยมีส่วนเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรม ฯ คิดเป็นร้อยละ 46.5 รองลงมาเจ้าหน้าที่

ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ มีส่วนร่วมกิจกรรมการฝึกอบรม ฯ ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 22.8 ถัดมา
เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ มีส่วนร่วมกิจกรรมการฝึกอบรม ฯ ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 18.0
และเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ มีส่วนร่วมในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 12.7 ดังแสดงตาราง
10

ตาราง 10 ระดับการเข้าร่วมรับการฝึก อบรม หรือปฐมนิเทศเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในแนวคิด
การพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

ระดับการเข้าร่วมรับการฝึก อบรม ปฐมนิเทศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เคยมีส่วนร่วมเลย	106	46.5
มีส่วนร่วมระดับน้อย	52	22.8
มีส่วนร่วมระดับปานกลาง	29	12.7
มีส่วนร่วมระดับมาก	41	18.0
รวม (ค่าเฉลี่ย = 2.30 ครั้ง)	228	100.0

ทั้งนี้ยังพบว่า มีการจัดการฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้ตามแผนงานการพัฒนาตามแนว
พระราชดำริให้กับเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ โดยหน่วยเหนือไม่สม่ำเสมอ เนื่องจากในช่วงที่
ผ่านมาทางหน่วยเหนือมีภารกิจในด้านอื่น ๆ อยู่อีกหลายอย่าง จึงมีการฝึกอบรมปฐมนิเทศไม่เป็น
ประจำโดยขึ้นกับสถานการณ์ในห้วงเวลานั้นๆ และในครั้งล่าสุดจะเป็นการปฐมนิเทศเพียงเฉพาะ
กำลังพลในระดับหัวหน้าชุดปฏิบัติการ

ช่องทางการรับความรู้หลักการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริ

จากการสำรวจช่องทางการรับรู้ที่เจ้าหน้าที่ทหารรับรู้ผ่านสื่อประเภทต่างๆพบว่า
สื่อเพื่อรับความรู้ตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริสื่อที่ได้รับความสนใจมากที่สุด 5 อันดับ
แรก ได้แก่ การชมโทรทัศน์และวีดิทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 79.4 การอ่านหนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ
70.2 การอ่านหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 68.9 การพูดคุยสนทนา คิดเป็นร้อยละ 64.5 และการฟังวิทยุ คิด
เป็นร้อยละ 60.1 ดังแสดงตาราง 11

ตาราง 11 ความสนใจในการรับความรู้ในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริจากสื่อ

ประเภทของสื่อที่สนใจรับความรู้	สนใจ		ไม่สนใจ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การอ่านหนังสือ	157	68.9	71	31.1
การอ่านหนังสือพิมพ์	160	70.2	68	29.8
การอ่านสิ่งพิมพ์ เช่น แผ่นพับ ใบปลิว	124	54.4	104	45.6
การอ่านวารสาร	134	58.8	94	41.2
การอ่านนิตยสาร	126	55.3	102	44.7
การอ่านตำรา	110	48.2	118	51.8
การฟังวิทยุ	137	60.1	91	39.9
การชมโทรทัศน์ และ/หรือ วีดิทัศน์	181	79.4	57	20.6
การพูดคุย สนทนา	147	64.5	81	35.5
การรับข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต	109	47.8	119	52.2
สื่อประเภทอื่น	6	2.6	222	97.4

เจ้าหน้าที่ทหารมี ช่องทางการรับความรู้หลักการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริ ผ่านการรับชมโทรทัศน์และวีดิทัศน์ซึ่งได้รับความสนใจอย่างสูง ตลอดจนการอ่านหนังสือพิมพ์ที่ให้ความรู้ทางด้านนี้ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการจัดทำสื่ออบรมกำลังพลในครั้งต่อไป หรือจัดทำสื่อ แจกจ่ายไปยังชุดปฏิบัติการต่าง ๆ

ระดับความสนใจในการรับความรู้ตามแนวทางพระราชดำริ

เมื่อนำข้อมูลจากตารางที่ 9 มาสรุป พบว่า น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของเจ้าหน้าที่ทหาร ผู้ปฏิบัติงานฯ มีความสนใจรับความรู้เกี่ยวกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจากสื่อใน ระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 40.8 รองลงมาให้ความสนใจในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 34.6 และมีความ สนใจในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 20.2 และผู้ที่ไม่มีความสนใจรับสื่อใด ๆ เลย คิดเป็นร้อยละ 4.4 ดังแสดงตาราง 11

ทั้งนี้พบว่าเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ ยังคงมีความสนใจในการรับรู้ความรู้ หลักการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง แสดงให้เห็นถึงโอกาสที่จะ พัฒนาความรู้ของผู้ปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่องและหลากหลาย

ตาราง 12 ระดับความสนใจในการรับรู้ในแนวทางการพัฒนาตามแนวพระราชดำริจากสื่อ

ระดับความสนใจในการรับรู้จากสื่อ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่สนใจเลย	10	4.4
สนใจระดับต่ำ	79	34.6
สนใจระดับปานกลาง	46	20.2
สนใจระดับสูง	93	40.8
รวม (ค่าเฉลี่ย = 6.10 ประเภท)	228	100.0

**ระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ
ของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ในพื้นที่กองทัพภาคที่ 3**

จากการศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ตามหลักสถิติค่าร้อยละ เพื่อวัดระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามพระราชดำริของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริด้าน
ทรัพยากร
2. ระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริด้าน
เศรษฐกิจ
3. ระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริด้านสังคม
4. ระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริด้านบุคคลและ
ประสานงาน

ระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริด้านทรัพยากร

ในการศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริด้านทรัพยากร ออกเป็น 2 ผลการทดสอบ ดังนี้

1. ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริด้าน
ทรัพยากร โดยไม่มีกรแยกหน่วยสังกัด พบว่าเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ ทุกสังกัดมีความรู้ความ
เข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 20.56 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน หรือคิดเป็น
ร้อยละ 51.4

ทั้งนี้ พบว่าประเด็นที่เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ มีความรู้ความเข้าใจได้ระดับดี อันเป็นผลจาก การที่เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติฯ ได้มีการฝึกอบรม รับรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ และมีการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ได้แก่ ประเด็นคำถามเรื่องหญ้าแฝกในข้อ 1, 32, 36, และข้อ 38 โดยรับรู้ว่ายหญ้าแฝกมีระบบรากที่แข็งแรงและต้นที่ขึ้นเบียดกันแน่นจึงสามารถป้องกันการพังทลายของดินได้ดี การปลูกแฝกในพื้นที่ขอบสระน้ำต้องปลูก 3 แนว การปลูกแฝกเป็นแนวตามขวางของความลาดชัน และในร่องน้ำของภูเขาช่วยอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่สูงและมีความลาดชัน นอกจากนี้ยังช่วยยึดดิน

ไม่ให้พังทลาย รักษาหน้าดิน เก็บกักอินทรีย์วัตถุในดินแล้ว ยังใช้ใบอ่อนเป็นอาหารสัตว์อีกด้วย และประเด็นคำถามเรื่องของป่าไม้ พบว่า ในข้อ 9, 10, 12, 22, 23 และข้อ 39 ป่าไม้สามารถฟื้นฟูได้ ถ้าไม่มีการรบกวนจากภายนอก การสร้างจิตสำนึกปลูกต้นไม้ในใจคนเป็นการที่ทำให้คนปลูกต้นไม้ และดูแลรักษาด้วยตนเอง ไฟป่าเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลเสียในการฟื้นฟูสภาพป่าหรือการปลูกป่า ซึ่งป่าไม้สามารถมีประโยชน์แก่สิ่งมีชีวิตทั้งทางตรงและทางอ้อม ถ้าป่าถือเสมือนว่าเป็นหัวหน้ากลุ่มทรัพยากรแล้ว การเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจให้กับมนุษย์ก็ไม่ใช่น้ำที่ของป่าไม้ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรอื่น ภารกิจของเจ้าหน้าที่ทหารชุดปฏิบัติการฯ ที่มีการลาดตระเวนร่วมกับเจ้าหน้าที่ทหารป่าไม้ และราษฎรในพื้นที่เป็นการป้องกันไม่ให้ป่าไม้ถูกรบกวนจากสิ่งแวดล้อมภายนอกแล้วจะทำให้ป่าไม้มีเวลาที่จะฟื้นฟูตัวเองกลับไปสู่สภาพเดิม ก่อนที่ป่าไม้จะถูกทำลาย และการสร้างฝายต้นน้ำในลำห้วยที่มีความลาดชันสูงไม่ควรสร้างให้ห่างกัน ซึ่งสอดคล้องใน 2 ระดับแรกจากที่บุญธรรม กิจปริคารวิสุทธิ (2535: 25-27) ได้แบ่งระดับความรู้ ออกเป็น 6 ระดับ คือ

(1) ความรู้ (Knowledge) เป็นขั้นแรกของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการจดจำ อาจจะใช้การนึกได้ มองเห็น ได้ยิน ได้ฟัง ความรู้ขั้นนี้ประกอบด้วยคำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง วิธีการแก้ปัญหา มาตรฐาน เป็นต้น ความรู้นี้เป็นเรื่องของการจำหรือการระลึกได้ที่ไม่ต้องใช้ความคิดและไม่ต้องใช้สมองที่ซับซ้อนมาก

(2) ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นพฤติกรรมในขั้นที่ต่อจากความรู้เป็นขั้นตอนที่ต้องใช้ความสามารถทางสมองและทักษะสูงขึ้น “การสื่อความหมาย” ทำให้ในลักษณะการใช้ปากเปล่า ข้อเขียน ภาษา หรือการใช้สัญลักษณ์ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติฯ ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริด้านทรัพยากร เป็นความรู้ความเข้าใจที่ได้มาจากการลงมือปฏิบัติงาน และภารกิจที่ได้รับมอบหมายภายในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ต้องมีการลงมือปฏิบัติเป็นประจำนอกจากการฝึกอบรม และการรับรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ

ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่า ประเด็นที่เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ มีความรู้ความเข้าใจได้ระดับน้อย ได้แก่ ได้แก่ ประเด็นคำถามเรื่องทรัพยากรที่เป็นหลักคิด และหลักวิชาที่มีเทคนิควิธีและรายละเอียดในแต่ละประเด็นที่ต้องมีการทำความเข้าใจที่มากยิ่งขึ้นทั้งด้านป่าไม้ ฝายชะลอน้ำ หลุมแฝก การแก้ไขดินและน้ำ ซึ่งจะเห็นได้ว่าระดับความรู้ความเข้าใจใน 4 ระดับหลังตามที่บุญธรรม กิจปริคารวิสุทธิ (2535: 25-27) ที่ได้แบ่งระดับความรู้ความเข้าใจออกเป็น 6 ระดับ

(3) การนำความรู้ไปใช้ (Application) เป็นพฤติกรรมขั้นที่สามที่ต้องอาศัยความสามารถหรือทักษะด้านความเข้าใจ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การแก้ปัญหาโดยใช้หลักความเข้าใจ ในหลักทฤษฎี วิธีการต่าง ๆ มาใช้ในการแก้ไขปัญหา

(4) การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นพฤติกรรมที่ช่วยให้สามารถแยกภาพรวมออกเป็น ส่วนย่อย ๆ ซึ่งอาจแบ่งได้ 3 ชั้น คือ

(4.1) ความสามารถในการแยกแยะองค์ประกอบของปัญหาเป็นส่วน ๆ

(4.2) ความสามารถในการเป็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบ

(4.3) ความสามารถในการมองเห็นหลักของการผสมผสานปัญหาที่มีองค์ประกอบย่อยที่มีมาก

(5) การสังเคราะห์ (Synthesis) ความสามารถในการนำเอาส่วนประกอบย่อย ๆ มารวมกันเข้าเป็นกรงโครงสร้างที่แน่ชัด และเป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์จึงต้องอาศัยความสามารถในการมีความเข้าใจ การนำความรู้ไปใช้และความสามารถในการวิเคราะห์มาประกอบกัน

(6) การประเมินผล (Evaluation) เกี่ยวข้องกับการให้คำต่อความรู้หรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ จึงต้องใช้เกณฑ์หรือมาตรฐานที่มีอยู่แล้ว และอาจมาจากบุคคลนั้นตั้งขึ้นเองมาเป็นส่วนประกอบในการประเมินผล ซึ่งอาจจะออกมาในเชิงปริมาณและคุณภาพการประเมินผลเป็นตัวแทนพฤติกรรมด้านอื่น ๆ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติฯ ที่มีความรู้ความเข้าใจที่ได้ระดับที่ดี และปานกลางส่วนใหญ่มาจากการรู้หมายจำ และจากการลงมือปฏิบัติบ่อย ๆ จากภารกิจการทำงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ส่วนใหญ่มีความไม่เข้าใจในรายละเอียดของเนื้อหาบางประเด็นในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริที่เป็นหลักคิด หลักวิชาซึ่งส่วนใหญ่เป็นเนื้อหาที่ต้องมีการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การนำไปใช้และการประเมินผลจากเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติฯ หน่วยบังคับบัญชาในระดับสูง ดูรายละเอียดเพิ่มเติมตาราง 13

2. ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริด้านทรัพยากร โดยการแยกหน่วยสังกัด พบว่า เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ บางหน่วยมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับที่สูงกว่าระดับคะแนนความรู้ความเข้าใจรวมสังกัด เช่น เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ สังกัดส่วนกำลังรบอยู่ในระดับดีกว่าคะแนนระดับปานกลางในข้อ 24, 26, 34, 36 และข้อ 40 ถ้าหากป่าไม้มีปริมาณลดลงจะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการถือฤดูแล้งต่อทรัพยากรอื่น มนุษย์ควรจะมีรู้ความเข้าใจและรักในทรัพยากรธรรมชาติ เพราะมนุษย์ไม่สามารถสร้างทรัพยากรเหล่านี้ได้ แต่ยังสามารถนำทรัพยากรเหล่านี้มาใช้ กลุ่มผู้ใช้น้ำในพื้นที่ ต่าง ๆ ควรมีความรู้เรื่องการดูแลรักษาและควบคุมอาคารชลประทาน การปลูกแฝกในพื้นที่ขอบสระน้ำต้องปลูก 3 แนว การสร้างฝายต้นลำธารจำนวนมากในพื้นที่ของต้นน้ำเป็นการเก็บกักตะกอนดินไว้ให้อยู่ที่ต้นน้ำและชะลอปริมาณน้ำให้อยู่ในพื้นที่ป่าแล้วค่อย ๆ ปล่อยไหลลงสู่ลำน้ำทำให้ไม่ก่อให้เกิดน้ำป่าไหลหลากและท้องน้ำตามลำน้ำไม่ตื้นเขินสามารถรองรับปริมาณน้ำได้ดีซึ่งเป็นผลดีต่อแหล่งน้ำที่อยู่

ตามลำน้ำด้านท้ายน้ำ ซึ่งจะเห็นว่าความรู้ความเข้าใจที่อยู่ในระดับที่ดีกว่าปานกลางของต้นสังกัด
ดูเพิ่มเติมตาราง 13

ตาราง 13 ผลการทดสอบระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริด้านทรัพยากร

ประเด็นคำถาม	รวม 3 หน่วยสังกัด					ส่วนกำลังรบ			ส่วนภูมิภาค			ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ		
	ตอบถูก		ตอบผิด		ระดับ	ตอบถูก		ระดับ	ตอบถูก		ระดับ	ตอบถูก		ระดับ
	N	%	N	%	ความ สูง	N	%	ความ สูง	N	%	ความ สูง	N	%	ความ สูง
ด้านทรัพยากร														
1. ภูเขาเผือกมีระบบรากที่แข็งแรงและ ต้นที่ขึ้นเบียดกันแน่นจึงสามารถป้องกันการพังทลายของดินได้ดี	178	78.1	50	21.9	ดี	54	75.0	ดี	66	78.6	ดี	58	78.1	ดี
2. พื้นที่ที่ไม่ลาดเอียงควรปลูกหญ้าแฝก เพื่อใช้ตัดใบคลุมดินเพื่อรักษาความชื้น ได้ดินยังสามารถช่วยฟื้นฟูดินที่เสื่อม โทรมได้	130	57	98	43	ปาน กลาง	38	52.8	ปาน กลาง	50	59.5	ปาน กลาง	42	57.0	ปาน กลาง
3. ภูเขาเผือกนอกจากใช้ป้องกันการชะ ล้างของตะกอนดินแล้วยังรักษาความชุ่ม ชื้นของดิน	130	57	98	43	ปาน กลาง	38	52.8	ปาน กลาง	50	59.5	ปาน กลาง	42	57.0	ปาน กลาง

ตาราง 13 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	รวม 3 หน่วยสังกัด					ส่วนกำลังรบ			ส่วนภูมิภาค			ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ		
	ตอบถูก		ตอบผิด		ระดับ	ตอบถูก		ระดับ	ตอบถูก		ระดับ	ตอบถูก		ระดับ
	N	%	N	%	ความรู้	N	%	ความรู้	N	%	ความรู้	N	%	ความรู้
4. แผลกควรปลูกก่อนหน้าฝน 3 เดือน	94	41.2	134	58.8	ปานกลาง	28	38.9	น้อย	35	41.7	ปานกลาง	31	41.2	ปานกลาง
5. การปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและความชุ่มชื้นนั้น ควรมีระยะระหว่างกอ 5 ซม.	70	30.7	158	69.3	น้อย	22	30.5	น้อย	20	23.8	น้อย	28	30.7	น้อย
6. น้ำดีใต้น้ำเสียเป็นการพัฒนาทรัพยากรน้ำตามแนวทางพระราชดำรินั้นเรื่องการบริหารจัดการน้ำ	79	34.6	149	65.4	น้อย	24	33.3	น้อย	27	32.1	น้อย	28	34.6	น้อย
7. การบำบัดน้ำเสียนั้นมีหลายแบบ ยกเว้นการบำบัดด้วยวิธีทางกาย	89	39	139	61	น้อย	29	40.3	ปานกลาง	32	38.1	น้อย	28	39.0	น้อย
8. การบำบัดน้ำเสียด้วยการใช้พืชน้ำ การบำบัดแบบธรรมชาติ	128	56.1	100	43.9	ปานกลาง	41	56.9	ปานกลาง	52	61.9	ดี	35	56.1	ปานกลาง

ตาราง 13 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	รวม 3 หน่วยสังกัด					ส่วนกำลังรบ			ส่วนภูมิภาค			ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ		
	ตอบถูก		ตอบผิด		ระดับ ความ รู้	ตอบถูก		ระดับ ความ รู้	ตอบถูก		ระดับ ความ รู้	ตอบถูก		ระดับ ความ รู้
	N	%	N	%		N	%		N	%		N	%	
9. ป่าไม้สามารถฟื้นฟูได้ ถ้าไม่มีการ รบกวนจากภายนอก	143	62.7	85	37.3	ดี	47	65.3	น้อย	51	60.7	ดี	45	62.7	ดี
10. การปลูกต้นไม้ในใจคนเป็นการทำให้ คนปลูกต้นไม้และดูแลรักษาด้วยตนเอง	151	66.2	77	33.8	ดี	47	65.3	ดี	55	65.5	ดี	49	66.2	ดี
11. ไม้ น้ำไม่ใสไม่ที่อยู่ในเรื่องการปลูก ป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง	103	45.2	125	54.8	ปาน กลาง	30	41.7	ปาน กลาง	42	50.0	ปาน กลาง	31	45.2	ปาน กลาง
12. ไฟป่าเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลเสียใน การฟื้นฟูสภาพป่าหรือปลูกป่า	173	75.9	55	24.1	ดี	53	73.6	ดี	65	77.4	ดี	55	75.9	ดี
13. การสร้างเขื่อนเพื่อเก็บกักน้ำในห้วง ที่มีมากเพื่อนำไปทยอยใช้ในห้วงที่ขาด น้ำเรียกว่าการบริหารจัดการน้ำ	131	57.5	97	42.5	ปาน กลาง	43	59.7	ปาน กลาง	48	57.1	ปาน กลาง	40	57.5	ปาน กลาง

ตาราง 13 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	รวม 3 หน่วยสังกัด					ส่วนกำลังรบ			ส่วนภูมิภาค			ส่วนช่วยพัฒนา ประเทศ		
	ตอบถูก		ตอบผิด		ระดับ ความรู้	ตอบถูก		ระดับ ความรู้	ตอบถูก		ระดับ ความรู้	ตอบถูก		ระดับ ความรู้
	N	%	N	%		N	%		N	%		N	%	
14. ปัจจัยเป็นน้ำฝนที่ก่อให้เกิดผลดีในการฟื้นฟูสภาพป่า	110	48.2	118	51.8	ปานกลาง	38	52.8	ปานกลาง	40	47.6	ปานกลาง	32	48.2	ปานกลาง
15. การทำฝนหลวงไม่ได้ใช้นางแมว	127	55.7	101	44.3	ปานกลาง	41	56.9	ปานกลาง	46	54.8	ปานกลาง	40	55.7	ปานกลาง
16. พื้นที่ปลูกป่าที่ดีที่สุดอยู่บริเวณยอดเขา	94	41.2	134	58.8	ปานกลาง	30	41.7	ปานกลาง	33	39.3	น้อย	31	41.2	ปานกลาง
17. ฝายคั้นน้ำลำธาร หรือฝายชะลอความชุ่มชื้นมีประโยชน์ในการชะลอกระแสน้ำ	135	59.2	93	40.8	ปานกลาง	43	59.7	ปานกลาง	50	59.4	ปานกลาง	42	59.2	ปานกลาง
18. แบบของฝายคั้นน้ำไม่มีแบบหินทิ้งแกนดินเหนียว	155	68	73	32	ดี	49	58.1	ปานกลาง	60	71.4	ดี	46	60.8	ดี

ตาราง 13 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	รวม 3 หน่วยสังกัด					ส่วนกำลังรบ			ส่วนภูมิภาค			ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ		
	ตอบถูก		ตอบผิด		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้
	N	%	N	%		N	%		N	%				
19. ในพื้นที่ภาคเหนือ นั้น สามารถดูตัวอย่างของการพัฒนาได้ที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้	132	57.9	96	42.1	ปานกลาง	39	54.2	ปานกลาง	51	60.7	ดี	42	57.9	ปานกลาง
20. การสร้างฝายต้นน้ำในลำห้วยที่มี ความลาดชันสูงไม่ควรสร้างให้ห่างกัน	148	64.9	80	35.1	ดี	45	62.5	ดี	55	65.5	ดี	48	64.9	ดี
21. การขาดแรงงานในโรงงานไม่ใช่ ปัญหาของการตัดไม้ทำลายป่า ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อถึงปัญหาอื่น	36	15.8	192	84.2	น้อย	10	13.9	น้อย	15	17.9	น้อย	11	15.3	น้อย
22. ป่าไม้สามารถมีประโยชน์แก่สิ่งมีชีวิตทั้งทางตรงและทางอ้อม	99	43.4	129	56.6	ปานกลาง	28	38.9	น้อย	38	45.2	ปานกลาง	33	45.8	ปานกลาง

ตาราง 13 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	รวม 3 หน่วยสังกัด					ส่วนกำลังรบ			ส่วนภูมิภาค			ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ		
	ตอบถูก		ตอบผิด		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้
	N	%	N	%		N	%		N	%				
23. ป่าถือเสมือนว่าเป็นหัวหน้ากลุ่ม ทรัพยากรแล้ว การเป็นที่พักผ่อนหย่อน ใจให้กับมนุษย์ก็ไม่ใช่หน้าที่ของป่าไม้ที่ เกี่ยวข้องกับทรัพยากรอื่น	137	60.1	91	39.9	ดี	44	61.1	ดี	54	64.3	ดี	39	54.2	ปาน กลาง
24. ถ้าหากป่าไม้มีปริมาณลดลงจะ ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการ เกื้อกูลต่อทรัพยากรอื่น	132	57.9	96	42.1	ปาน กลาง	44	61.1	ดี	48	57.1	ปาน กลาง	40	55.6	ปาน กลาง
25. การบำบัดน้ำเสียก่อนลงทะเลด้วย โครงการบำบัดน้ำเสียคลองด่าน ไม่ใช่การแก้ปัญหาในเรื่องน้ำ ตาม เส้นทางกรอกำเนิดเป็นเม็ดฝนแล้ว ไหลไปตามทางน้ำไปสู่ทะเล	125	54.8	103	45.2	ปาน กลาง	42	58.3	ปาน กลาง	50	59.5	ปาน กลาง	33	45.8	ปาน กลาง

ตาราง 13 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	รวม 3 หน่วยสังกัด					ส่วนกำลังรบ			ส่วนภูมิภาค			ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ		
	ตอบถูก		ตอบผิด		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้
	N	%	N	%		N	%		N	%				
26. มนุษย์ควรจะมีความรู้ความเข้าใจและรักในทรัพยากรธรรมชาติ เพราะมนุษย์ไม่สามารถสร้างทรัพยากรเหล่านี้ได้ แต่ยังสามารถนำทรัพยากรเหล่านี้มาใช้	131	57.5	97	42.5	ปานกลาง	45	62.5	ดี	50	59.5	ปานกลาง	36	50.0	ปานกลาง
27. การพัฒนาทรัพยากรป่าไม้จะต้องมีกิจกรรมที่ครอบคลุมอยู่ 2 ด้าน คือ การนำมาใช้และการสร้างทดแทน	100	43.9	128	56.1	ปานกลาง	33	45.8	ปานกลาง	35	41.7	ปานกลาง	32	44.4	ปานกลาง
28. การแก้ไขปัญหาดินถูกชะล้างโดยปลูกหญ้าแฝกเพื่อดักตะกอนไม่ให้ไหลลงลำห้วยทำให้ตะกอนกลายเป็นปุ๋ยแถวแนวต้นแฝก	75	32.9	153	67.1	น้อย	24	33.3	น้อย	28	33.3	น้อย	23	31.9	น้อย

ตาราง 13 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	รวม 3 หน่วยสังกัด					ส่วนกำลังรบ			ส่วนภูมิภาค			ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ		
	ตอบถูก		ตอบผิด		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้
	N	%	N	%		N	%		N	%		N	%	
29. การใช้กังหันน้ำชัยพัฒนาไม่ใช่การแก้ไขปัญหาร่องน้ำแล้ง	61	26.8	167	73.2	น้อย	19	26.4	น้อย	21	25.0	น้อย	21	29.2	น้อย
30. ขนาดงบประมาณไม่ใช่ปัจจัยที่ใช้พิจารณาการพัฒนาแหล่งน้ำผิวดิน	107	46.9	121	53.1	ปานกลาง	33	45.8	ปานกลาง	39	46.4	ปานกลาง	35	48.6	ปานกลาง
31. การกระจายตัวของชั้นดินไม่ใช่ปัจจัยที่ทำให้ดินมีความเหมาะสมต่อการปลูกพืชชนิดต่าง ๆ	125	54.8	103	45.2	ปานกลาง	38	52.8	ปานกลาง	45	53.6	ปานกลาง	42	58.3	ปานกลาง
32. หญ้าแฝกนอกจากช่วยยึดดินไม่ให้พังทลาย รักษาหน้าดิน เก็บกักอินทรีย์วัตถุในดินแล้ว ยังใช้ใบอ่อนเป็นอาหารสัตว์อีกด้วย	137	60.1	91	39.9	ดี	44	61.1	ดี	51	60.7	ดี	42	58.3	ปานกลาง

ตาราง 13 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	รวม 3 หน่วยสังกัด					ส่วนกำลังรบ			ส่วนภูมิภาค			ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ		
	ตอบถูก		ตอบผิด		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้
	N	%	N	%		N	%		N	%		N	%	
33.การขุดลอกคูคลองหนองบึงเป็นการเพิ่มพื้นที่ปริมาตรรับน้ำให้ได้ปริมาณเพิ่มขึ้นและหลงเหลือในห้วยหนองคลองบึงมากขึ้นจนสามารถนำมาใช้เพื่อการเกษตรได้	98	43	130	57	ปานกลาง	32	44.4	ปานกลาง	35	41.7	ปานกลาง	31	43.1	ปานกลาง
34. กลุ่มผู้ใช้น้ำในพื้นที่ต่าง ๆ ควรมีความรู้เรื่องการดูแลรักษาและควบคุมอาคารชลประทาน	88	38.6	140	61.4	น้อย	29	40.3	ปานกลาง	32	38.1	น้อย	27	37.5	น้อย
35. ระบบชลประทานแบบง่ายที่ใช้ในการฟื้นฟูป่าไม้คือฝายชะลอความชุ่มชื้น	70	30.7	158	69.3	น้อย	23	31.9	น้อย	26	31.0	น้อย	21	29.2	น้อย
36. การปลูกแฝกในพื้นที่ขอบสระน้ำต้องปลูก 3 แนว	164	71.9	64	28.1	ดี	51	70.8	ดี	58	69.0	ดี	55	76.4	ดี

ตาราง 13 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	รวม 3 หน่วยสังกัด					ส่วนกำลังรบ			ส่วนภูมิภาค			ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ		
	ตอบถูก		ตอบผิด		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้
	N	%	N	%		N	%		N	%		N	%	
37.ความสวยงามของบริเวณโดยรอบไม่ใช่ประโยชน์ของการปลูกแฝกรอบอ่างเก็บน้ำ	63	27.6	165	72.4	น้อย	20	27.8	น้อย	22	26.2	น้อย	21	29.2	น้อย
38. การปลูกแฝกเป็นแนวตามขวางของความลาดชันและในร่องน้ำของภูเขาช่วยอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่สูงและมีความลาดชัน	167	73.2	61	26.8	ดี	50	69.4	ดี	60	71.4	ดี	57	79.2	ดี
39. ภารกิจของ ชป.ที่มีการลาดตระเวนร่วมกับ จนท.ป่าไม้ และราษฎรในพื้นที่เป็นการป้องกันไม่ให้ป่าไม้ถูกรบกวนจากสิ่งแวดล้อมภายนอกแล้วจะทำให้ป่าไม้มีเวลาที่จะฟื้นฟูตัวเองกลับไปสู่สภาพเดิมก่อนที่จะถูกทำลาย	140	61.4	88	38.6	ดี	44	61.1	ดี	52	61.9	ดี	44	61.1	ดี

ตาราง 13 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	รวม 3 หน่วยสังกัด					ส่วนกำลังรบ			ส่วนภูมิภาค			ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ		
	ตอบถูก		ตอบผิด		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้
	N	%	N	%		N	%		N	%		N	%	
40. การสร้างฝายต้นลำธารจำนวนมากในพื้นที่ของต้นน้ำเป็นการเก็บกักตะกอนดินไว้ให้อยู่ที่ต้นน้ำและชะลอปริมาณน้ำให้อยู่ในพื้นที่ป่าแล้วค่อย ๆ ปล่อยไหลลงสู่ลำน้ำทำให้ไม่ก่อให้เกิดน้ำป่าไหลหลากและห้องน้ำตามลำน้ำไม่ตื้นเขินสามารถรองรับปริมาณน้ำได้ดีซึ่งเป็นผลดีต่อแหล่งน้ำที่อยู่ตามลำน้ำด้านท้ายน้ำ	132	57.9	96	42.1	ปานกลาง	44	61.1	ดี	48	57.1	ปานกลาง	40	55.6	ปานกลาง
Min. = 17 Max. = 25 Std.Deviation = 2.404 Mean = 20.56					ปานกลาง									

ระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามพระราชดำริด้านเศรษฐกิจ

ในการศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริด้านเศรษฐกิจ ออกเป็น 2 ผลการทดสอบ ดังนี้

1. ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริด้านเศรษฐกิจ โดยไม่มีการแยกหน่วยสังกัด พบว่าเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ย 11.25 คะแนนจากคะแนนเต็ม 20 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 56.25

ทั้งนี้ พบว่าประเด็นที่เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ มีความรู้ความเข้าใจได้ระดับดี เนื่องจาก การรับรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ และการฝึกอบรม คู่มือ และทหารบางคน ได้เป็นวิทยากรบรรยายให้กับชุมชนตามเนื้อหาที่ได้ฝึกอบรมมา ได้แก่ประเด็นคำถามเรื่องในข้อ 1, 5, 6, 8, 9, 15, 17 และข้อ 18 ทฤษฎีใหม่ 3 ขั้นมุ่งให้เกษตรกรมีความพอเพียงในการเลี้ยงตัวเองได้ในระดับที่ประหยัดก่อน เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องที่ได้กับทุกกิจกรรมและทุกขนาดสิ่งสำคัญในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ เพื่อให้พออยู่พอกินพอใช้อยู่ได้ด้วยตัวเองในระดับเบื้องต้นมุ่งลดรายจ่ายให้เท่าที่มีสามารถอยู่ได้ การใช้วัสดุในท้องถิ่นในการผลิตสินค้าเพื่อขายเป็นรายได้นั้นเข้ากับหลักของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การลดรายจ่ายสำหรับวัตถุดิบผลิตสินค้า การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงนั้นอยู่บนทางสายกลางและการไม่ประมาท โดยมี 3 หลักการ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน ชุมชนบ้านนาดียังมีการลงแขกในการทำงานไม่มีการว่าจ้างกันและไม่ใช้เครื่องจักรกลใด ๆ แสดงว่าชุมชนนี้มีวิธีการรวมพลังตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง การแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันในการค้าขายประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรงเช่นในอดีตไม่ใช่การปฏิบัติตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง การใช้ชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจดีและมั่นคงขึ้นในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องใน 2 ระดับแรกจากที่บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2535: 25-27) ได้แบ่งระดับความรู้ ออกเป็น 6 ระดับ คือ (1) ความรู้ (knowledge) เป็นขั้นแรกของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการจดจำ อาจจะด้วยการนึกได้ มองเห็น ได้ยิน ได้ฟัง ความรู้ขั้นนี้ประกอบด้วยคำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง วิธีการแก้ปัญหา มาตรฐาน เป็นต้น ความรู้นี้เป็นเรื่องของการจำหรือการระลึกได้ที่ไม่ต้องใช้ความคิดและไม่ต้องใช้สมองที่ซับซ้อนมาก (2) ความเข้าใจ (comprehension) เป็นพฤติกรรมในขั้นที่ต่อจากความรู้เป็นขั้นตอนที่ต้องใช้ความสามารถทางสมองและทักษะสูงขึ้น “การสื่อความหมาย” ทำให้ในลักษณะการใช้ปากเปล่า ข้อเขียน ภาษา หรือการใช้สัญลักษณ์ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริด้านทรัพยากร เป็นความรู้ความเข้าใจที่ได้มาจากการลงมือปฏิบัติงาน และภารกิจที่ได้รับมอบหมายภายในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ต้องมีการลงมือปฏิบัติเป็นประจำนอกจากการฝึกอบรม และการรับรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ

ทั้งนี้จากการศึกษายังพบว่า ประเด็นที่เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ มีความรู้ความเข้าใจได้ระดับปานกลาง ได้แก่ ประเด็นคำถามเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และการเกษตรทฤษฎีใหม่ที่เป็นข้อมูลระดับที่ลึกซึ้ง และการปรับใช้ในทุก ๆ ด้าน ซึ่งมีแนวคิดของ Jame Brain Quinn (1997, อ้างใน พรธิดา วิเชียรปัญญา. 2547: 23) เกี่ยวกับระดับของความรู้ แบ่งออกเป็น 4 ระดับดังนี้ ระดับที่ 1 Know – What (รู้ว่าคืออะไร) เป็นความรู้ในเชิงการรับรู้ ระดับที่ 2 Know – How (รู้วิธีการ) เป็นความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติ แต่เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ ยังมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาในแนวพระราชดำริไม่เท่ากับระดับความรู้ความเข้าใจในระดับที่ 3 Know – Why (รู้เหตุผล) ที่เป็นการเข้าใจอย่างลึกซึ้ง เชิงเหตุผลที่สลับซับซ้อน อันอยู่ภายใต้เหตุการณ์และสถานการณ์ต่าง ๆ ความรู้ในระดับนี้ สามารถพัฒนาได้บนพื้นฐานของประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาและการอภิปรายเกี่ยวกับประสบการณ์ร่วมกับผู้อื่น ระดับที่ 4 Care – Why (ใส่ใจเหตุผล) เป็นความรู้ในลักษณะการสร้างสรรค์ที่มาจากตนเอง บุคคลที่มีความรู้ในระดับนี้จะมีเจตจำนง แรงจูงใจ และการปรับตัวเพื่อความสำเร็จ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ ที่มีความรู้ความเข้าใจที่ได้ปานกลางส่วนใหญ่มาจากการรู้หมายจำ และจากการลงมือปฏิบัติบ่อย ๆ จากภารกิจการทำงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ส่วนใหญ่มีความไม่เข้าใจในรายละเอียดของเนื้อหาบางประเด็นในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริที่เป็นหลักคิด หลักวิชาซึ่งส่วนใหญ่เป็นเนื้อหาที่ต้องมีการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การนำไปใช้และการประเมินผลดูเพิ่มเติมตาราง 14

2. ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริด้านเศรษฐกิจ โดยการแยกหน่วยสังกัด พบว่า เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ บางหน่วยมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับที่สูงกว่าระดับคะแนนความรู้ความเข้าใจรวมสังกัด เช่น เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ สังกัดส่วนภูมิภาคอยู่ในระดับดีกว่าคะแนนระดับปานกลางในข้อ 4, 10, 11 และ ข้อ 19 เป็นต้น ทั้งนี้อาจเป็นผลจากระดับความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ ซึ่งความรู้ความเข้าใจในระดับนี้ สามารถพัฒนาได้บนพื้นฐานของประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกับผู้อื่น หรือการฝึกอบรมเพิ่มเติมเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานได้ ดูเพิ่มเติมตาราง 14

ตาราง 14 ผลการทดสอบระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาดมพระราชดำริด้านเศรษฐกิจ

ประเด็นคำถาม	รวม 3 หน่วยสังกัด					ส่วนกำลังรบ			ส่วนภูมิภาค			ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ		
	ตอบถูก		ตอบผิด		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้
	N	%	N	%		N	%		N	%		N	%	
1. ทฤษฎีใหม่ 3 ชั้นมุ่งให้เกษตรกรมีความพอเพียงในการเลี้ยงตัวเองได้ในระดับที่ประหยัดก่อน	179	78.5	49	21.5	ดี	55	76.4	ดี	66	78.6	ดี	58	80.6	ดี
2. ทฤษฎีใหม่แบ่งเนื้อที่เป็น 4 ส่วน	130	57.0	98	43.0	ปานกลาง	38	52.8	ปานกลาง	50	59.5	ปานกลาง	42	58.3	ปานกลาง
3. ทฤษฎีใหม่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน	130	57.0	98	43.0	ปานกลาง	38	52.8	ปานกลาง	50	59.5	ปานกลาง	42	58.3	ปานกลาง
4. การรวมกลุ่มของชาวบ้านที่ประกอบกิจกรรมแบบเดียวกันจะส่งผลให้มีข้อดีคือ มีอำนาจในการต่อรอง	126	55.3	102	44.7	ปานกลาง	41	56.9	ปานกลาง	52	61.9	ดี	33	45.8	ปานกลาง
5. เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องที่ให้กับทุกกิจกรรมและทุกขนาด	144	63.2	84	36.8	ดี	47	65.3	ดี	51	60.7	ดี	46	63.9	ดี

ตาราง 14 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	รวม 3 หน่วยสังกัด					ส่วนกำลังรบ			ส่วนภูมิภาค			ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ		
	ตอบถูก		ตอบผิด		ระดับ ความรู้	ตอบถูก		ระดับ ความรู้	ตอบถูก		ระดับ ความรู้	ตอบถูก		ระดับ ความรู้
	N	%	N	%		N	%		N	%		N	%	
6.สิ่งสำคัญในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ เพื่อให้พออยู่พอกินพอใช้ได้อย่าง ตัวเองในระดับเบื้องต้นมุ่งลดรายจ่ายให้ เท่าที่มีสามารถอยู่ได้	151	66.2	77	33.8	ดี	47	65.3	ดี	55	65.5	ดี	49	68.1	ดี
7.เศรษฐกิจแบบพอเพียงเป็นระบบ เศรษฐกิจที่ยึดหลัก “คนเป็นที่พึ่งแห่ง คน” ที่มุ่งเน้นการผลิตพืชผลให้พอเพียง แก่ตนในการบริโภคก่อน	102	44.7	126	55.3	ปาน กลาง	30	41.7	ปาน กลาง	42	50.0	ปาน กลาง	30	41.7	ปาน กลาง
8.การใช้วัสดุในท้องถิ่นในการผลิต สินค้าเพื่อขายเป็นรายได้นั้นเข้ากับหลัก ของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การลด รายจ่ายสำหรับวัตถุดิบผลิตสินค้า	173	75.9	55	24.1	ดี	53	73.6	ดี	65	77.4	ดี	55	76.4	ดี

ตาราง 14 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	รวม 3 หน่วยสังกัด					ส่วนกำลังรบ			ส่วนภูมิภาค			ส่วนช่วยพัฒนา ประเทศ		
	ตอบถูก		ตอบผิด		ระดับ ความรู้	ตอบถูก		ระดับ ความรู้	ตอบถูก		ระดับ ความรู้	ตอบถูก		ระดับ ความรู้
	N	%	N	%		N	%		N	%		N	%	
9. การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง นั้นอยู่บนทางสายกลาง และการไม่ ประมาทโดยมี 3 หลักการ คือ ความพอ ประมาณ ความมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน	154	57.9	96	42.1	ดี	49	68.1	ดี	60	71.4	ดี	45	62.5	ดี
10. ความตระหนี่ถี่เหนียวไม่ใช่ เศรษฐกิจพอเพียง	132	57.9	96	42.1	ปาน กลาง	39	54.2	ปาน กลาง	51	60.7	ดี	42	58.3	ดี
11. ส.อ.สมศักดิ์ ยังไม่ได้แต่งงาน เงินเดือน 10,000 บาท ไม่มีรายได้ทาง อื่น คัดสินใจกู้เงินเพื่อซื้อรถเบนซ์รุ่นใหม่ เพื่อให้ผู้อื่นมองว่าตนมีฐานะ แสดงว่า มีความคิดไม่สอดคล้องกับความประมาณ	100	43.9	128	56.1	ปาน กลาง	33	45.8	ปาน กลาง	35	41.7	ปาน กลาง	32	44.4	ดี

ตาราง 14 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	รวม 3 หน่วยสังกัด					ส่วนกำลังรบ			ส่วนภูมิภาค			ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ		
	ตอบถูก		ตอบผิด		ระดับ ความรู้	ตอบถูก		ระดับ ความรู้	ตอบถูก		ระดับ ความรู้	ตอบถูก		ระดับ ความรู้
	N	%	N	%		N	%		N	%		N	%	
12. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเน้นให้ คนดำเนินชีวิตตามศักยภาพและ ความสามารถของตนเอง	76	33.3	152	66.7	น้อย	24	33.3	น้อย	28	33.3	น้อย	24	33.3	น้อย
13. เศรษฐกิจพอเพียงเน้นให้ทำธุรกิจที่ ไม่เสี่ยงเกินไป	62	27.2	166	72.8	น้อย	19	26.4	น้อย	21	25.0	น้อย	22	30.6	น้อย
14. ร.ท. สมพล ต้องการลงทุนเลี้ยงกบ จึงศึกษาข้อมูลจากแหล่งความรู้แล้วจึง ค่อยตัดสินใจลงทุนแสดงว่ามีความ รอบคอบบนเงื่อนไขความรู้ตามหลัก เศรษฐกิจพอเพียง	106	46.5	122	53.5	ปาน กลาง	33	45.8	ปาน กลาง	39	46.4	ปาน กลาง	34	47.2	ปาน กลาง

ตาราง 14 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	รวม 3 หน่วยสังกัด					ส่วนกำลังรบ			ส่วนภูมิภาค			ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ		
	ตอบถูก		ตอบผิด		ระดับ ความรู้	ตอบถูก		ระดับ ความรู้	ตอบถูก		ระดับ ความรู้	ตอบถูก		ระดับ ความรู้
	N	%	N	%		N	%		N	%		N	%	
15.ชุมชนบ้านนาดียังมีการลงแขกในการทำงานไม่มีการว่าจ้างกันและไม่ใช้เครื่องจักรกลใด ๆ แสดงว่าชุมชนนี้มีวิธีการรวมพลังตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	166	72.8	62	27.2	ดี	51	70.8	ดี	58	69.0	ดี	57	79.2	ดี
16.เศรษฐกิจพอเพียงเน้นวิธีการที่จะเป็นชุมชนเข้มแข็งโดยรวมพลังแบบค่อยเป็นค่อยไปโดยสมาชิกภายในชุมชน	64	28.1	164	71.9	น้อย	20	27.8	น้อย	22	26.2	น้อย	22	30.6	น้อย
17.การแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันในการค้าขายประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรงเช่นในอดีตไม่ใช่การปฏิบัติตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	168	73.7	60	26.3	ดี	50	69.4	ดี	60	71.4	ดี	58	80.6	ดี

ตาราง 14 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	รวม 3 หน่วยสังกัด					ส่วนกำลังรบ			ส่วนภูมิภาค			ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ		
	ตอบถูก		ตอบผิด		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้
	N	%	N	%		N	%		N	%				
18.การใช้ชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจดีและมั่นคงขึ้นในระยะยาว	139	61.0	89	39.0	ดี	44	61.1	ดี	56	61.9	ดี	43	59.7	ปานกลาง
19.สมหมายมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงดี แต่ยังคงสรรรายได้ของตนเองไปทำประกันชีวิต แสดงว่าสมหมายมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	132	57.9	96	42.1	ปานกลาง	39	54.2	ปานกลาง	51	60.7	ดี	42	58.3	ปานกลาง
20.จ.ส.อ.สมพงษ์ ู้เงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์ตามเพื่อน ๆ มาโดยไม่ได้วางแผนการใช้เงินก่อนนี้ ถึงแม้ว่าสามารถผ่อนได้โดยไม่เดือดร้อนนั้น จ.ส.อ.สมพงษ์ขาดความมีเหตุผลในการที่จะกระทำกิจกรรมใด ๆ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	132	57.9	96	42.1	ปานกลาง	44	61.1	ดี	48	57.1	ปานกลาง	40	55.6	ปานกลาง

Min. = 7 Max. = 16 Std.Deviation = 2.394 Mean = 11.25   ปานกลาง

ระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริด้านสังคม

ในการศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริด้านสังคม ออกเป็น 2 ผลการทดสอบ ดังนี้

1. ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริด้านสังคม โดยไม่มีการแยกหน่วยสังกัด พบว่าเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ พบว่าเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 9.98 คะแนนจากคะแนนเต็ม 20 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 49.9 ได้แก่ ประเด็นคำถามเรื่องในข้อ 1, 7, 10 และข้อ 16 การพัฒนาในที่ใดก็ตามคนในพื้นที่หรือสังคมนั้นจะต้องมีการร่วมกันแสดงความคิดและมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพื่อสังคมนั้นในทุกด้าน การพัฒนาใด ๆ หรือการแก้ไขปัญหาของคนนั้นจะเริ่มจากสิ่งที่จำเป็นที่สุดก่อน คือ ร่างกาย การรวมกลุ่มรวมพลังเพื่อให้องค์กรของคนได้ผลตอบแทนที่สูงที่สุดนั้นพัฒนาไปสู่การจัดตั้งสหกรณ์ซึ่งสามารถรวมกลุ่มของกิจกรรมได้หลากหลายสาขา กิจกรรม ดังนั้นกิจกรรมใดบ้างที่สามารถจัดตั้งเป็นสหกรณ์ การพัฒนาประเทศหรือสังคมส่วนใหญ่จะต้องพัฒนาในพื้นที่ที่มีคนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ ดังนั้นเป้าหมายของการพัฒนา คือ คนในชนบท ซึ่งสอดคล้องใน 2 ระดับแรกจากที่บุญธรรม กิจปริดาปริสุทธิ์ (2535: 25-27) ได้แบ่งระดับความรู้ ออกเป็น 6 ระดับ คือ (1) ความรู้ (knowledge) เป็นขั้นแรกของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการจดจำ อาจจะด้วยการนึกได้ มองเห็น ได้ยิน ได้ฟัง ความรู้ขั้นนี้ประกอบด้วยคำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง วิธีการแก้ปัญหา มาตรฐาน เป็นต้น ความรู้นี้เป็นเรื่องของการจำหรือการระลึกได้ที่ไม่ต้องใช้ความคิดและไม่ต้องใช้สมองที่ซับซ้อนมาก (2) ความเข้าใจ (comprehension) เป็นพฤติกรรมในขั้นที่ต่อจากความรู้เป็นขั้นตอนที่ต้องใช้ความสามารถทางสมอง และทักษะสูงขึ้น “การสื่อความหมาย” ทำให้ในลักษณะการใช้ปากเปล่า ข้อเขียน ภาษา หรือการใช้สัญลักษณ์ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติฯ ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริด้านทรัพยากร เป็นความรู้ความเข้าใจที่ได้มาจากการลงมือปฏิบัติงาน และภารกิจที่ได้รับมอบหมายภายในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ต้องมีการลงมือปฏิบัติเป็นประจำนอกจากการฝึกอบรม และการรับรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ

ทั้งนี้จากการศึกษายังพบว่า ประเด็นที่เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ มีความรู้ความเข้าใจได้ระดับน้อย ได้แก่ ประเด็นคำถามข้อ 2, 8, 15, 18 และ 19 แนวทางการพัฒนาด้านสังคมที่เป็นข้อมูลระดับที่ลึกซึ้ง การพัฒนาในแต่ละที่นั้นจะต้องเป็นไปตามภูมิศาสตร์และทางสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะนิสัยใจคอ วัฒนธรรมประเพณีในแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกันคือภูมิ

สังคม การพัฒนาเน้นให้สามารถพึ่งตนเองได้ในเบื้องต้นเพราะผู้ที่สามารถพึ่งตนเองได้ ย่อมสามารถสร้างความเจริญในระดับสูงต่อไป ธนาคารข้าวเป็นแหล่งอาหารสำรองของหมู่บ้านที่สามารถสร้างรากฐานการพัฒนา ความสามัคคีของชุมชนในการที่จะเรียนรู้และดำเนินการแก้ไข ปัญหาของคนและสามารถเป็นตัวชี้วัดถึงประสิทธิภาพและความเข้มแข็งของชุมชน ความรู้ในด้านต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ได้ในพื้นที่ เป็นสิ่งที่ชาวชนบทขาดแคลนและเป็นความต้องการอย่างยิ่งในการเสริมสร้างการพัฒนาชนบท แนวการพัฒนาหรือส่งเสริมชุมชนนั้นแนวทางที่เป็นหลักสำคัญคือ การมุ่งช่วยเหลือพัฒนาให้เกิดการพึ่งตนเองได้ของคนในชนบทเป็นหลัก ซึ่งจะเห็นได้ว่าใน 4 ระดับหลังตามที่บุญธรรม กิจปริดาปริสุทธิ (2535: 25-27) ได้แบ่งระดับความรู้ ออกเป็น 6 ระดับ คือ ระดับที่ (3) การนำความรู้ไปใช้ (Application) เป็นการแก้ปัญหาโดยใช้หลักความเข้าใจในหลักทฤษฎี วิธีการต่าง ๆ มาใช้ในการแก้ไขปัญหาระดับที่ (4) การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นพฤติกรรมที่ช่วยให้สามารถแยกภาพรวมออกเป็นส่วนย่อย ๆ ซึ่งอาจแบ่งได้ 3 ชั้นคือ (4.1) ความสามารถในการแยกแยะองค์ประกอบของปัญหาเป็นส่วน ๆ (4.2) ความสามารถในการเป็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบ (4.3) ความสามารถในการมองเห็นหลักของการผสมผสานปัญหาที่มีองค์ประกอบย่อยที่มีมาก (5) การสังเคราะห์ (Synthesis) ความสามารถในการนำเอาส่วนประกอบย่อย ๆ มารวมกันเข้าเป็นกรง โครงสร้างที่แน่นชัด และเป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์จึงต้องอาศัยความสามารถในการมีความเข้าใจ การนำความรู้ไปใช้และความสามารถในการวิเคราะห์มาประกอบกัน และ (6) การประเมินผล (Evaluation) เกี่ยวข้องกับการให้ค่าต่อความรู้หรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ จึงต้องใช้เกณฑ์หรือมาตรฐานที่มีอยู่แล้ว และอาจมาจากบุคคลนั้นตั้งขึ้นเองมาเป็นส่วนประกอบในการประเมินผล ซึ่งอาจจะออกมาในเชิงปริมาณและคุณภาพ การประเมินผลเป็นตัวเชื่อมพฤติกรรมด้านอื่น ๆ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติฯ ที่มีความรู้ความเข้าใจที่ได้ระดับที่ดี และปานกลางส่วนใหญ่มาจากการรู้หมายจำ และจากการลงมือปฏิบัติบ่อย ๆ จากภารกิจการทำงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ส่วนใหญ่มีความไม่เข้าใจในรายละเอียดของเนื้อหาบางประเด็นในแนวคิดการพัฒนาดมแนวพระราชดำริที่เป็นหลักคิด หลักวิชาซึ่งส่วนใหญ่เป็นเนื้อหาที่ต้องมีการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การนำไปใช้และการประเมินผล ดูรายละเอียดเพิ่มเติม ตาราง 15

2. ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจการพัฒนาดมแนวพระราชดำริด้านสังคม โดยการแยกหน่วยสังกัด พบว่าเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ บางหน่วยมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับที่สูงกว่าระดับคะแนนความรู้ความเข้าใจรวมสังกัด เช่น เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ สังกัดกองพลหารรบ และส่วนภูมิภาคอยู่ในระดับดีกว่าคะแนนระดับปานกลางในข้อ 3, 6, 11, 13 และข้อ 20 เป็นต้น ดูเพิ่มเติมตาราง 15

ตาราง 15 ผลการทดสอบระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริด้านสังคม

ประเด็นคำถาม	รวม 3 หน่วยสังกัด					ส่วนกำลังรบ			ส่วนภูมิภาค			ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ		
	ตอบถูก		ตอบผิด		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้
	N	%	N	%		N	%		N	%		N	%	
1.การพัฒนาในที่ใดก็ตามคนในพื้นที่หรือสังคมนั้นจะต้องมีการร่วมกันแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพื่อสังคมนั้นในทุกด้าน	178	78.1	50	21.9	ดี	55	76.4	ดี	66	78.6	ดี	57	79.2	ดี
2.การพัฒนาในแต่ละที่นั้นจะต้องเป็นไปตามภูมิศาสตร์และทางสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะนิสัยใจคอ วัฒนธรรมประเพณีในแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกันคือภูมิสังคม	90	39.5	138	60.5	น้อย	30	41.7	ปานกลาง	32	38.1	น้อย	28	38.9	น้อย
3.“บวร” นำสถาบันหลักทางสังคมเข้าร่วมเป็นหลักในการพัฒนาสังคม ประสานความร่วมมือซึ่งกันและกันนำพาสังคมให้มีการพัฒนาขึ้นด้วยศักยภาพของสถาบันบ้าน วัด โรงเรียน	127	55.7	101	44.3	ปานกลาง	40	55.6	ปานกลาง	52	61.9	ดี	35	48.6	ปานกลาง

ตาราง 15 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	รวม 3 หน่วยสังกัด					ส่วนกำลังรบ			ส่วนภูมิภาค			ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ		
	ตอบถูก		ตอบผิด		ระดับ ความรู้	ตอบถูก		ระดับ ความรู้	ตอบถูก		ระดับ ความรู้	ตอบถูก		ระดับ ความรู้
	N	%	N	%		N	%		N	%		N	%	
4.เหตุที่บ้าน วัด ราชการ จึงมีความสำคัญใน การพัฒนาและแก้ปัญหาชุมชน เพราะ ทั้งสาม ส่วนเป็นสถาบันหลักของสังคมที่มีมุมมองต่อ ปัญหาและความรู้ด้านต่าง ๆ ที่จะสามารถ ช่วยกันแก้ไขปัญหาของชุมชนนั้นได้	110	48.2	118	51.8	ปาน กลาง	37	51.4	ปาน กลาง	40	47.6	ปาน กลาง	33	45.8	ปาน กลาง
5.การที่ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียเป็นผู้กำหนด วิถีทางของตนเอง เพื่อเลือกแนวทางการพัฒนา และพร้อมที่จะรับกระแสของการพัฒนาจาก ข้างนอกที่จะมีเข้ามาในอนาคตนั้นเรียกว่าการ ระเบิดจากข้างใน	128	56.1	100	43.9	ปาน กลาง	42	58.3	ปาน กลาง	46	54.8	ปาน กลาง	40	55.6	ปาน กลาง
6.การพัฒนาด้านสังคมตามแนวทาง พระราชดำรินั้นจะเริ่มต้นที่คน	132	57.9	96	42.1	ปาน กลาง	38	52.8	ปาน กลาง	51	60.7	ดี	43	59.7	ปาน กลาง

ตาราง 15 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	รวม 3 หน่วยสังกัด					ส่วนกำลังรบ			ส่วนภูมิภาค			ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ		
	ตอบถูก		ตอบผิด		ระดับ ความรู้	ตอบถูก		ระดับ ความรู้	ตอบถูก		ระดับ ความรู้	ตอบถูก		ระดับ ความรู้
	N	%	N	%		N	%		N	%		N	%	
7.การพัฒนาใด ๆ หรือการแก้ไขปัญหของ คนนั้นจะเริ่มจากสิ่งที่เป็นที่สุุดก่อน คือ ร่างกาย	148	64.9	80	35.1	ดี	45	62.5	ดี	55	65.5	ดี	48	66.7	ดี
8.การพัฒนาเน้นให้สามารถพึ่งตนเองได้ใน เบื้องต้นเพราะผู้ที่สามารถพึ่งตนเองได้ ย่อม สามารถสร้างความเจริญในระดับสูงต่อไป	36	15.8	192	84.2	น้อย	10	13.9	น้อย	15	17.9	น้อย	11	15.3	น้อย
9.ในการพัฒนาทางด้านสังคมนั้นในการ ดำเนินการการมองภาพรวมที่ส่งผลกระทบต่อ ทั้งหมดก่อน แต่เริ่มต้นในการแก้ไขจากจุด เล็ก ๆ หรือเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่ มักมีการมองข้ามก่อนที่สามารถทำได้นั้น เรียกว่า แก้ไขปัญหาที่จุดเล็ก	99	43.4	129	56.6	ปาน กลาง	28	38.9	น้อย	38	45.2	ปาน กลาง	33	45.8	ปาน กลาง

ตาราง 15 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	รวม 3 หน่วยสังกัด					ส่วนกำลังรบ			ส่วนภูมิภาค			ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ		
	ตอบถูก		ตอบผิด		ระดับ ความรู้	ตอบถูก		ระดับ ความรู้	ตอบถูก		ระดับ ความรู้	ตอบถูก		ระดับ ความรู้
	N	%	N	%		N	%		N	%				
10.การรวมกลุ่มรวมพลังเพื่อให้องค์กรของคน ได้ผลตอบแทนที่สูงที่สุดนั้น พัฒนาไปสู่การ จัดตั้งสหกรณ์ซึ่งสามารถรวมกลุ่มของ กิจกรรมได้หลากหลายสาขากิจกรรม ดังนั้น กิจกรรมใดบ้างที่สามารถจัดตั้งเป็นสหกรณ์	137	60.1	91	39.9	ดี	44	61.1	ดี	54	64.3	ดี	39	54.2	ปาน กลาง
11.การจัดหน่วยแพทย์พระราชทานสามารถ ช่วยเหลือในการพัฒนาสังคมได้โดยหน่วย แพทย์ที่จัดไปนั้นไปช่วยรักษารายรฐในพื้นที่ ห่างไกลที่ยากจนไม่มีเงินให้ได้พ้นจากความ ทุกข์ทางร่างกายหรือผู้พิการทุกสภาพพิการก็ ได้รับการแก้ไขให้ดีขึ้นสามารถเข้าสังคมกับ คนทั่วไปได้ ร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน นั้นได้ ทำให้ไม่เกิดช่องว่างของสังคมที่จะ ก่อให้เกิดปัญหา	132	57.9	69	42.1	ปาน กลาง	44	61.1	ดี	48	57.1	ปาน กลาง	40	55.6	ปาน กลาง

ตาราง 15 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	รวม 3 หน่วยสังกัด					ส่วนกำลังรบ			ส่วนภูมิภาค			ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ		
	ตอบถูก		ตอบผิด		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้
	N	%	N	%		N	%		N	%				
12. การแก้ปัญหาพิชิตในประเศและต่อเนื่องไปยังต่างประเทศได้ทรงเริ่มการแก้ไขที่ผู้ผลิต โดยการหาพิชิตแทนพิชิตที่ปลูกไม่ผิดกฎหมายให้เรียกว่า แก้ไขปัญหาที่จุดเล็ก	124	54.4	104	45.6	ปานกลาง	40	55.6	ปานกลาง	50	59.5	ปานกลาง	34	47.2	ปานกลาง
13. มูลนิธิราชประชานุเคราะห์เป็นหน่วยงานที่ให้การช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ประสบสาธารณภัยให้สามารถอยู่ได้ในขั้นต้น	132	57.9	96	42.1	ปานกลาง	45	62.5	ดี	50	59.5	ปานกลาง	37	51.4	ปานกลาง
14. ร.ร. นวมินทร์ทราวุธศึกษาไม่ใช่โรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลที่พระเจ้าอยู่หัวทรงจัดตั้งขึ้น	100	43.9	128	56.1	ปานกลาง	33	45.8	ปานกลาง	35	41.7	ปานกลาง	32	44.4	ปานกลาง

ตาราง 15 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	รวม 3 หน่วยสังกัด					ส่วนกำลังรบ			ส่วนภูมิภาค			ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ		
	ตอบถูก		ตอบผิด		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้
	N	%	N	%		N	%		N	%				
15. ธนาคารข้าวเป็นแหล่งอาหารสำรองของหมู่บ้านที่สามารถสร้างรากฐานการพัฒนาความสามัคคีของชุมชนในการที่จะเรียนรู้และดำเนินการแก้ไขปัญหาของตนและสามารถเป็นตัวชี้วัดถึงประสิทธิภาพและความเข้มแข็งของชุมชน	76	33.3	152	66.7	น้อย	23	33.3	น้อย	28	33.3	น้อย	24	33.3	น้อย
16. การพัฒนาประเทศหรือสังคมส่วนใหญ่อะไรจะ ต้องพัฒนาในพื้นที่ที่มีคนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ ดังนั้นเป้าหมายการพัฒนา คือ คนในชนบท	137	60.1	91	39.9	ดี	44	61.1	ดี	51	60.7	ดี	42	58.3	ปานกลาง
18. ความรู้ในด้านต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ได้ในพื้นที่ เป็นสิ่งที่ชาวชนบทขาดแคลนและเป็นการต้องการอย่างยิ่งในการเสริมสร้างการพัฒนาชนบท	89	39.0	139	61.0	น้อย	28	68.9	ดี	32	38.1	น้อย	29	40.3	ปานกลาง

ตาราง 15 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	รวม 3 หน่วยสังกัด					ส่วนกำลังรบ			ส่วนภูมิภาค			ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ		
	ตอบถูก		ตอบผิด		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้
	N	%	N	%		N	%		N	%				
19. แนวการพัฒนารือส่งเสริมชุมชนนั้น แนวทางที่เป็นหลักสำคัญคือ การมุ่งช่วยเหลือ พัฒนาให้เกิดการพึ่งตนเองได้ของคนใน ชุมชนเป็นหลัก	71	31.1	157	68.9	น้อย	23	31.9	น้อย	26	31.0	น้อย	22	30.6	น้อย
20. โครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญที่จะสร้างความ แข็งแรงให้กับชุมชนซึ่งทำการเกษตรเป็นหลัก จะได้มีผลิตผลตลอดปีและทำให้ชุมชน พึ่งตนเองได้ คือ แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	132	57.9	96	42.1	ปานกลาง	41	61.1	ดี	48	57.1	ปานกลาง	40	55.6	ปานกลาง
Min. = 5 Max. = 12 Std.Deviation = 2.128 Mean = 9.98					ปานกลาง									

ระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริด้านบุคคลและประสานงาน

ในการศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริด้านบุคคลและประสานงาน ออกเป็น 2 ผลการทดสอบ ดังนี้

1. ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริด้านบุคคลและประสานงาน โดยไม่มีการแยกหน่วยสังกัด พบว่า เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ย 10.04 คะแนนจากคะแนนเต็ม 20 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 50.2

ทั้งนี้ พบว่า ประเด็นที่เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ มีความรู้ความเข้าใจได้ระดับดี ได้แก่ ประเด็นคำถามเรื่องในข้อ 1, 6, 15, 17 และข้อ 18 จุดมุ่งหมายของการพัฒนาขั้นต้น คือ ราษฎรสามารถพึ่งพาตนเองได้ในระดับหนึ่ง การพัฒนาในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งควรมองแบบภาพรวมทั้งหมด คนที่สุจริต บริสุทธิ์ใจ และจริงใจต่อกัน มุ่งประโยชน์ส่วนรวมเป็นใหญ่ นั้นสามารถทำประโยชน์ให้ส่วนรวมได้ แม้ความรู้น้อยก็ทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้มากกว่าผู้ที่มีความรู้มากแต่ไม่มีความสุจริต การบูรณาการการทำงานหมายถึงการนำส่วนงานที่แยก ๆ กันมารวมกันเข้าเป็นหนึ่งเดียว การทำงานอย่างมีเอกภาพที่เป็นแนวทางในการทำงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาที่เป็นแบบอย่างของการทำงานร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ คือ ทำงานโดยไม่มีการแบ่งแยกของหน่วยงาน แต่จะแบ่งหน้าที่กันทำงานอย่างชัดเจนและมีการจัดสรรงบประมาณที่ไม่ซ้ำซ้อน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพรธิดา วิเชียรปัญญา (2547: 22) ได้สรุปจากนักวิชาการหลายท่าน มิติที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือ มองในด้าน “รูปแบบที่มองเห็น” ซึ่งมี 2 ประเภทดังนี้ (1) ความรู้โดยนัย หรือความรู้ที่มองเห็นไม่ชัด (Tacit Knowledge) จัดเป็นความรู้อย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นทักษะหรือความรู้เฉพาะตัวของแต่ละบุคคลที่มาจากประสบการณ์ ความเชื่อ หรือความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน เช่น การถ่ายทอดความรู้ ความคิด ผ่านการสังเกต การสนทนา การฝึกอบรม ความรู้ประเภทนี้เป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้งานประสบความสำเร็จ เนื่องจากความรู้ประเภทนี้เกิดจากประสบการณ์ และการนำมาเล่าสู่การฟัง ดังนั้น จึงไม่สามารถจัดให้เป็นระบบหรือหมวดหมู่ได้ และไม่สามารถเขียนเป็นกฎเกณฑ์หรือตำราได้ แต่สามารถถ่ายทอดและแบ่งปันความรู้ได้โดยการสังเกตและเลียนแบบ (2) ความรู้ที่ชัดเจน หรือความรู้ที่เป็นทางการ (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และใช้ร่วมกันในรูปแบบต่างๆ เช่น สิ่งพิมพ์เอกสารขององค์การ ไปรษณีย์ อิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์ อินเทอร์เน็ต ความรู้ประเภทนี้เป็นความรู้ที่แสดงออกมาโดยใช้ระบบสัญลักษณ์ จึงสามารถสื่อสารและเผยแพร่ได้อย่างสะดวก นอกจากนั้นยังมีการแบ่งประเภทของ

ความรู้ที่ออกเป็นลักษณะต่างๆ ได้เพิ่มเติมอีกดังนี้ (1) ความรู้ที่เกิดจากวัฒนธรรม (Cultural knowledge) เป็นความรู้ที่เกิดจากศรัทธา หรือความเชื่อที่ทำให้กลายเป็นความจริง ซึ่งจะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ การเฝ้าสังเกต และการสะท้อนผลกลับของตัวความรู้ และของสภาพแวดล้อม องค์การที่พัฒนาเป็นระยะเวลาที่ต่อเนื่องกันอย่างยาวนาน จะพัฒนาความเชื่อร่วมกันในเรื่องที่เกี่ยวกับธรรมชาติของธุรกิจ ความสามารถหลักขององค์กรการตลาดและคู่แข่ง (2) ความรู้ที่แฝงอยู่ในองค์การ (Embedded knowledge) เป็นความรู้ที่อยู่ในวิธีการทำงาน คู่มือการทำงาน วัฒนธรรมองค์การ กฎระเบียบ กระบวนการผลิต เนื่องจากเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติฯ ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริด้านทรัพยากร เป็นความรู้ความเข้าใจที่ได้มาจากการลงมือปฏิบัติงาน และภารกิจที่ได้รับมอบหมายภายในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ต้องมีการลงมือปฏิบัติเป็นประจำนอกจากการรับรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ

ทั้งนี้จากการศึกษายังพบว่า ประเด็นที่เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ มีความรู้ความเข้าใจได้ระดับน้อย ในข้อ 9, 10, 13, 14, 16 และข้อ 19 ได้แก่ ประเด็นคำถามเรื่องทรัพยากรที่เป็นข้อมูลระดับที่ลึกซึ้งในด้านถ้าทุกหน่วยงานดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกันจะให้ผลที่ดีกว่าแยกกันทำงาน การที่หน่วยงานต่าง ๆ ที่จะต้องปฏิบัติงานในพื้นที่นำเอาภารกิจของตนเองมาร่วมพิจารณา และปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่นเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดเรียกว่า การบูรณาการ คำว่า “สามัคคี” คือต้องคำนึงเสมอว่าเราทำงานคนเดียวไม่ได้ ต้องร่วมมือร่วมใจเป็นองค์กร เป็นหมู่คณะ จึงจะมีพลังเข้าไปแก้ไขปัญหาให้ลุไปด้วยดี การทำงานในโครงการต่าง ๆ ในระยะเริ่มแรกมักจะประสบความไม่พร้อมด้านต่าง ๆ อาจทำให้เกิดความย่อท้อได้ จะต้องใช้หลักความเพียรเพื่อที่จะทำงานได้โดยไม่ย่อท้อเพื่อพัฒนาโครงการต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จ การบริการรวมศูนย์ที่จุดเดียวเป็นการที่หน่วยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประชาชนให้บริการรวมที่จุดเดียวทำให้ประชาชนที่มาขอรับบริการประหยัดทั้งเวลาและค่าใช้จ่าย การทำงานร่วมกันจะต้องไม่คำนึงถึงความรู้สึกของตัวเองเป็นเจ้าของหน่วยงานของตนเอง

2. ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริด้านด้านบุคคลและประสานงาน โดยการแยกหน่วยสังกัด พบว่าเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ บางหน่วยมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับที่สูงกว่าระดับคะแนนความรู้ความเข้าใจรวมสังกัด เช่น เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ สังกัดกองพลหารราบ และส่วนภูมิภาคอยู่ในระดับดีกว่าคะแนนระดับปานกลางในข้อ 5, 7 และข้อ 20 เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพริคา วิเชียรปัญญา (2547: 22) ได้

สรุปดังนี้ (1) ความรู้ที่เกิดจากวัฒนธรรม (Cultural knowledge) เป็นความรู้ที่เกิดจากศรัทธา หรือความเชื่อที่ทำให้กลายเป็นความจริง ซึ่งจะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ การเฝ้าสังเกต และการสะท้อนผลกลับของตัวความรู้ และของสภาพแวดล้อม องค์กรที่พัฒนามาเป็นระยะเวลาที่ต่อเนื่องกันอย่างยาวนาน จะพัฒนาความเชื่อร่วมกันในเรื่องที่เกี่ยวกับธรรมชาติของธุรกิจ ความสามารถหลักขององค์กรการตลาดและคู่แข่ง (2) ความรู้ที่แฝงอยู่ในองค์กร (Embedded knowledge) เป็นความรู้ที่อยู่ในวิธีการทำงาน คู่มือการทำงาน วัฒนธรรมองค์กร กฎระเบียบ กระบวนการผลิต เนื่องจากเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติฯ ที่มีความรู้ความเข้าใจที่ได้ระดับที่ดี และปานกลางส่วนใหญ่มาจากการรู้หมายจำ และจากการลงมือปฏิบัติบ่อย ๆ จากภารกิจการทำงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ส่วนใหญ่เป็นความรู้ความเข้าใจที่แฝงอยู่ในหน่วยงานต้นสังกัดของเจ้าหน้าที่ทหารที่มีการถ่ายทอดออกมาในลักษณะคำสั่งเป็นลำดับชั้น ดูเพิ่มเติมตาราง 16

ตาราง 16 ผลการทดสอบระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริด้านบุคคลและประสานงาน

ประเด็นคำถาม	รวม 3 หน่วยสังกัด					ส่วนกำลังรบ			ส่วนภูมิภาค			ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ		
	ตอบถูก		ตอบผิด		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้
	N	%	N	%		N	%		N	%		N	%	
1. จุดมุ่งหมายของการพัฒนาขั้นต้น คือ ราษฎรสามารถพึ่งพาตนเองได้ในระดับหนึ่ง	179	78.5	49	21.5	ดี	55	76.4	ดี	66	78.6	ดี	58	80.6	ดีมาก
2. การพัฒนานั้นก่อนที่ราษฎรจะพึ่งใครควรช่วยเหลือตัวเองก่อน	129	56.6	99	43.3	ปานกลาง	37	51.4	ปานกลาง	50	59.5	ปานกลาง	42	58.3	ปานกลาง
3. จุดหลักของการดำเนินงานพัฒนาต่าง ๆ นั้นคือการมีส่วนร่วม	129	56.6	99	43.3	ปานกลาง	37	51.4	ปานกลาง	50	59.5	ปานกลาง	42	58.3	ปานกลาง
4. การพัฒนาควรยึดสภาพของท้องถิ่น ทั้งในด้านสภาพแวดล้อมและสังคม วัฒนธรรมขนบธรรมเนียม เพราะต้องเป็นไปตามภูมิสังคม	94	41.2	134	58.8	ปานกลาง	28	38.9	น้อย	35	41.7	ปานกลาง	31	43.1	ปานกลาง
5. การพัฒนาสมัยก่อนเป็นการพัฒนาแบบแยกส่วน	132	57.9	96	42.1	ปานกลาง	38	52.8	ปานกลาง	51	60.7	ดี	43	59.7	ปานกลาง

ตาราง 16 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	รวม 3 หน่วยสังกัด					ส่วนกำลังรบ			ส่วนภูมิภาค			ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ		
	ตอบถูก		ตอบผิด		ระดับ ความรู้	ตอบถูก		ระดับ ความรู้	ตอบถูก		ระดับ ความรู้	ตอบถูก		ระดับ ความรู้
	N	%	N	%		N	%		N	%		N	%	
6.การพัฒนาในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งควรมองแบบภาพรวมทั้งหมด	148	64.9	80	35.1	ดี	45	62.5	ดี	55	65.5	ดี	48	66.7	ดี
7.งานที่ทำปฏิบัติมีความเกี่ยวข้องกับส่วนราชการอื่น	131	57.5	97	42.5	ปานกลาง	45	62.5	ดี	50	59.5	ปานกลาง	36	50.0	ปานกลาง
8.งานที่ทำปฏิบัตินั้นส่งผลต่อราษฎรในพื้นที่	100	43.9	128	56.1	ปานกลาง	33	45.8	ปานกลาง	35	41.7	ปานกลาง	32	44.0	ปานกลาง
9.ถ้าทุกหน่วยงานดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกันจะให้ผลที่ดีกว่าแยกกันทำงาน	76	33.3	152	66.7	น้อย	24	33.3	น้อย	28	33.3	น้อย	24	33.3	น้อย
10.การที่หน่วยงานต่าง ๆ ที่จะต้องปฏิบัติงานในพื้นที่ นำเอาภารกิจของตนเองมาร่วมพิจารณาและปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่น เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดเรียกว่า การบูรณาการ	63	27.6	165	72.4	น้อย	21	29.2	น้อย	21	25.0	น้อย	21	29.2	น้อย

ตาราง 16 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	รวม 3 หน่วยสังกัด					ส่วนกำลังรบ			ส่วนภูมิภาค			ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ		
	ตอบถูก		ตอบผิด		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้	ตอบถูก		ระดับความรู้
	N	%	N	%		N	%		N	%		N	%	
11. คำว่า “รู้” จาก “รู้รักสามัคคี” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวคือรู้ถึงที่มาของปัญหา, ปัญหานั้นคืออะไรและมีวิธีที่จะแก้ปัญหา	107	46.9	121	53.1	ปานกลาง	34	47.2	ปานกลาง	39	46.4	ปานกลาง	34	47.2	ปานกลาง
12. คำว่า “รัก” คือเมื่อรู้ครบทุกกระบวนการแล้ว รู้ทุกสิ่งทุกอย่างแล้ว จะต้องมีความรัก การพิจารณาเข้าไปลงมือปฏิบัติการแก้ไขปัญหา	98	43.0	130	57.0	ปานกลาง	32	44.4	ปานกลาง	35	41.7	ปานกลาง	31	43.1	ปานกลาง
13. คำว่า “สามัคคี” คือต้องคำนึงเสมอว่าเราทำงานคนเดียวไม่ได้ ต้องร่วมมือร่วมใจเป็นองค์กร เป็นหมู่คณะจึงจะมีพลังเข้าไปแก้ไขปัญหาให้ลุไปด้วยดี	88	38.6	140	61.4	น้อย	28	38.9	น้อย	32	38.1	น้อย	28	38.9	น้อย

ตาราง 16 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	รวม 3 หน่วยสังกัด					ส่วนกำลังรบ			ส่วนภูมิภาค			ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ		
	ตอบถูก		ตอบผิด		ระดับ	ตอบถูก		ระดับ	ตอบถูก		ระดับ	ตอบถูก		ระดับ
	N	%	N	%	ความ รู้	N	%	ความ รู้	N	%	ความ รู้	N	%	ความ รู้
14.การทำงานในโครงการต่าง ๆ ในระยะ เริ่มแรกมักจะประสบความไม่พร้อมด้านต่าง ๆ อาจทำให้เกิดความย่อท้อได้ จะต้องใช้หลัก ความเพียรเพื่อที่จะทำงานได้โดยไม่ย่อท้อเพื่อ พัฒนาโครงการต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จ	71	31.1	157	58.9	น้อย	23	31.9	น้อย	26	31.0	น้อย	22	30.6	น้อย
15.คนที่สุจริต บริสุทธิ์ใจ และจริงใจต่อกัน มุ่งประโยชน์ส่วนรวมเป็นใหญ่นั้นสามารถทำ ประโยชน์ให้ส่วนรวมได้ แม้ความรู้น้อยก็ทำ ประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้มากกว่าผู้ที่มี ความรู้มากแต่ไม่มีความสุจริต	165	72.4	63	27.6	ดี	51	70.8	ดี	58	69.0	ดี	56	77.8	ดี

ตาราง 16 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	รวม 3 หน่วยสังกัด					ส่วนกำลังรบ			ส่วนภูมิภาค			ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ		
	ตอบถูก		ตอบผิด		ระดับ ความ รู้	ตอบถูก		ระดับ ความ รู้	ตอบถูก		ระดับ ความ รู้	ตอบถูก		ระดับ ความ รู้
	N	%	N	%		N	%		N	%		N	%	
16.การบริการรวมศูนย์ที่จุดเดียวเป็นการที่หน่วยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประชาชนให้บริการรวมที่จุดเดียวทำให้ประชาชนที่มาขอรับบริการประหยัดทั้งเวลาและค่าใช้จ่าย	66	28.9	162	71.1	น้อย	22	30.6	น้อย	22	26.2	น้อย	22	30.6	น้อย
17.การบูรณาการการทำงานหมายถึงการนำส่วนงานที่แยก ๆ กันมารวมกันเข้าเป็นหนึ่ง	168	73.3	60	26.3	ดี	50	69.4	ดี	60	71.4	ดี	58	80.6	ดี
19.การทำงานร่วมกันจะต้องไม่น้อยกว่าตัวเองเป็นเจ้าของหน่วยงานของตนเอง	76	33.3	152	66.7	น้อย	24	33.3	น้อย	28	33.3	น้อย	24	33.3	น้อย
20.การที่อบต.ในพื้นที่เข้ามาทำประชาพิจารณ์เกี่ยวกับการสร้างถนนในพื้นที่โครงการที่ท่านปฏิบัติงานอยู่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมในเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชน	131	57.5	97	42.5	ปานกลาง	44	61.1	ดี	48	57.1	ปานกลาง	39	54.2	ปานกลาง
Min. = 7 Max. = 14 Std.Deviation = 2.779 Mean = 10.04					ปานกลาง									

สรุปผลระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

จากผลการศึกษาพบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ ในพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในพื้นที่รับผิดชอบของกองทัพอากาศที่ 3 ซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในถิ่นทุรกันดารครอบคลุมพื้นที่ภาคเหนือตอนบนและภาคเหนือตอนกลาง โดยใช้กำลังพลจาก 3 หน่วยงานหลัก (ส่วนกำลังรบ ส่วนภูมิภาค และส่วนช่วยพัฒนาประเทศ) ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อทำการประสานงาน สนับสนุน ป้องปราม ป้องกัน และพัฒนาพื้นที่โครงการฯ ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากกระแสพระราชดำริ ในการทำงานร่วมมือกับส่วนราชการอื่นๆ และหน่วยงานภาคเอกชนอื่น ๆ

ทั้งนี้ในการทำงานในถิ่นทุรกันดารนั้น มีข้อจำกัดในหลาย ๆ ด้าน เช่น ความไม่สะดวกในการเดินทาง การติดต่อสื่อสาร และการผลัดเปลี่ยนกำลังพล หรือเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ ตามรอบระยะเวลาในการปฏิบัติงาน เป็นต้น ย่อมส่งผลให้งานในการพัฒนาพื้นที่ต้องใช้กำลังพลหรือเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ ที่มีคุณภาพ ฉะนั้นในการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานฯ นั้นย่อมต้องเลือกจากกำลังพลที่มีอายุน้อย ซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นทหารเกณฑ์ และนายสิบที่มีอายุราชการน้อย เพื่อปฏิบัติงาน ประสานงาน สนับสนุน ป้องกันในพื้นที่เป็นหลัก ดังนั้นคนรุ่นใหม่หรือเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์น้อย สิ่งเหล่านี้จึงเป็นสาเหตุสำคัญทำให้ทหารเหล่านี้มีความรู้ความเข้าใจในงานพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริทั้ง 4 ด้าน (การพัฒนาตามแนวพระราชดำริด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่ ด้านสังคม และด้านการประสานงาน บุรณาการ และบุคคล) เฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางในทุกหน่วยปฏิบัติ (ดูเพิ่มเติมในตาราง 17, ตาราง 18 และตาราง 19)

ตาราง 17 สรุปผลระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของหน่วยส่วนกำลังรบ

ความรู้ความเข้าใจด้าน	คะแนนเฉลี่ย (%)	ระดับความรู้
ด้านทรัพยากร	20.50 (51.25%)	ปานกลาง
ด้านเศรษฐกิจ	11.03 (55.15%)	ปานกลาง
ด้านสังคม	10.08 (50.40%)	ปานกลาง
ด้านบุคคลและประสานงาน	9.93 (49.65%)	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย รวมทุกด้าน	51.54 %	ปานกลาง

ระดับความรู้ความเข้าใจของหน่วยส่วนภูมิภาค

ตาราง 18 สรุปผลระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของหน่วยส่วนภูมิภาค

ความรู้ความเข้าใจด้าน	คะแนนเฉลี่ย (%)	ระดับความรู้
ด้านทรัพยากร	20.65 (51.63%)	ปานกลาง
ด้านเศรษฐกิจ	11.38 (56.90%)	ปานกลาง
ด้านสังคม	10.14 (50.7%)	ปานกลาง
ด้านบุคคลและประสานงาน	10.01 (50.05%)	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย รวมทุกด้าน	52.19 %	ปานกลาง

ระดับความรู้ความเข้าใจของหน่วยส่วนช่วยพัฒนาประเทศ

ตาราง 19 สรุปผลระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของหน่วยส่วนช่วยพัฒนาประเทศ

ความรู้ความเข้าใจด้าน	คะแนนเฉลี่ย (%)	ระดับความรู้
ด้านทรัพยากร	20.50 (51.25%)	ปานกลาง
ด้านเศรษฐกิจ	11.33 (56.65%)	ปานกลาง
ด้านสังคม	9.69 (48.45%)	ปานกลาง
ด้านบุคคลและประสานงาน	10.19 (50.50%)	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย รวมทุกด้าน	51.72	ปานกลาง

**การพิสูจน์สมมติฐานการวิจัยเกี่ยวกับระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนา
ตามแนวพระราชดำริของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ**

การทดสอบสมมติฐานงานวิจัย ซึ่งผู้วิจัยกำหนดวิธีการทดสอบด้วยการเปรียบเทียบความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาโครงการอื่นเนื่องมาจากพระราชดำริ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว หรือ One-Way ANOVA โดยคำนวณจากการทดสอบค่า F หรือ F-test โดยมีเงื่อนไขว่า หากพบความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยคะแนนในด้านใดด้านหนึ่งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จึงจะนำมาทดสอบหาคู่ของตัวแปรว่าเป็นตัวแปรคู่ใดที่มีคะแนนการทดสอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยอาศัยวิธีการทดสอบของเซฟเฟ้ (Scheffe) เนื่องจากเป็นวิธีการวิเคราะห์ที่ไม่สนใจว่ากลุ่มตัวอย่างที่ถูกจำแนกตามตัวแปรแต่ละตัวนั้นจะมีจำนวนเท่ากันหรือไม่ ซึ่งได้ผลการทดสอบดังต่อไปนี้

ผลทดสอบความรู้ความเข้าใจจำแนกตามหน่วยงานต้นสังกัด

จากการศึกษา ตามตาราง 20 พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ความเข้าใจการพัฒนาโดยจำแนกตามตัวแปรบทบาทหน่วยงานต้นสังกัด พบว่า หน่วยส่วนภูมิภาค เป็นหน่วยงานต้นสังกัดที่สามารถทำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจแล้วได้คะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดในทุกด้าน (โดยด้านทรัพยากร ได้ 20.65 คะแนน ด้านเศรษฐกิจได้ 11.38 คะแนน ด้านสังคมได้ 10.14 คะแนน และด้านบุคคลและประสานงานได้ 10.01 คะแนน) และมีคะแนนเฉลี่ยรวมของทุกด้านแล้ว 52.19 คะแนนจากคะแนนเต็ม 100 คะแนน แต่เมื่อทำการทดสอบความแปรปรวนของชุดข้อมูลจากคะแนนดิบที่ได้แต่ละด้านกลับพบว่าคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบของหน่วยงานต้นสังกัดที่แตกต่างกันไม่ได้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เลยในทุกด้าน (ด้านทรัพยากร .897 ด้านเศรษฐกิจ .621 ด้านสังคม .377 และด้านบุคคลและการประสานงาน .844 รวมทุกด้าน .698)

ตาราง 20 คะแนนเฉลี่ยผลทดสอบความรู้ความเข้าใจในแนวความคิดพัฒนาตามแนวพระราชดำริ
จำแนกตามหน่วยงานต้นสังกัด

ความรู้ด้าน	ตัวแปรหน่วยงานต้นสังกัด			F-Test (Sig.)
	ส่วนกำลังรบ	ส่วนภูมิภาค	ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ	
ด้านทรัพยากร	20.50	20.65	20.50	0.109 (0.897)
ด้านเศรษฐกิจ	11.03	11.38	11.33	0.477 (0.621)
ด้านสังคม	10.08	10.14	9.69	0.979 (0.377)
ด้านบุคคล และประสานงาน	9.93	10.01	10.19	0.170 (0.844)
คะแนนเฉลี่ย รวมทุกด้าน	51.54	52.19	51.72	0.360 (0.698)

คะแนนเฉลี่ยผลทดสอบความรู้ความเข้าใจการพัฒนาจำแนกตามระดับการศึกษา

จากการศึกษาดังตาราง 21 แสดงให้เห็นค่าคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจโดยจำแนกตามตัวแปรระดับการศึกษาพบว่า ไม่มีระดับการศึกษาใดเลยที่สามารถทำคะแนนแบบทดสอบโดยเฉลี่ยได้สูงที่สุดในทุกด้าน กล่าวคือ ด้านทรัพยากร เจ้าหน้าที่ทหาร ผู้ปฏิบัติงานฯ ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ 20.67 รองลงมา คือ ระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย (20.60 คะแนน) ระดับอนุปริญญา (20.56 คะแนน) และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (20.50 คะแนน) ด้านเศรษฐกิจ เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานที่มีการศึกษต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายกลับมีคะแนนทดสอบโดยเฉลี่ยสูงสุด คือ 11.60 รองลงมา คือ ระดับปริญญาตรี และระดับอนุปริญญา ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากัน คือ 11.35 และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้ 11.07 คะแนน ด้านสังคม เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญามีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ 10.41 คะแนน รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (10.12 คะแนน) ระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย (9.95 คะแนน) และระดับปริญญาตรี (9.25 คะแนน) ด้านบุคคลและประสานงาน เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายมีคะแนน

เฉลี่ยสูงสุด คือ 10.60 คะแนน รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (10.09 คะแนน) ระดับอนุปริญญา (9.94 คะแนน) และระดับปริญญาตรี (9.45 คะแนน) และเมื่อรวมคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบทุกด้านแล้วพบว่า เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานที่มีการศึกษาดำรงมัธยมศึกษาตอนปลายมีคะแนนเฉลี่ยรวมสูงสุด คือ 52.75 คะแนน แต่เมื่อทำการทดสอบความแปรปรวนของชุดข้อมูลจากคะแนนดิบที่ได้จากการทำแบบทดสอบแต่ละด้านกลับพบว่า คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบของหน่วยงานต้นสังกัดที่แตกต่างกันไม่ได้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เลยในทุกด้าน (โดยด้านทรัพยากร .982 ด้านเศรษฐกิจ .655 ด้านสังคม 0.84 ด้านบุคคลและการประสานงาน .322 และรวมทุกด้าน .303 ตามลำดับ)

ตาราง 21 คะแนนเฉลี่ยผลทดสอบความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ
จำแนกตามระดับการศึกษา

ความรู้ด้าน	ตัวแปรระดับการศึกษา				F-Test (Sig.)
	ปริญญาตรี	อนุปริญญา	มัธยม ปลาย	ต่ำกว่า มัธยมปลาย	
ด้านทรัพยากร	20.67	20.56	20.50	20.60	.057 (.982)
ด้านเศรษฐกิจ	11.35	11.35	11.07	11.60	.540 (.655)
ด้านสังคม	9.25	10.41	10.12	9.95	2.246 (.084)
ด้านบุคคลและ ประสานงาน	9.45	9.94	10.09	10.60	1.170 (.322)
คะแนนเฉลี่ย รวมทุกด้าน	50.72	52.26	51.78	52.75	1.220 (.303)

คะแนนเฉลี่ยผลทดสอบความรู้ความเข้าใจการพัฒนาจำแนกตามระดับอายุ

จากการศึกษา ตามตาราง 22 แสดงให้เห็นค่าคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจโดยจำแนกตามตัวแปรช่วงอายุ โดยเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุระหว่าง 46-60 ปี

เป็นกลุ่มที่ได้คะแนนเฉลี่ยรวมทุกด้านสูงที่สุด คือ 52.43 คะแนน แต่เมื่อทดสอบค่าความแปรปรวนแล้วพบว่า ช่วงอายุที่แตกต่างกันไม่มีอิทธิพลต่อระดับคะแนนความรู้ความเข้าใจโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (.184) และเมื่อพิจารณาเรียงลำดับแต่ละด้านแล้วกลับพบว่า การทำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจด้านทรัพยากรมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ 20.60 คะแนน เป็นของกลุ่มเจ้าหน้าที่ทหารที่มีอายุระหว่าง 26-45 ปี ซึ่งเมื่อทดสอบค่าความแปรปรวนแล้วพบว่า ช่วงอายุที่แตกต่างกันไม่มีอิทธิพลต่อระดับคะแนนความรู้ความเข้าใจด้านทรัพยากรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (.959) โดยความรู้ความเข้าใจด้านเศรษฐกิจมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ 11.36 เป็นคะแนนของกลุ่มเจ้าหน้าที่ทหารที่มีช่วงอายุ 46-60 ปี และช่วงอายุต่ำกว่า 25 ปี ซึ่งเมื่อทดสอบค่าความแปรปรวนแล้วพบว่าช่วงอายุที่แตกต่างกันไม่มีอิทธิพลต่อระดับคะแนนความรู้ความเข้าใจด้านเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (.318) ความรู้ความเข้าใจด้านสังคมมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ 10.07 คะแนนเป็นของกลุ่มเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุระหว่าง 46-60 ปี ซึ่งเมื่อทดสอบค่าความแปรปรวนแล้วพบว่าช่วงอายุที่แตกต่างกันไม่มีอิทธิพลต่อระดับคะแนนความรู้ความเข้าใจด้านสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (.792) ความรู้ความเข้าใจด้านบุคคลและประสานงานมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ 10.30 เป็นของกลุ่มเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุระหว่าง 46-60 ปี ซึ่งเมื่อทดสอบค่าความแปรปรวนแล้วพบว่า ช่วงอายุที่แตกต่างกันไม่มีอิทธิพลต่อระดับคะแนนความรู้ความเข้าใจด้านบุคคลและประสานงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (.316)

ตาราง 22 คะแนนเฉลี่ยผลทดสอบความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ
จำแนกตามระดับอายุ

ความรู้ด้าน	ตัวแปรระดับอายุ			F-Test (Sig.)
	ต่ำกว่า 25 ปี	26-45 ปี	46-60 ปี	
ด้านทรัพยากร	20.50	20.60	20.59	0.042 (0.959)
ด้านเศรษฐกิจ	11.36	10.84	11.36	1.150 (0.318)

ตาราง 22 (ต่อ)

ความรู้ด้าน	ตัวแปรระดับอายุ			F-Test (Sig.)
	ต่ำกว่า 25 ปี	26-45 ปี	46-60 ปี	
ด้านสังคม	10.00	9.82	10.07	0.233 (0.792)
ด้านบุคคล และประสานงาน	10.11	9.58	10.30	1.159 (0.316)
คะแนนเฉลี่ย รวมทุกด้าน	51.97	50.84	52.40	1.708 (0.184)

คะแนนเฉลี่ยผลทดสอบความรู้ความเข้าใจการพัฒนาจำแนกตามระดับอายุราชการ

จากการศึกษา ตามตาราง 23 แสดงให้เห็นว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ความเข้าใจการพัฒนาโดยจำแนกตามตัวแปรช่วงอายุราชการ โดยเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานที่รับราชการระหว่าง 21 ปีขึ้นไป เป็นกลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยรวมทุกด้านสูงสุด คือ 52.15 คะแนน แต่เมื่อทดสอบค่าความแปรปรวนแล้วพบว่า ช่วงอายุราชการที่แตกต่างกันไม่มีอิทธิพลต่อระดับคะแนนความรู้ความเข้าใจรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (.738) และเมื่อแยกพิจารณาคะแนนเฉลี่ยแต่ละด้านแล้วพบว่า เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานที่รับราชการระหว่าง 11-20 ปีได้คะแนนเฉลี่ยแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจด้านทรัพยากรสูงสุด คือ 21.18 คะแนน แต่เมื่อทดสอบค่าความแปรปรวนแล้วพบว่า ช่วงอายุราชการที่แตกต่างกันไม่มีอิทธิพลต่อระดับคะแนนความรู้ความเข้าใจด้านทรัพยากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (.262) เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานที่รับราชการตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไปเป็นกลุ่มที่ได้คะแนนเฉลี่ยของความรู้ความเข้าใจด้านเศรษฐกิจสูงสุด คือ 11.36 คะแนน แต่เมื่อทดสอบค่าความแปรปรวนแล้วพบว่า ช่วงอายุราชการที่แตกต่างกันไม่มีอิทธิพลต่อระดับคะแนนความรู้ความเข้าใจด้านเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (.894) เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานที่รับราชการระหว่าง 21 ปีขึ้นไป เป็นกลุ่มที่ได้คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจด้านสังคมสูงสุด คือ 10.15 คะแนน แต่เมื่อทดสอบค่าความแปรปรวนแล้วพบว่า ช่วงอายุราชการที่แตกต่างกันไม่มีอิทธิพลต่อระดับคะแนนความรู้ความเข้าใจด้านสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (.651) และยังเป็นกลุ่มที่ได้คะแนนเฉลี่ยด้านบุคคลและประสานงานสูงสุดด้วย คือ 10.15 คะแนน แต่ก็ยังคงพบว่า ช่วงอายุราชการที่แตกต่าง

กันไม่ทำให้ระดับคะแนนความรู้ความเข้าใจด้านบุคคลและประสานงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (.794)

ตารางที่ 23 คะแนนเฉลี่ยผลทดสอบความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ
จำแนกตามระดับอายุราชการ

ความรู้ด้าน	ตัวแปรระดับอายุราชการ			F-Test (Sig.)
	0-10ปี	11-20ปี	21ปีขึ้นไป	
ด้านทรัพยากร	20.42	21.18	20.49	1.347 (.262)
ด้านเศรษฐกิจ	11.20	11.21	11.36	0.112 (.894)
ด้านสังคม	9.92	9.79	10.15	0.430 (.651)
ด้านบุคคลและ ประสานงาน	10.05	9.76	10.15	0.231 (.794)
คะแนนเฉลี่ย รวมทุกด้าน	51.59	51.94	52.15	0.304 (.738)

คะแนนเฉลี่ยผลทดสอบความรู้ความเข้าใจการพัฒนาจำแนกตามประสบการณ์ในโครงการฯ

จากการศึกษา ตามตาราง 24 แสดงให้เห็นค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ความเข้าใจโดยจำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ในโครงการพระราชดำริ โดยคะแนนเฉลี่ยรวมทุกด้านสูงสุดเป็นของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์ในโครงการมาแล้วตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป (52.42 คะแนน) แต่เมื่อทำการทดสอบความแปรปรวนที่เท่ากันแล้วกลับพบว่า ประสบการณ์การทำงานในโครงการที่แตกต่างกันไม่มีอิทธิพลต่อคะแนนความรู้ความเข้าใจรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (.304) และเมื่อจำแนกความรู้ความเข้าใจแต่ละด้านก็พบว่า คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจด้านทรัพยากรสูงสุดเป็นของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานซึ่งมีประสบการณ์ในโครงการมาแล้ว 2 ปี (20.73 คะแนน) แต่เมื่อทำการทดสอบความแปรปรวนที่เท่ากันแล้วกลับพบว่า ประสบการณ์การทำงานในโครงการที่แตกต่างกันไม่มีอิทธิพลต่อคะแนนความรู้ความเข้าใจด้าน

ทรัพยากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (.358) คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจด้านเศรษฐกิจสูงสุดเป็นของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานซึ่งมีประสบการณ์ในโครงการมาแล้วไม่เกิน 1 ปี (11.42 คะแนน) แต่เมื่อทำการทดสอบความแปรปรวนที่เท่ากันแล้วกลับพบว่า ประสบการณ์การทำงานในโครงการที่แตกต่างกันไม่มีอิทธิพลต่อคะแนนความรู้ความเข้าใจด้านเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (.200) คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจด้านสังคมสูงสุดเป็นของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานซึ่งมีประสบการณ์ในโครงการมาแล้วไม่เกิน 1 ปี (10.20 คะแนน) แต่เมื่อทำการทดสอบความแปรปรวนที่เท่ากันแล้วกลับพบว่า ประสบการณ์การทำงานในโครงการที่แตกต่างกันไม่มีอิทธิพลต่อคะแนนความรู้ความเข้าใจด้านสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (.052) คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจด้านบุคคลและการประสานงานเท่ากัน คือ 10.15 คะแนน แต่เมื่อทำการทดสอบความแปรปรวนที่เท่ากันแล้วกลับพบว่า ประสบการณ์การทำงานในโครงการที่แตกต่างกันไม่มีอิทธิพลต่อคะแนนความรู้ความเข้าใจด้านบุคคลและการประสานงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (.996)

ตาราง 24 คะแนนเฉลี่ยผลทดสอบความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ
จำแนกตามประสบการณ์โครงการ

ความรู้ด้าน	ตัวแปรประสบการณ์โครงการ		F-Test (Sig.)
	ไม่เกิน 1ปี	ตั้งแต่ 2ปีขึ้นไป	
ด้านทรัพยากร	20.45	20.73	0.758 (.385)
ด้านเศรษฐกิจ	11.42	11.00	1.653 (.200)
ด้านสังคม	10.20	9.64	3.818 (.052)
ด้านบุคคลและ ประสานงาน	10.04	10.04	0.000 (.996)
คะแนนเฉลี่ย รวมทุกด้าน	52.11	51.42	1.061 (.304)

คะแนนเฉลี่ยผลทดสอบความรู้ความเข้าใจการพัฒนาจำแนกตามตำแหน่งในชุดปฏิบัติงาน

จากการศึกษา ตาราง 25 แสดงให้เห็นค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ความเข้าใจการพัฒนาโดยจำแนกตามตัวแปรตำแหน่งที่ได้รับมอบหมายในชุดปฏิบัติงาน โดยคะแนนเฉลี่ยรวมทุกด้านสูงสุดเป็นของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายงานในตำแหน่งพลลูกมือ (51.92 คะแนน) แต่เมื่อทำการทดสอบค่าความแปรปรวนที่เท่ากันแล้วกลับพบว่า ตัวแปรตำแหน่งปฏิบัติงานที่แตกต่างกันไม่มีอิทธิพลต่อระดับคะแนนความรู้ความเข้าใจโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (.983) แต่เมื่อพิจารณาจำแนกความรู้ความเข้าใจแต่ละด้านก็พบว่า คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจด้านทรัพยากรสูงสุดเป็นของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายตำแหน่งพลลูกมือ (20.66 คะแนน) แต่เมื่อทำการทดสอบค่าความแปรปรวนที่เท่ากันแล้วกลับพบว่า ตัวแปรตำแหน่งปฏิบัติงานที่แตกต่างกันไม่มีอิทธิพลต่อระดับคะแนนความรู้ความเข้าใจด้านทรัพยากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (.881) คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจด้านเศรษฐกิจสูงสุดเป็นของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายตำแหน่ง หัวหน้าชุดปฏิบัติงานฯ (หน.ชป.) และรองหัวหน้าชุดฯ และ(รอง หน.ชป.) (11.85 คะแนน) แต่เมื่อทำการทดสอบค่าความแปรปรวนที่เท่ากันแล้วกลับพบว่า ตัวแปรตำแหน่งปฏิบัติงานที่แตกต่างกันไม่มีอิทธิพลต่อระดับคะแนนความรู้ความเข้าใจด้านเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (.283) คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจด้านสังคมสูงสุดเป็นของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายตำแหน่งนายสิบชุดปฏิบัติงานฯ (ส.ปฏิบัติกร) (10.14 คะแนน) แต่เมื่อทำการทดสอบค่าความแปรปรวนที่เท่ากันแล้วกลับพบว่า ตัวแปรตำแหน่งปฏิบัติงานที่แตกต่างกันไม่มีอิทธิพลต่อระดับคะแนนความรู้ความเข้าใจด้านสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (.524) คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจด้านบุคคลและการประสานงานสูงสุดเป็นของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายตำแหน่ง นายสิบชุดปฏิบัติงานฯ (ส.ปฏิบัติกร) (10.17 คะแนน) แต่เมื่อทำการทดสอบค่าความแปรปรวนที่เท่ากันแล้วกลับพบว่า ตัวแปรตำแหน่งปฏิบัติงานที่แตกต่างกันไม่มีอิทธิพลต่อระดับคะแนนความรู้ความเข้าใจด้านบุคคลและการประสานงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (.799)

ตาราง 25 คะแนนเฉลี่ยผลทดสอบความรู้ความเข้าใจในแนวทางการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ
จำแนกตามตำแหน่งในชุดปฏิบัติงาน

ความรู้ด้าน	ตัวแปรตำแหน่งในชุดปฏิบัติงาน			F-Test (Sig.)
	หน.ชป.และ รองหน.ชป.	ส.ปฏิบัติการ	พลลูกมือ	
ด้านทรัพยากร	20.52	20.49	20.66	0.126 (.881)
ด้านเศรษฐกิจ	11.58	11.00	11.47	1.269 (.283)
ด้านสังคม	9.76	10.14	9.86	0.648 (.524)
ด้านบุคคลและ ประสานงาน	9.91	10.17	9.93	0.224 (.799)
คะแนนเฉลี่ย รวมทุกด้าน	51.76	51.80	51.92	0.017 (.983)

จากตารางสรุปคะแนนเฉลี่ยแบบทดสอบแต่ละด้านและรวมทุกด้าน โดยจำแนกการนำเสนอตามตัวแปรปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน (ได้แก่ หน่วยงานต้นสังกัด ระดับการศึกษา ช่วงอายุ ช่วงอายุราชการ ประสบการณ์การทำงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และตำแหน่งที่ได้รับมอบหมายในชุดปฏิบัติงาน) พบว่า เมื่อนำคะแนนที่ได้ในแต่ละด้านและรวมทุกด้านมาทดสอบหาค่าความแปรปรวนที่เท่ากัน (Homogeneity of variance) กลับไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 กล่าวคือ ตัวแปรปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ไม่มีอิทธิพลทำให้คะแนนความรู้ความเข้าใจแนวทางการพัฒนาโครงการพระราชดำริด้านทรัพยากร ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านบุคคลและการประสานงานต่างกัน และผลการทดสอบโดยรวมทุกด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งหมายถึง การปฏิเสธสมมติฐาน H_0 และ ยอมรับสมมติฐาน H_1 ตามสมการสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ในบทที่ 2

การที่ปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ ระดับการศึกษา อายุ อายุราชการ ประสบการณ์การทำงาน และตำแหน่ง ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริ เนื่องจากแนวทางการพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เป็นสิ่ง

ค่อนข้างใหม่สำหรับประชาชนคนไทย แม้ว่าจะทรงดำริมาเป็นเวลานานแล้ว แต่เป็นการวางแผนทางการทรงงานในแต่ละโครงการแต่ละพื้นที่ที่ทรงเข้าไปพัฒนา ซึ่งคนไทยส่วนใหญ่เพิ่งตื่นตัวหลังจากประสบปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ และเพิ่งเริ่มมีการประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวางทางสื่อต่างๆ เช่นวิทยุ โทรทัศน์ และสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ ในช่วง 5 ปีหลังมานี้เอง ดังนั้น คนทุกชั้นอายุ ทุกระดับการศึกษา ทุกตำแหน่ง (ยกเว้นผู้ที่เกี่ยวข้องหรือปฏิบัติงานในโครงการพระราชดำริมาก่อน)จึงมีโอกาสรู้แนวทางพระราชดำริไม่แตกต่างกันนักในช่วงเวลาไม่นานที่ผ่านมา ผลการศึกษาจึงปรากฏระดับความสนใจในการรับรู้ตามแนวทางพระราชดำริจากสื่อของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ ผู้ที่สนใจระดับต่ำ (34.6%) และผู้ที่สนใจระดับสูง (40.8%) ความรู้ความเข้าใจในแนวพระราชดำริจะมากหรือน้อยขึ้นกับผู้ที่สนใจรับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ อยู่เป็นประจำซึ่งเป็นความรู้ที่ชัดเจนหรือความรู้ที่เป็นทางการ (explicit knowledge) แต่ความรู้ของผู้ที่จะปฏิบัติงานตามแนวทางพระราชดำริจำเป็นต้องมีความรู้โดยนัยหรือความรู้ที่ไม่เป็นทางการ (tacit knowledge) ซึ่งเป็นทักษะหรือความรู้เฉพาะตัวของแต่ละบุคคลที่มาจากประสบการณ์ และความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน ซึ่งต้องผ่านการถ่ายทอดความรู้จากการสังเกต สนทนา และการฝึกอบรม ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการทำให้งานประสบผลสำเร็จ และในการศึกษาครั้งนี้พบว่า เจ้าหน้าที่ปฏิบัติทั้งหมดมีประสบการณ์การทำงานในโครงการพระราชดำริไม่เกิน 3 ปี โดย 6.6% ไม่เคยมีประสบการณ์การทำงานในโครงการพระราชดำริมาก่อน และส่วนใหญ่ถึง 54.4% มีประสบการณ์เพียง 1 ปีเท่านั้น นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานไม่เคยเข้าร่วมการฝึกอบรมความรู้ตามแนวทางพระราชดำริด้านต่าง ๆ ถึง 46.5% (และผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมยังมีส่วนร่วมในระดับน้อยถึง 22.8%) มีเพียง 18% ที่มีส่วนร่วมในระดับมาก และ 12.7% มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเพิ่มความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในโครงการพระราชดำริทั้ง 42 โครงการ โดยการฝึกอบรมแนวพระราชดำริด้านการพัฒนาในทุกด้านให้มากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาป่าไม้ การทำฝายต้นน้ำลำธาร การปลูกหญ้าแฝก การพัฒนาแหล่งน้ำ และการพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานได้มีความรู้ความเข้าใจในแนวพระราชดำริอย่างถ่องแท้ และสามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ราษฎรในพื้นที่โครงการที่เข้าไปพัฒนาอย่างถูกต้อง

**แนวทางการพัฒนาระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนา
ตามแนวพระราชดำริของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ**

สาระสำคัญในแนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โครงการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้น มีอยู่มากมายหลากหลายประเภทแตกต่างกันไปตามลักษณะและวัตถุประสงค์ของโครงการนั้น ๆ ซึ่งส่วนมากจะเป็นการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านการทำมาหากินของประชาชนเป็นสำคัญ

ดังนั้น โครงการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จึงเกี่ยวข้องอยู่กับเรื่องของการพัฒนาปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เช่น ดิน น้ำ ที่ทำกิน ทุน และความรู้ด้านเกษตรกรรม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฯลฯ ฉะนั้น ไม่ว่าจะแนวคิดและทฤษฎีในงานสาขาใดที่ได้พระราชทานพระราชดำริเพื่อการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาไว้ หลักสำคัญของทุกเรื่อง คือ ความเรียบง่าย ดังที่ได้ทรงใช้คำว่า “Simplify” หรือ “Simplicity” จะต้องเรียบง่ายไม่ยุ่งยากสลับซับซ้อนทั้งในแนวคิดและด้านเทคนิควิชาการ จะต้องสมเหตุสมผล ทำได้รวดเร็ว และสามารถแก้ไขปัญหาให้ก่อประโยชน์ได้จริง ตลอดจนต้องมุ่งไปสู่วิถีแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainability) อีกด้วย แนวคิดและทฤษฎีในเรื่องต่าง ๆ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงคิดพิจารณาอย่างถ่องแท้และได้พระราชทานให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานนั้นจึงเป็นประโยชน์ที่ง่าย ๆ แต่ได้ผ่านการกลั่นกรองมาแล้วเป็นอย่างดี เป็นข้อความง่าย ๆ ที่มีความหมายลึกซึ้ง และบางครั้งบ่งบอกถึงวิธีการดำเนินการไว้ด้วยอย่างเบ็ดเสร็จในตัวเองเช่น หลักของ “น้ำดีโล่น้ำเสีย”, “4 น้ำ 3 รส”, “แก้งัดดิน”, “ป่าสามอย่าง ประโยชน์สี่อย่าง”, “ปลูกป่าแบบไม่ปลูก”, “ขาดทุนเป็นกำไร”, “ทฤษฎีใหม่”, “โครงการแก้มลิง”, “เส้นทางเกลือ” ฯลฯ

ทั้งนี้จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเขตพื้นที่กองทัพภาคที่ 3 ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 4 ด้าน (แนวทางการพัฒนาตามพระราชดำริด้านทรัพยากรธรรมชาติ, ด้านเศรษฐกิจ, ด้านสังคม และด้านบุคคลและการประสานงาน) ซึ่งระดับความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลางนี้ เป็นผลมาจากเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติส่วนใหญ่ มีความรู้โดยนัยหรือความรู้ที่ไม่เป็นทางการ (tacit knowledge) ซึ่งเป็นทักษะหรือความรู้เฉพาะตัวของแต่ละบุคคลที่มาจากประสบการณ์ และความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน ซึ่งผ่านการถ่ายทอดความรู้จากการสังเกต สนทนา การฝึกอบรม ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการทำให้งานประสบผลสำเร็จ แต่ความรู้ที่ชัดเจนหรือความรู้ที่เป็นทางการ (explicit knowledge) ที่เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติฯ มีอยู่เป็นการได้มาจากการสนใจรับข้อมูลข่าวสาร

ในแนวพระราชดำริของแต่ละบุคคลจากสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ ดังนั้นควรมีการสร้างเสริมและพัฒนาให้กำลังพลเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ ได้มีความรู้ความเข้าใจในระดับที่เพิ่มขึ้นจากเดิม ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาพื้นที่โครงการที่กองทัพภาคที่ 3 ที่รับผิดชอบร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ซึ่งได้มีแนวคิดของ Jame Brain Quinn (1997, อ้างใน พรธิดา วิเชียรปัญญา. 2547: 23) กล่าวถึงระดับความรู้ความเข้าใจในระดับที่ 3 คือ รู้เหตุผล (Know – Why) ซึ่งเป็นความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง เชิงเหตุผลที่สลับซับซ้อนอันอยู่ภายใต้เหตุการณ์และสถานการณ์ต่างๆ ความรู้ในระดับนี้ สามารถพัฒนาได้บนพื้นฐานของประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาและการอภิปรายเกี่ยวกับประสบการณ์ร่วมกับผู้อื่น และความรู้ความเข้าใจในระดับที่ 4 คือ ใส่ใจเหตุผล (Care – Why) เป็นความรู้ในลักษณะการสร้างสรรค์ที่มาจากตนเอง บุคคลที่มีความรู้ในระดับนี้จะมีเจตจำนง แรงจูงใจ และการปรับตัวเพื่อความสำเร็จ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติฯ จะมีความสามารถในการอธิบายได้ถึงหลักคิด หลักวิชา และหลักปฏิบัติ ของแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริได้อย่างลึกซึ้ง ข้อมส่งผลให้การทำงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริประสบความสำเร็จ และยังถ่ายทอดไปยังประชาชนที่อยู่ในพื้นที่โครงการฯ และพื้นที่ใกล้เคียง

แนวทางการพัฒนาระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ

1. แนวทางการพัฒนาระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริส่วนตัว ของเจ้าหน้าที่ทหารที่ปฏิบัติการในโครงการพระราชดำริควรปฏิบัติอย่างไรในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักทฤษฎีและหลักปฏิบัติของโครงการพระราชดำริ จากการประมวลตอบคำถามปลายเปิดของเจ้าหน้าที่ทหารที่ปฏิบัติฯ พบว่า มีจำนวนผู้ตอบคำถาม ในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักทฤษฎีและหลักปฏิบัติของ โครงการพระราชดำริด้านส่วนตัว เกินกว่าครึ่งหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 60.52 หรือจำนวน 138 ราย แยกตามหน่วยต้นสังกัด ได้แก่ 1) ส่วนกำลังรบ คิดเป็นร้อยละ 59.72 หรือจำนวน 43 ราย 2) ส่วนภูมิภาค คิดเป็นร้อยละ 55.95 หรือจำนวน 47 ราย 3) ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ คิดเป็นร้อยละ 66.67 หรือจำนวน 48 ราย โดยมีแนวทางการพัฒนาระดับความรู้ความเข้าใจส่วนตัวในแนวพระราชดำริดังนี้

1.1 ควรมีการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม และจากช่องทางการสื่อสารต่างๆ ไปปรับประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตัวเองและครอบครัว เพื่อเป็นการทดลองจากเรียนรู้ ทำความเข้าใจให้ลึกซึ้งกับตนเองควบคู่กับการทำงาน

1.2 ควรหาโอกาสให้เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติได้ไปศึกษาดูงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในสถานที่ต่าง ๆ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติฯ มีความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งมากขึ้น เช่น ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในภูมิภาคต่าง ๆ

1.3 ควรศึกษาหาความรู้และทำความเข้าใจเพิ่มเติมในเรื่องของหลักคิด หลักวิชา และหลักปฏิบัติ ของแนวทางการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริทั้ง 4 ด้าน ตามแนวทางการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของโครงการฯ ที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่

1.4 ควรจัดให้มีการทบทวนบทบาท หน้าที่ และมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันระหว่างกำลังพลในชุดปฏิบัติงานฯ และต่างชุดปฏิบัติงานฯ กัน เพื่อเป็นการเรียนรู้โดยอาศัยการเรียนรู้แลกเปลี่ยนร่วมกันในการยกระดับความรู้ความเข้าใจในหลักการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

2. ด้านหน่วยต้นสังกัดของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติฯ หน่วยงานควรดำเนินการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในหลักทฤษฎีและหลักปฏิบัติของโครงการพระราชดำริให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานฯ จากการตอบคำถามปลายเปิดของเจ้าหน้าที่ทหารที่ปฏิบัติฯ พบว่า มีจำนวนผู้ตอบคำถามไม่ถึงครึ่งหนึ่งของการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักทฤษฎีและหลักปฏิบัติของโครงการพระราชดำริของหน่วยงานต้นสังกัด คิดเป็นร้อยละ 42.98 หรือจำนวน 98 ราย แยกตามหน่วยต้นสังกัด ได้แก่ 1) ส่วนกำลังรบ คิดเป็นร้อยละ 59.72 หรือจำนวน 37 ราย 2) ส่วนภูมิภาค คิดเป็นร้อยละ 46.43 หรือจำนวน 39 ราย 3) ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ คิดเป็นร้อยละ 30.56 หรือจำนวน 22 ราย โดยมีแนวทางการพัฒนาระดับความรู้ความเข้าใจในแนวพระราชดำริของหน่วยงานต้นสังกัด ดังนี้

2.1 ควรจัดให้มีการฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่ทหารทุกระดับได้รับทราบถึงวัตถุประสงค์ของโครงการฯ โดยเน้นการทำความเข้าใจแนวทางในการพัฒนาตามแนวพระราชดำริทั้ง 4 ด้าน (ด้านทรัพยากรธรรมชาติ, ด้านเศรษฐกิจ, ด้านสังคม และด้านบุคคลและการประสานงาน)

2.2 ควรให้เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความชำนาญเข้ามาฝึกอบรมเกี่ยวกับหลักของการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ ตามห้วงระยะเวลาของโครงการที่ได้จัดขึ้น และนำผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมมาขยายผลความรู้ความเข้าใจในแนวพระราชดำริให้กับเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติฯ หรือชาวบ้านในพื้นที่

2.3 ควรจัดให้มีการอบรม และการปฏิบัติจริงในพื้นที่ นอกเหนือจากการจัดการอบรมที่เป็นคณะใหญ่รวม เพื่อเป็นการทำให้เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติฯ มีความรู้ความสามารถ ในการทำโครงการฯ ต่อไป

2.4 ควรจัดให้มีโครงการเสริมสร้างศักยภาพของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงาน ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทุกระดับ ทั้งก่อนและหลังการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นการ ทบทวนและเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

3. เนื้อหาที่ในการอบรมเพิ่มเติมควรเป็นความรู้ในแนวคิดการพัฒนาตาม พระราชดำริซึ่งในการศึกษาในครั้งนี้พบว่า เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติฯ ยังมีความรู้ความเข้าใจในบาง เรื่องอยู่ในระดับน้อย ซึ่งเป็นเนื้อหาในส่วนด้านหลักคิด เทียบได้กับยุทธศาสตร์ทางทหาร คือ การ กำหนดว่ามีความต้องการอะไรเป็นเป้าหมายสุดท้าย เช่น เมื่อเกิดเหตุการณ์การปะทะตามแนว ชายแดน สิ่งที่ต้องการคือ ความสงบเรียบร้อยตามชายแดน เป็นต้น หลักวิชา เทียบได้กับยุทธวิธีทาง ทหาร คือ การกำหนดรูปแบบการปฏิบัติก่อนการเข้าปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย หรือสิ่งที่ต้องการ โดยใช้ความรู้หลาย ๆ แขนง เช่น จากเหตุการณ์ปะทะตามแนวชายแดนที่เกิดขึ้น ฝ่ายอำนาจจะ ดำเนินรวบรวมข้อมูลในส่วนพื้นที่ กำลังพล ปัจจัยการรบ ทรัพยากร ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และ กำลังพลฝ่ายตรงข้าม เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดน เป็นต้น และหลักปฏิบัติ เทียบได้กับ ยุทธการทางทหาร คือการเข้าดำเนินการหรือปฏิบัติตามแนวยุทธวิธี หรือหลักวิชา เช่น เกิดเหตุการณ์ปะทะตามแนวชายแดน หน่วยกำลังพลที่ได้รับมอบหมายเข้าควบคุมพื้นที่ตาม แผนงานและลำดับขั้นตอนทำให้เกิดความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดน เป็นต้น ได้แก่

3.1 ความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริด้าน ทรัพยากร ได้แก่

3.1.1 หลักคิด เช่น แนวคิดการบำบัดน้ำเสีย แนวคิดการรักษาและการ ฟื้นฟูป่าประเภทต่าง ๆ และแนวคิดในการแก้ปัญหาภัยธรรมชาติด้าน ดิน น้ำ เป็นต้น

3.1.2 หลักวิชา เช่น เทคนิคการปลูกหญ้าแฝก เทคนิควิธีการในการ บำบัดน้ำเสียตามลักษณะพื้นที่ที่แตกต่างกัน เป็นต้น

3.2 ความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริด้าน เศรษฐกิจ ได้แก่

3.2.1 หลักคิด เช่น การพึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิต และการประกอบ อาชีพอื่น ๆ เป็นต้น

3.2.2 หลักวิชา เช่น การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง ในการทำความเข้าใจใน หลักการ 3 ห่วงประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่ดีทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้อยู่บนเงื่อนไข 2 ประการคือ คุณธรรม และ ความรู้ เป็นต้น

3.3 ความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริด้านสังคม ได้แก่

3.3.1 หลักคิด เช่น ทำความเข้าใจการช่วยเหลือขั้นต้น คือ การส่งเสริมให้พึ่งตนเองในด้านต่างๆ ได้อย่างยั่งยืน และหลักการพัฒนาต้องเป็นไปตามหลัก “ภูมิสังคม” เป็นต้น

3.3.2 หลักวิชา เช่น การพัฒนาใด ๆ ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมต่อสภาพพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมการด้านการเกษตร การรักษาป่าไม้ การปลูกจิตสำนึกรักบ้านเกิดพัฒนาท้องถิ่นในเข้มแข็งเกิดความสามัคคีในชุมชน เป็นต้น

3.4 ความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริด้านบุคคลและการประสานงาน ได้แก่

3.4.1 หลักคิด เช่น “การบูรณาการ” ต้องสร้างความเข้าใจในส่วนว่าไม่ได้หมายถึงการประสานงานกันแค่ภายในหน่วยงานของตน แต่ต้องขยายใจความให้ครอบคลุมถึงการประสานงานร่วมมือกันทำงานกับหน่วยงานราชการและภาคเอกชนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกันทั้งทางตรงคือส่วนที่อยู่ร่วมกันในพื้นที่โครงการ และทางอ้อมคือ หน่วยงานสนับสนุนด้านต่าง ๆ เช่น หน่วยงานในท้องถิ่น เป็นต้น

3.4.2 หลักวิชา เช่น ปลูกจิตสำนึกในเรื่องของ “รู้ รัก สามัคคี” และ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ให้บุคลากรในหน่วยงาน และประชาชนในพื้นที่โครงการฯ ตั้งอยู่ เป็นต้น

ทั้งนี้จากการศึกษาวิจัยในเรื่องความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พบว่า ความรู้ความเข้าใจส่วนใหญ่ของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติฯ นั้นอยู่ในระดับปานกลาง และความรู้ของผู้ที่จะปฏิบัติงานตามแนวทางพระราชดำริจำเป็นต้องมีความรู้โดยนัยหรือความรู้ที่ไม่เป็นทางการ (tacit knowledge) ซึ่งเป็นทักษะหรือความรู้เฉพาะตัวของแต่ละบุคคลที่มาจากประสบการณ์ และความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน ซึ่งต้องผ่านการถ่ายทอดความรู้จากการสังเกต สนทนา การฝึกอบรม ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการทำให้งานประสบผลสำเร็จ

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษารูปร่างความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามพระราชดำริ ของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารูปร่างความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติใน 4 ด้าน คือ ความรู้ความเข้าใจในแนวทางการพัฒนาด้านทรัพยากร ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านบุคคลและการประสานงาน ทั้งนี้ได้ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ทหารใน ชุดปฏิบัติการฯ ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่กองทัพภาคที่ร่วมรับผิดชอบ จำนวน 19 ชุดปฏิบัติการฯ เจ้าหน้าที่ฯ 228 คน จากทั้งหมด 42 ชุดปฏิบัติการฯ เจ้าหน้าที่ฯ 504 คน ที่จัดมาจากหน่วยงานที่มีบทบาทที่แตกต่างกัน คือ หน่วยส่วนกำลังรบ(กองพลทหารราบ, กองพลทหารม้า) หน่วยส่วนภูมิภาค(จังหวัดทหารบก, มณฑลทหารบก) และหน่วยส่วนช่วยพัฒนาประเทศ(กองพลพัฒนา) โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ 1) เพื่อทราบความแตกต่างของความรู้ความเข้าใจในแนวพระราชดำริการพัฒนาของเจ้าหน้าที่ทหารจากหน่วยต้นสังกัดต่าง ๆ ของเจ้าหน้าที่ทหารที่ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 2) เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาระดับความรู้ความเข้าใจในแนวพระราชดำริการพัฒนาของเจ้าหน้าที่ทหารที่ปฏิบัติงานในโครงการพระราชดำริ

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้ความเข้าใจสูงสุดคือ หน่วยส่วนภูมิภาค (จังหวัดทหารบก, มณฑลทหารบก) ซึ่งมีระดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 52.19 คะแนน รองลงมาคือหน่วยส่วนช่วยพัฒนาประเทศ (กองพลพัฒนา) มีระดับคะแนนเฉลี่ย 51.72 คะแนน และ หน่วยส่วนกำลังรบ (กองพลทหารราบ, กองพลทหารม้า) ซึ่งมีระดับคะแนนเฉลี่ยคือ 51.54 คะแนน ตามลำดับ จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีระดับคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง และไม่ต่างกันทางสถิติ

ทั้งนี้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการตั้งสมมติฐานไว้ว่า หน่วยต้นสังกัด ระดับอายุ อายุราชการ ประสบการณ์ การศึกษา ตำแหน่งในชุดฯ ที่แตกต่างกันส่งผลให้มีระดับความรู้ความเข้าใจแนวคิดการพัฒนาตามพระราชดำริต่างกัน ซึ่งผลการศึกษา ปรากฏว่า ระดับความรู้ความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างที่มี อายุ อายุราชการ ประสบการณ์ การศึกษา ตำแหน่งในชุดฯ และหน่วยสังกัดที่แตกต่างกันนั้น มีระดับความรู้ความเข้าใจใกล้เคียงกัน คืออยู่ในระดับปานกลาง โดยมีระดับ

คะแนนเฉลี่ยของความรู้ความเข้าใจใกล้เคียงกัน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ผลการศึกษารังนี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

แนวทางการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้นจากการศึกษามีดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของเจ้าหน้าที่ทหารที่ปฏิบัติการในโครงการพระราชดำริควรปฏิบัติในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักทฤษฎีและหลักปฏิบัติของโครงการพระราชดำริ จากการประมวลคำตอบจากคำถามปลายเปิดของเจ้าหน้าที่ทหารที่ปฏิบัติ โดยมีแนวทางการพัฒนาระดับความรู้ความเข้าใจในแนวพระราชดำริส่วนตัว ดังนี้

1.1 ตนเองควรมีการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม และจากช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ไปปรับประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตัวเองและครอบครัว เพื่อเป็นการทดลองจากเรียนรู้ ทำความเข้าใจให้ลึกซึ้งกับตนเองควบคู่กับการทำงาน

1.2 ควรหาโอกาสไปศึกษาดูงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในสถานที่ต่าง ๆ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติฯ มีความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งขึ้น เช่น ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในภูมิภาคต่าง ๆ

1.3 ควรได้ทำการศึกษาหาความรู้ทำความเข้าใจเพิ่มเติมในเรื่องของหลักคิดหลักวิชา และหลักปฏิบัติ ของแนวทางการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริทั้ง 4 ด้าน ตามแนวทางการพัฒนาตามแนวพระราชดำริจากโครงการฯ ที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่

1.4 ควรจัดให้มีการทบทวนบทบาท หน้าที่ และมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันระหว่างกำลังพลในชุดปฏิบัติงานฯ และต่างชุดปฏิบัติงานฯ กัน เพื่อเป็นการเรียนรู้โดยอาศัยการเรียนรู้แลกเปลี่ยนร่วมกันในการยกระดับความรู้ความเข้าใจในหลักการพัฒนามตามแนวพระราชดำริ

2. หน่วยต้นสังกัดของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติควรดำเนินการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักทฤษฎีและหลักปฏิบัติของโครงการพระราชดำริให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานฯ จากการประมวลคำถามปลายเปิดของเจ้าหน้าที่ทหารที่ปฏิบัติฯ มีแนวทางการพัฒนาระดับความรู้ความเข้าใจในแนวพระราชดำริโดยหน่วยงานต้นสังกัด ดังนี้

2.1 ควรจัดให้มีการฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่ทหารทุกระดับ ได้รับทราบถึงวัตถุประสงค์ของโครงการฯ โดยเน้นการทำความเข้าใจแนวทางในการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ, ด้านเศรษฐกิจ, ด้านสังคม และด้านบุคคลและการประสานงาน

2.2 ควรจัดผู้ที่มีความรู้ความชำนาญ เข้ามาทำการฝึกอบรมหลักของการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ ให้กับเจ้าหน้าที่ฯตามห้วงระยะเวลาของโครงการที่ได้จัดขึ้น และนำผู้ที่ฝึกอบรมมาขยายผล

2.3 ควรจัดให้มีการอบรมและการปฏิบัติจริงในพื้นที่ เพิ่มเติมจากการอบรมเป็นส่วนรวม เป็นการทำให้เจ้าหน้าที่ทหารมีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการทำงานโครงการฯ ต่อไป

2.4 ควรจัดให้มีโครงการเสริมสร้างศักยภาพของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทุกระดับ ทั้งก่อนและหลังการปฏิบัติงาน เป็นการทบทวนเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

อภิปรายผลการศึกษาวิจัย

การศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้พบว่า กองทัพอากาศที่ 3 ที่ได้รับมอบหมายภารกิจในการรับผิดชอบดูแลพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคเหนือ และได้จัดกำลังพลจากหน่วยรอง รับภารกิจโดยที่หน่วยรองที่รับภารกิจนั้นแบ่งได้เป็น 3 ส่วน คือ 1) ส่วนกำลังรบ (กองพลทหารราบ, กองพลทหารม้า) 2) ส่วนภูมิภาค (มณฑลทหารบก, จังหวัดทหารบก) 3) ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ (กองพลพัฒนา) จัดกำลังเข้าปฏิบัติงานในพื้นที่โครงการฯ ดังมีข้ออภิปรายดังต่อไปนี้

1. เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ มาจากต้นสังกัด 3 ส่วนคือ 1) ส่วนกำลังรบ (กองพลทหารราบ, กองพลทหารม้า) 2) ส่วนภูมิภาค (มณฑลทหารบก, จังหวัดทหารบก) 3) ส่วนช่วยพัฒนาประเทศ (กองพลพัฒนา) มีจำนวนในอัตราส่วนที่เท่า ๆ เนื่องจากเป็นจัดกำลังพลจากหน่วยที่ตั้งปกติเข้าปฏิบัติงานสนามคือ พื้นที่โครงการฯ โดยการแบ่งมอบจากหน่วยเหนือโดยดูจากภารกิจของหน่วยในขณะนั้น และเป็นการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนในการปฏิบัติหน้าที่ของกำลังพล ซึ่งไม่ได้เป็นการเลือกจากคุณลักษณะหรือบทบาทของหน่วยแต่เป็นการเลือกจากภารกิจในภาพรวมของกองทัพอากาศที่ 3

ระดับการศึกษาของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติฯ พบว่า ครึ่งหนึ่งมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า เนื่องจาก กำลังพลส่วนใหญ่ของชุดปฏิบัติการฯ คือ นายสิบปฏิบัติการ รองหัวหน้าชุด และหัวหน้าชุด มักจบจากโรงเรียนนายสิบทหารบก ซึ่งรับผู้จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเข้าศึกษา รวมถึงพลลูกมือที่จัดจากทหารกองประจำการที่จบการศึกษาภาคบังคับและผ่านการขยายโอกาสทางการศึกษาจนสามารถเรียนสำเร็จชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และโรงเรียนนายสิบทหารบกจะมีบางรุ่นที่จะได้เรียน 2 ปี สำเร็จการศึกษาได้รับวุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ส่วนในการศึกษาระดับปริญญาตรีนั้นส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยและศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้มีคุณสมบัติในการสอบเลื่อนฐานะเป็นนายทหารสัญญาบัตร ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนน้อย

ระดับอายุของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ ต่ำกว่าครึ่งมีอายุต่ำกว่า 25 ปี รองลงมา มีอายุระหว่าง 46 – 60 ปี เนื่องจาก ระดับช่วงอายุของพลลูกมือเป็นพลทหารกองประจำการจะมีช่วงอายุระหว่าง 21 – 23 ปี และจากกำลังพลนายสิบที่จบใหม่และบรรจุใหม่ซึ่งจะมีอายุไม่เกิน 25 ปี ส่วนกำลังพลที่มีอายุระหว่าง 46 – 60 ปี สมัครเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่โครงการฯ จำนวนน้อยนั้น เนื่องจากส่วนใหญ่พื้นที่ที่ปฏิบัติงาน โครงการฯ ก่อนข้างจะลำบากในการเดินทาง ส่วนกำลังพลที่มีอายุระหว่าง 26-45 ปี มีอยู่ในสัดส่วนที่น้อยกว่าในช่วงอายุอื่นเนื่องจากภารกิจหลักของหน่วยทหารเป็นงานที่ต้องใช้กำลังในการป้องกันประเทศรวมถึงการแก้ปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งกำลังพลที่อยู่ในช่วงอายุนี้จะมีขีดความสามารถทางร่างกายที่เหมาะสมและความชำนาญทางทหารกับการใช้งานในลักษณะดังกล่าว

อายุราชการของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ เกินกว่าครึ่งหนึ่งมีอายุราชการไม่เกิน 10 ปี เนื่องจากที่ตั้งของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่าง ๆ นั้น ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ทุรกันดาร การเดินทางจากหน่วยที่ตั้งปกติไปยังโครงการฯ และการปฏิบัติงานในพื้นที่โครงการฯ เกินกว่าครึ่งหนึ่งของเจ้าหน้าที่ทหารฯ มักเป็นคนหนุ่มมีเรี่ยวแรงและกำลังวังชาที่จะปฏิบัติงานในพื้นที่ที่ยากลำบากทุรกันดาร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเจ้าหน้าที่ทหารฯ ที่มีอายุราชการมากกว่า 21 ปีขึ้นไป เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมาก แต่มีเรี่ยวแรงน้อยกว่าคอยให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงาน และสร้างความสำเร็จต่อคนในพื้นที่ที่ปฏิบัติงานฯ

เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ เกินกว่าครึ่งหนึ่งมีประสบการณ์ทำงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 1 ปี การที่เจ้าหน้าที่ทหารปฏิบัติงานในพื้นที่โครงการฯ ต่าง ๆ นั้น มีประสบการณ์ในการทำงานเป็นระยะเวลา 1 ปี มีจำนวนมากที่นั่นเนื่องจากกำลังพลส่วนใหญ่มาจากทหารกองประจำการ (ทหารเกณฑ์) ที่มาปฏิบัติงานในพื้นที่โครงการฯ และกำลังพลนายสิบที่หมุนเวียนขึ้นมาทำหน้าที่ในปีที่ผ่านมาและอยู่ปฏิบัติงานต่อในพื้นที่ได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้ไม่ต้อง

ใช้เวลาในการแนะนำพื้นที่และทำความเข้าใจในพื้นที่ชุมชนที่โครงการฯ ตั้งอยู่ ส่วนผู้ที่ไม่เคยปฏิบัติงานมาก่อนมีจำนวนน้อย เนื่องจากการทำงานในโครงการฯ การทำงานต้องการความต่อเนื่องในการดำเนินงาน การเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ใหม่ที่ไม่เคยทำงานย่อมไม่เป็นผลดีต่องานจึงเปลี่ยนเท่าที่จำเป็น เช่น เปลี่ยนแทนกำลังพลที่ปลดประจำการ (ทหารเกณฑ์) และกำลังพลที่มีการปรับย้ายหน่วย

การเข้าร่วมรับการฝึกอบรม หรือปฐมนิเทศเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริจากการศึกษาพบว่า ประเด็นความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานในโครงการอื่นเนื่องจากพระราชดำรินี้เพียงจำนวนหนึ่งในสามของเจ้าหน้าที่ทหารที่มีโอกาสได้เข้าร่วมฝึกอบรม หรือปฐมนิเทศก่อนการปฏิบัติงานมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นความรู้ด้านแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในพื้นที่ เพราะผู้จัดการอบรมหรือหน่วยงานต้นสังกัดเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้ปฏิบัติงานควรรู้เพื่อนำไปใช้งานได้ในพื้นที่และป้องกันการเกิดปัญหาที่มีผลกระทบต่อกำลังพลหรือหน่วยต้นสังกัด

ช่องทางการรับความรู้การพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริจากการศึกษาพบว่า ผลสำรวจความสนใจรับสื่อเพื่อรับความรู้การพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริสื่อที่ได้รับความสนใจมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ การชมโทรทัศน์และวีดิทัศน์ การอ่านหนังสือพิมพ์ การอ่านหนังสือ การพูดคุยสนทนา และการฟังวิทยุ เนื่องจากเป็นช่องทางการสื่อสารที่ใกล้ตัว และมีการใช้เป็นประจำในชีวิตประจำวันอย่างทั่วถึง ช่องทางการรับความรู้การพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริจากสื่อต่าง ๆ ผ่านการรับชมโทรทัศน์และวีดิทัศน์จะได้รับความสนใจอย่างสูง ตลอดจนการอ่านหนังสือพิมพ์ที่ให้ความรู้ทางด้านนี้ ซึ่งสามารถนำข้อมูลนี้ไปใช้ในการจัดทำสื่อในการอบรมกำลังพลในครั้งต่อไป หรือจัดทำสื่อแจกจ่ายไปยังชุดปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ หรือหน่วยต้นสังกัด

ระดับความสนใจในการรับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ พบว่าเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ ยังคงมีความสนใจในการรับรู้ความรู้หลักการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง เพราะการปฏิบัติงานในโครงการฯ จะต้องทำงานที่ใกล้ชิดกับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริทั้งโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว แสดงให้เห็นถึง โอกาสที่จะพัฒนาความรู้ของผู้ปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่องและหลากหลายให้สามารถมีระดับถึงขั้นนำความรู้ไปใช้ต่อได้

2. จากการศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานในโครงการอื่นเนื่องจากพระราชดำรินี้ในพื้นที่กองทัพภาคที่ 3 พบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

ด้านทรัพยากร, ด้านเศรษฐกิจ, ด้านสังคม และด้านบุคคลและประสานงาน ทั้ง 4 ด้านนี้ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นผลจากการที่เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่าง ๆ จึงมีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลางที่ผู้ปฏิบัติทั่วไป ที่รู้ด้วยการทำตามคำสั่ง หรือเคยเห็น เคยอ่านผ่านตา ซึ่งบุญธรรม กิจปริคาบวิสุทธิ (2535: 25-27) ได้แบ่งระดับความรู้ ออกเป็น 6 ระดับ และระดับความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ทหารอยู่เพียงระดับที่ 1) ความรู้ (knowledge) เป็นขั้นแรกของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการจดจำ อาจจะช่วยการนึกได้ มองเห็น ได้ยิน ได้ฟัง ความรู้ขั้นนี้ประกอบด้วยคำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง วิธีการแก้ปัญหา มาตรฐาน เป็นต้น ความรู้นี้เป็นเรื่องของการจำหรือการระลึกได้ที่ไม่ต้องใช้ความคิดและไม่ต้องใช้สมองที่ซับซ้อนมาก และระดับที่ 2) ความเข้าใจ (comprehension) เป็นพฤติกรรมในขั้นที่ต่อจากความรู้เป็นขั้นตอนที่ต้องใช้ความสามารถทางสมองและทักษะสูงขึ้น “การสื่อความหมาย” ทำให้ในลักษณะการใช้ปากเปล่า ข้อเขียน ภาษา หรือการใช้สัญลักษณ์ แต่ไม่ยังไม่ถึงระดับขั้นที่ 3) การนำความรู้ไปใช้ (application) เป็นพฤติกรรมขั้นที่สามที่ต้องอาศัยความสามารถหรือทักษะด้านความเข้าใจ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การแก้ปัญหาโดยใช้หลักความเข้าใจในหลักทฤษฎี วิธีการต่าง ๆ มาใช้ในการแก้ไขปัญหา ระดับที่ 4) การวิเคราะห์ (analysis) เป็นพฤติกรรมที่ช่วยให้สามารถแยกภาพรวมออกเป็นส่วนย่อย ๆ ซึ่งอาจแบ่งได้ 3 ขั้นคือ 4.1) ความสามารถในการแยกแยะองค์ประกอบของปัญหาเป็นส่วน ๆ 4.2) ความสามารถในการเป็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบ 4.3) ความสามารถในการมองเห็นหลักของการผสมผสานปัญหาที่มีองค์ ประกอบย่อยที่มีมาก ระดับที่ 5) การสังเคราะห์ (synthesis) ความสามารถในการนำเอาส่วนประกอบย่อย ๆ มารวมกันเข้าเป็นกรอง โครงสร้างที่แน่ชัด และเป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์จึงต้องอาศัยความสามารถในการมีความเข้าใจ การนำความรู้ไปใช้และความสามารถในการวิเคราะห์มาประกอบกัน 6) การประเมินผล (evaluation) เกี่ยวข้องกับการให้ค่าต่อความรู้หรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ จึงต้องใช้เกณฑ์หรือมาตรฐานที่มีอยู่แล้ว และอาจมาจากบุคคลนั้นตั้งขึ้นเองมาเป็นส่วนประกอบในการประเมินผล ซึ่งอาจจะออกมาในเชิงปริมาณและคุณภาพ การประเมินผลเป็นตัวเชื่อมพฤติกรรมด้านอื่น ๆ ซึ่งเจ้าหน้าที่ทหารฯ สามารถพัฒนาความระดับความรู้จนถึงขั้นนำความรู้ไปใช้ได้ในอนาคตต่อไป

3. การทดสอบสมมติฐานงานวิจัย ซึ่งผู้วิจัยกำหนดวิธีการทดสอบด้วยการเปรียบเทียบความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยคะแนนที่ได้จากการทำแบบสอบถามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ พบว่า จากการทำแบบสอบถามแต่ละด้านพบว่าคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบของหน่วยงานต้นสังกัด, ระดับการศึกษา, ช่วงอายุ, ช่วงอายุราชการ และ

ตำแหน่งหน้าที่ในชุดปฏิบัติงานที่แตกต่างกันแต่ไม่ได้เกิดระดับความรู้ความเข้าใจที่มีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เลยในทุกด้าน ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว หรือ One-Way ANOVA โดยคำนวณจากการทดสอบค่า F หรือ F-test มีคะแนนการทดสอบแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยอาศัยวิธีการทดสอบของเชฟเฟ้ (Scheffe) เนื่องจากเป็นวิธีการ วิเคราะห์ที่ไม่สนใจว่ากลุ่มตัวอย่างที่ถูกจำแนกตามตัวแปรแต่ละตัวนั้นจะมีจำนวนเท่ากันหรือไม่

จากการวิจัย พบว่า ความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามพระราชดำริจำแนก ตามประสบการณ์การทำงานกับโครงการอื่นเนื่องมาจากพระราชดำริ ของเจ้าหน้าที่ทหาร ผู้ปฏิบัติงานที่เกินกว่า 2 ปีอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ 0.05 ที่ระดับ 0.052 โดยประเด็นของแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริด้านสังคม เป็นเนื้อหาในแนวทางการ พัฒนาหรือส่งเสริมชุมชนนั้นแนวทางที่เป็นหลักสำคัญ คือ การมุ่งช่วยเหลือพัฒนาให้เกิดการ พึ่งตนเองได้ของคนในชนบทเป็นหลัก โดยมีโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญที่จะสร้างความแข็งแกร่ง ให้กับชุมชนที่ทำการเกษตรเป็นหลักคือแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งจะทำให้สามารถมีผลิตผลทาง การเกษตรได้ตลอดปีและทำให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ โดยการพัฒนาในที่ใดก็ตามคนในพื้นที่นั้นหรือ สังคมนั้นจะต้องมีส่วนร่วมในทุกด้าน เป็นต้น ซึ่งพบว่าเป็นระดับความรู้ความเข้าใจที่ถูกถ่ายทอด เป็นลำดับชั้น โดยเป็นความรู้ที่แฝงอยู่ในองค์กรซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพรชิตา วิเชียรปัญญา (2547: 22) ได้สรุปดังนี้ 1) ความรู้ที่เกิดจากวัฒนธรรม (cultural knowledge) เป็นความรู้ที่เกิดจาก ศรัทธา หรือความเชื่อที่ทำให้กลายเป็นความจริง ซึ่งจะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ การเฝ้าสังเกต และ การสะท้อนผลกลับของตัวความรู้ และของสภาพแวดล้อม องค์กรที่พัฒนามาเป็นระยะเวลาที่ ต่อเนื่องกันอย่างยาวนาน จะพัฒนาความเชื่อร่วมกันในเรื่องที่เกี่ยวกับธรรมชาติของธุรกิจ ความสามารถหลักขององค์กรการตลาดและคู่แข่ง 2) ความรู้ที่แฝงอยู่ในองค์กร (embedded knowledge) เป็นความรู้ที่อยู่ในวิธีการทำงาน คู่มือการทำงาน วัฒนธรรมองค์กร กฎระเบียบ กระบวนการผลิต

4. แนวทางการพัฒนาระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตาม พระราชดำริของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานฯ ควรเน้นเนื้อหาในการอบรมเพิ่มเติมความรู้ในการ พัฒนานั้นเกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีการศึกษาในครั้งนี้มีข้อค้นพบ พบว่า เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติฯ ยังมี ความรู้ความเข้าใจในระดับน้อยถึงปานกลาง แต่เนื่องจากโครงการพัฒนาอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ เกี่ยวข้องอยู่กับเรื่องของการพัฒนาปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เช่น ดิน น้ำ ที่ทำกิน ทุน และ ความรู้ด้านเกษตรกรรม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฯลฯ ฉะนั้น ไม่ว่าจะแนวคิด และทฤษฎีในงานสาขาใดที่ได้พระราชทานพระราชดำริเพื่อการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาไว้ หลัก

สำคัญของทุกเรื่อง คือ ความเรียบง่ายดังที่ได้ทรงใช้คำว่า “Simplify” หรือ “Simplicity” จะต้องเรียบง่ายไม่ยุ่งยากสลับซับซ้อนทั้งในแนวคิดและด้านเทคนิควิชาการ จะต้องสมเหตุสมผล ทำได้รวดเร็ว และสามารถแก้ไขปัญหาให้ก่อประโยชน์ได้จริง ตลอดจนต้องมุ่งไปสู่วิถีแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainability) อีกด้วย แนวคิดและทฤษฎีในเรื่องต่างๆ ที่ได้ทรงคิดพิจารณาอย่างถ่องแท้และได้พระราชทานให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานนั้น ควรมีส่งเสริม สร้างเสริมความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาในครอบคลุมทั้ง หลักคิด หลักวิชา และหลักปฏิบัติ ของแนวทางการพัฒนาตามพระราชดำริ ซึ่งด้านหลักคิด เทียบได้กับยุทธศาสตร์ทางทหารโดยมุ่งหวังถึงผลลัพธ์สุดท้ายที่ต้องการ หลักวิชา เทียบได้กับยุทธวิธีทางทหาร ที่ชี้ให้เป็นแนวทางหรือกรอบในชี้นำไปสู่ผลลัพธ์สุดท้ายและหลักปฏิบัติ เทียบได้กับ ยุทธการทางทหาร หรือวิธีการที่จะทำไปตามแนวทางที่เหมาะสมกับพื้นที่และสถานการณ์นั้นๆ โดยควรจัดให้มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ทหารทุกระดับ ให้รับทราบถึงวัตถุประสงค์ของโครงการฯ โดยเน้นการทำความเข้าใจแนวทางในการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ, ด้านเศรษฐกิจ, ด้านสังคม และด้านบุคคลและการประสานงาน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผลการศึกษาครั้งนี้ค้นพบว่า ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติฯ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นระดับความรู้ความเข้าใจที่สามารถพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น โดยหน่วยที่จัดกำลังพล ควรจัดทำโครงการเสริมสร้างศักยภาพของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินทุกระดับ ทั้งก่อนและหลังการปฏิบัติงาน เป็นการทบทวน เรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกำลังพลที่เป็นพลทหารกองประจำการ หรือทหารเกณฑ์ ซึ่งเป็นกำลังพลที่มีการหมุนเวียนในการปฏิบัติงานเป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยเห็นว่า เมื่อนุคคลเหล่านี้ปลดประจำการหากมีความรู้ในเรื่องดังกล่าวติดตัวแล้ว ย่อมเป็นบุคคลกรของประเทศที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการทรงงาน และแนวคิดในการการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ เป็นการขยายผลที่ได้จำนวนมาก และมีคุณภาพเนื่องจากบุคคลเหล่านี้ ได้ทั้งหลักคิด หลักวิชา และหลักปฏิบัติไปย่อมทำให้การเกิดการต่อยอดของการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง และประเทศต่อไป

2. จากผลการศึกษาครั้งนี้ค้นพบว่า เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติฯ มีการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ดังนั้นหน่วยงานต้นสังกัดระดับสูงที่เกี่ยวข้อง ควรจัดให้มีเวทีเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานระหว่างหน่วยงานทั้งที่เป็นกำลังพลของทหาร ส่วนราชการอื่น ๆ และ

หน่วยงานภาคเอกชน เพื่อเป็นเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริ

3. จากผลการศึกษาครั้งนี้ค้นพบว่า เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติฯ มีรอบทำงานในพื้นที่ที่สั้น มีการสับเปลี่ยนกำลังพลบ่อย ๆ ดังนั้นหน่วยงานต้นสังกัดระดับสูงที่เกี่ยวข้อง ควรจัดให้มีการอบรมให้เจ้าหน้าที่ทหารฯทุกระดับได้รับทราบ โดยเน้นการทำความเข้าใจถึง หลักคิด หลักวิชาการ และหลักปฏิบัติ ของแนวทางในการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ, ด้านเศรษฐกิจ, ด้านสังคม และด้านบุคคลและการประสานงาน ที่ได้ทรงคิดพิจารณาอย่างถี่ถ้วนและได้พระราชทานให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานนั้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ที่ง่าย ๆ แต่ได้ผ่านการกลั่นกรองมาแล้วเป็นอย่างดีมีความหมายลึกซึ้ง และบางครั้งบ่งบอกถึงวิธีการดำเนินการไว้ด้วยอย่างเบ็ดเสร็จในตัวเองเช่น หลักของ “น้ำดีไล่น้ำเสีย”, “4 น้ำ 3 รส”, “แก้งคั่น”, “ป่าสามอย่าง ประโยชน์สี่อย่าง”, “ปลูกป่าแบบไม่ปลูก”, “ขาดทุนเป็นกำไร”, “ทฤษฎีใหม่”, “โครงการแก้มลิง”, “เส้นทางเกลือ” ฯลฯ

4. จากผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า เจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติฯ ได้รับการอบรมความรู้ตามแนวทางการพัฒนาตามพระราชดำริเพียง 27.6-39.5% แต่ความรู้ของกำลังพลที่ปฏิบัติงานฯ ในเรื่องของการพัฒนาตามแนวพระราชดำริในด้านต่าง ๆ นั้นควรที่ได้รับการอบรมถึง 100 % หรือทุกคนที่ปฏิบัติงานใน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ดังนั้นหน่วยเหนือจึงควรมีนโยบายให้มีการอบรมกำลังพลปฏิบัติงานใน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทุกคนในเรื่องความรู้ตามแนวทางการพัฒนาตามพระราชดำริเพราะจะเป็นประโยชน์ต่อการทำงานของกำลังพลและเป็นประโยชน์ต่อหน่วยเอง

5. จากผลการศึกษาครั้งนี้พบว่าระบบการหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานรวมถึงกำลังพลทหารกองประจำการทำให้เจ้าหน้าที่ มีประสิทธิภาพในการทำงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเพียง 1-2 ปีเท่านั้น ดังนั้นหน่วยเหนือจึงควรมีการจัดระบบงานใหม่ให้มีเจ้าหน้าที่ทำงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้ยาวนานขึ้นเพื่อจะได้สะสมประสบการณ์จนมีความรู้ความชำนาญในเรื่องของการทำงานในโครงการฯจนสามารถถ่ายทอดให้กับกำลังพลที่ปฏิบัติงานร่วมกันที่ขึ้นปฏิบัติงานใหม่ได้ก่อนที่จะหมุนเวียนการปฏิบัติงานในหน้าที่อื่น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการศึกษา เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในแนวคิดการพัฒนาตามพระราชดำริ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยภายนอกของบุคคล ที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการพัฒนาความรู้ดังกล่าว เพื่อทราบแนวทางการแก้ไขให้เหมาะสม เช่น ระดับการศึกษาของบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ, ภูมิฐานะของบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของเจ้าหน้าที่ทหารผู้ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและการนำแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติตามแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ และมีผลต่อความสำเร็จของภารกิจที่ได้รับมอบหมายในการปฏิบัติตามพื้นที่โครงการฯ
3. ควรมีการขยายพื้นที่ศึกษาเพิ่มเติมระดับความรู้ความเข้าใจเจ้าหน้าที่ทหาร หรือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคอื่น ๆ เพื่อให้เห็นความรู้ความเข้าใจในคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริในภาพรวม และทำการเปรียบเทียบระดับความรู้ความเข้าใจ เพื่อนำมาหาแนวทางในการเสริมสร้างบุคคลกรในการทำงานด้านการพัฒนาต่อไป
4. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับจำนวนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่มีอยู่ตามภาคต่าง ๆ เช่น ภาคเหนือ ภาคกลางและภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ เป็นต้น ที่กองทัพมีภารกิจร่วมรับผิดชอบว่าระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการพัฒนาตามแนวพระราชดำริอยู่ในระดับใด เพื่อทราบและหาแนวทางในการพัฒนาบุคลากรในกองทัพในการดำเนินการด้านการพัฒนาให้เหมาะสมกับภูมิสังคมนั้น ๆ
5. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการของหน่วยงานที่มีหน้าจัดกำลังพลของเจ้าหน้าที่ทหารที่ปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเข้าประจำยังพื้นที่ต่างๆที่กองทัพรับผิดชอบ

บรรณานุกรม

- กิริติ ตระการศิริวานิช. 2550. ความรู้ความเข้าใจตามแนวพระราชดำริของผู้มาเยือนศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ดารา เรือนเป็ง. 2540. ความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จังหวัดลำพูน. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทวี พลศิลา. 2546. ความรู้ความเข้าใจของข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่มีต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 (ศึกษาเฉพาะกรณีกองบังคับการตำรวจนครบาล 5). กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตร.
- ชนพล สมักรการ. 2550. ความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ : ศึกษากรณี ผู้เข้าฝึกอบรมหลังกายทิพย์เพื่อสุขภาพ กรมขนส่งทางอากาศ กองบัญชาการสนับสนุนทหารอากาศ. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- บรรเจิด อนุเวช. 2543. การมีส่วนร่วมและความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.): ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2543. การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธ์. 2535. ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: ภาควิชาศึกษาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2520. ทศนคติ: การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ และสวิง สุวรรณ. 2534. พฤติกรรมศาสตร์ พฤติกรรมสุขภาพและสุขศึกษา. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาการพิมพ์.
- พิชญ์สินี ทิพย์มณฑา. 2551. ศึกษาวิจัย ความรู้ความเข้าใจของพนักงานองค์การสวนพฤกษศาสตร์ในการดำเนินงานตามโครงการพระราชดำริ. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

พิสันต์ ประทานชวโน. 2541. เอกสารประกอบการฝึกอบรมพัฒนาก่อนประจำการ.

กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน.

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. 2534. **การพัฒนาสตรีชนบทในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

โรงเรียนเสนาธิการทหารบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง. 2546. **การจัดและการดำเนินงานของฝ่ายอำนวยการ**. กรุงเทพฯ: โรงเรียนเสนาธิการทหารบก

วินัย สุปิ่นะ. 2544. **การดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเศรษฐกิจแบบพอเพียงเฉลิมพระเกียรติของกรมการพัฒนาชุมชน ในจังหวัดน่าน**. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

ศรีนิตย์ บุญทอง. 2548. “การพัฒนาตามภูมิสังคม”. อันเนื่องมาจากพระราชดำริ 3, 3 (กรกฎาคม-กันยายน): 20-26.

สมพล พันธุ์มณี. 2548. “พึ่งตนเองอย่างยั่งยืน”. อันเนื่องมาจากพระราชดำริ 3, 4 (ตุลาคม-ธันวาคม): 24-29.

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. 2530.

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับการพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.

_____. 2540. **แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.

_____. 2546. **กษัตริย์นักพัฒนา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.

_____. 2549. **หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

_____. 2550. **อันเนื่องมาจากพระราชดำริ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

สุภาพร ราธิเสน. 2546. **ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นของนักศึกษาและบุคลากรวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่**. เชียงใหม่: การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อนันต์ ศรีโสภณ. 2522. **ทฤษฎีการวัดและการทดสอบ**. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1. ชื่อ.....สังกัด.....
2. การศึกษาของท่าน
  - ปริญญาตรีหรือสูงกว่า
  - อนุปริญญา, ปวส.
  - มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า
  - ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย
3. อายุปัจจุบันของท่าน..... ปี (ถ้าเกิน 6 เดือนให้นับเป็น 1 ปี)
4. อายุราชการของท่าน..... ปี(ถ้าเกิน 6 เดือนให้นับเป็น 1 ปี)
5. ประสบการณ์ในการทำงานโครงการพระราชดำริ.....ปี (นับรวมทั้งหมด แม้จะไม่ต่อเนื่องกัน ถ้าเกิน 6 เดือนให้นับเป็น 1 ปี)
6. ตำแหน่งหน้าที่ของท่านในชุดฯ คือ
  - หน. ชป.
  - รอง หน.ชป.
  - ส.ปฏิบัติกร
  - พลลูกมือ
7. ก่อนขึ้นปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ ท่านได้รับ การฝึก/อบรม /ปฐมนิเทศ หรือไม่.....
ถ้ามี ได้รับ การฝึก/อบรม /ปฐมนิเทศ จำนวน.....วัน เรื่องที่ การฝึก/อบรม /ปฐมนิเทศ
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
  - ความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในพื้นที่
  - ความรู้ด้านการทำฝายต้นน้ำลำธาร
  - ความรู้ด้านการประสานงานกับหน่วยงานปกครองท้องถิ่น
  - ความรู้ด้านแปล
  - ความรู้ด้านการพัฒนาป่าไม้
  - ความรู้ด้านแนวเศรษฐกิจพอเพียง
  - ความรู้ด้านทฤษฎีใหม่
  - ความรู้ด้านอื่นๆ(ระบุ).....

8.ท่านมีความสนใจในการรับความรู้ด้านการพัฒนาหรือแนวพระราชดำริต่างๆจากสื่อใดบ้าง

(ตอบ ทำได้มากกว่า 1 ข้อ)

- อ่าน หนังสือ
- อ่านหนังสือพิมพ์
- อ่านสิ่งพิมพ์(ใบปลิว,แผ่นพับ)
- อ่านวารสาร
- อ่านนิตยสาร
- อ่าน/ตำรา
- ฟัง วิทยุ
- ชม โทรทัศน์/วีดิทัศน์
- การพูดคุย/สนทนา
- รับข้อมูลทาง อินเทอร์เน็ต
- อื่นๆ ระบุ.....

ตอนที่ 2 ให้ทำเครื่องหมาย ○ หรือ ✕ ในตัวเลือกข้อที่คิดว่าถูกต้องข้อเดียว

2.1 ความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริด้านทรัพยากร

1. หญ้าแฝกมีลักษณะพิเศษอย่างไรจึงสามารถป้องกันการพังทลายของดินในที่ลาดชันได้ดี

1. ปรับปรุงธาตุอาหารในดิน	2. อายุยืน
3. ทนแล้งและทนไฟ	4. ระบบรากที่แข็งแรงและดันทึ้นเบียดกันแน่น

2. ในพื้นที่ที่ไม่ลาดเอียงควรปลูกหญ้าแฝกหรือไม่เพราะ

- ควรปลูกเพราะนอกจากใช้ตัดใบคลุมดินเพื่อรักษาความชื้นได้ดินยังสามารถช่วยฟื้นฟูดินที่เสื่อมโทรมได้
- ไม่ควรปลูกเพราะไม่มีสามารถใช้ประโยชน์ในพื้นที่ราบ
- ควรปลูกเพราะสามารถลดการชะล้างพังทลายที่รุนแรงของพื้นที่ได้
- ไม่ควรปลูกเพราะไม่สามารถควบคุมได้ทำให้รกรกกลายเป็นวัชพืช

3. การใช้หญ้าแฝก นอกจากใช้ป้องกันการชะล้างของตะกอนดินแล้วยังมีคุณสมบัติอื่น ๆ

อีกคืออะไร

1. ช่วยให้หญ้าเขียว	2. ทำน้ำหอม
3. ช่วยลดโลกร้อน	4. รักษาความชุ่มชื้นของดิน

4. การปลูกแฝกนั้นควรปลูกก่อนหน้าฝนกี่เดือน

1. 1 เดือน	2. 3 เดือน
3. 6 เดือน	4. 9 เดือน

5. การปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและความชุ่มชื้นนั้น ควรปลูกเป็นแถวตามแนวระดับ ขวางความลาดเทนั้นมีระยะระหว่างกอเท่าไร

1. 5 ซม.	2. 30 ซม.
3. 50 ซม.	4. 1 เมตร

6. ปัญหาเรื่องทรัพยากรน้ำที่มีการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำรินั้นเป็นเรื่องการบริหารจัดการน้ำ

1. น้ำดีใส่น้ำเสีย	2. แกล้งดิน
3. ทฤษฎีใหม่	4. อธรรมปราบอธรรม

7. การบำบัดน้ำเสียนั้นมีหลายแบบ ข้อใดไม่ใช่แบบของการบำบัดน้ำเสีย

1. บำบัดด้วยวิธีทางธรรมชาติ	2. บำบัดด้วยวิธีทางกล
3. บำบัดด้วยวิธีทางเคมี	4. บำบัดด้วยวิธีทางกาย

8. การบำบัดน้ำเสียด้วยการใช้พืชน้ำ เช่น ผักตบชวา มาดูดซับโลหะหรือสารที่เป็นสาเหตุของน้ำเสียเป็นแบบใด

1. ทางกล	2. ทางธรรมชาติ
3. ทางเคมี	4. ทางอากาศ

9. ท่านคิดว่าป่าไม้สามารถฟื้นฟูได้ด้วยตัวเองได้หรือไม่เพราะเหตุใด

1. ได้ ถ้าไม่มีการรบกวนจากภายนอก
2. ได้ เพราะทำให้เกิดการหาของป่า
3. ไม่ได้ ต้องมีการช่วยเหลือจากภายนอก
4. ไม่ได้ ต้องมีการปลูกเพิ่มเติม

10. การที่ทำให้คนปลูกต้นไม้ได้ และดูแลรักษาด้วยตนเองนั้นเป็นการปลูกต้นไม้แบบใด

1. ปลูกต้นไม้ในใจคน	2. ปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง
3. ปลูกป่าอย่างไม่ต้องปลูก	4. ปลูกแบบธรรมชาติ

11. ในเรื่องการปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง ข้อใดไม่ใช่ไม้ที่ปลูกป่า 3 อย่าง

1. ไม้ใช้เนื้อไม้	2. ไม้ใช้รับประทาน
3. ไม้ทำฟืน	4. ไม้ค้า

12. ปัจจัยสำคัญที่มีผลเสียในการฟื้นฟูสภาพป่าหรือปลูกป่านั้นคืออะไร

1. ไฟป่า	2. น้ำป่า
3. ไฟฟ้า	4. น้ำประปา

13. การสร้างเขื่อนเพื่อเก็บกักน้ำในห้วงที่มีมากเพื่อนำไปปล่อยๆ ใช้ในห้วงที่ขาดน้ำเรียก

1. การบริหารจัดการน้ำ	2. การตุนน้ำ
3. การเก็บน้ำ	4. การอมน้ำ

14. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลดีในการฟื้นฟูสภาพป่า คือ

1. ไฟป่า	2. น้ำฝน
3. ไฟฟ้า	4. น้ำประปา

15. ข้อใดไม่เกี่ยวกับการทำฝนหลวง

1. เครื่องบิน	2. สภาพอากาศ
3. สารเคมี	4. นางแมว

16. พื้นที่ปลูกป่าที่ดีที่สุดอยู่บริเวณใด

1. ริมร่องน้ำ	2. เซึ่งเขา
3. ยอดเขา	4. ในห้วย

17. ฝายต้นน้ำ ลำธาร หรือ ฝายชะลอความชุ่มชื้นมีประโยชน์อย่างไร

1. ชะลอกระแสน้ำทำให้ลดการชะล้างดิน
2. ได้มีแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำขนาดใหญ่
3. เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ
4. ได้ใช้พืชคลุมดิน

18. ข้อใดไม่ใช่แบบของฝายต้นน้ำ

1. แบบท่อนดินเบียดดิน	2. แบบเรียงด้วยหินก้อนข้างถาวร
3. แบบคอนกรีตเสริมเหล็ก	4. แบบหินทิ้งแกนดินเหนียว

19. การพัฒนาในพื้นที่ภาคเหนือ นั้น สามารถดูตัวอย่างของการพัฒนาได้ที่ใด

1. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้
2. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง
3. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน
4. ศูนย์ศึกษาพัฒนาภูพาน

20. ข้อพิจารณาในการสร้างฝายต้นน้ำข้อใดไม่ถูกต้อง

1. สร้างแล้วสามารถเก็บกักน้ำได้พอสมควร
2. ต้องคำนึงถึงความแข็งแรงเวลาฝนตกหนัก
3. ถ้าห้วยที่มีความลาดชันสูงควรสร้างให้ห่าง ๆ กัน
4. ต้องสำรวจสภาพพื้นที่เพื่อใช้วัสดุและรูปแบบที่มีความเหมาะสมกับลำห้วยหรือภูมิประเทศ

21. ท่านคิดว่าข้อใดไม่ใช่ปัญหาของการตัดไม้ทำลายป่า ซึ่งจะส่งผลต่อเนื่องถึงปัญหาอื่น
หลายอย่าง

1. การชะล้างพังทลายของดิน	2. การขาดแคลนน้ำ
3. การเกิดน้ำป่าไหลหลาก	4. การขาดแรงงานในโรงงาน

22. ทรัพยากรธรรมชาติใดที่สามารถอำนวยประโยชน์แก่สิ่งมีชีวิตทั้งทางตรงและทางอ้อม

1. ดิน	2. น้ำ
3. ป่าไม้	4. สิ้นแร่

23. ถ้าป่าถือเสมือนว่าเป็นหัวหน้ากลุ่มทรัพยากรแล้ว ข้อใดไม่ใช่หน้าที่ของป่าไม้ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรอื่น

1. รักษาสมดุลควบคุมสภาพดินฟ้าอากาศให้ปกติ
2. รักษาต้นน้ำ ลำธาร ความชุ่มชื้นให้กับดิน
3. เป็นแหล่งรวมพันธุ์พืช แหล่งอาหารและที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย
4. เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจให้กับมนุษย์

24. ถ้าหากป่าไม้มีปริมาณลดลงจะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรอื่นอย่างไร

1. ความสามารถในการกักกูดต่อทรัพยากรอื่นน้อยลง
2. น้ำจะมีความอุดมสมบูรณ์ดีขึ้น
3. ดินไม่ถูกชะล้างลงสู่แหล่งน้ำ
4. มนุษย์จะมีอาหารการกินที่สมบูรณ์มากขึ้น

25. ท่านคิดว่าข้อใดไม่ใช่การแก้ปัญหาในเรื่องน้ำตามเส้นทางการก่อกำเนิดเป็นเมืงคฝนแล้วไหลไปตามทางน้ำไปสู่ทะเล

1. การทำฝนหลวงช่วยแก้ปัญหาเรื่องการขาดน้ำและฝนทิ้งช่วง
2. ฝ่ายชะลอความชุ่มชื้นให้ความชุ่มชื้นหลงเหลืออยู่ในฝนป่าได้นานขึ้น
3. การป้องกันน้ำท่วมด้วยโครงการแก้มลิง
4. การบำบัดน้ำเสียก่อนลงทะเลด้วยโครงการบ่อบำบัดน้ำเสียคลองด่าน

26. เพราะเหตุใดมนุษย์จึงควรจะมีความรู้ความเข้าใจและรักในทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งป่าไม้ ดิน น้ำ

1. เพราะทรัพยากรธรรมชาติ ดิน, น้ำ, ป่าไม้ เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน
2. เพราะมนุษย์นั้นไม่เพียงแต่จะไม่สามารถสร้างหรือผลิตทรัพยากรเหล่านี้ได้แต่ยังรู้จักที่จะนำทรัพยากรเหล่านั้นมาใช้
3. น้ำสามารถแก้ปัญหาของดินได้
4. ป่าไม้นั้นก่อให้เกิดการตกของฝน

27. ท่านคิดว่าการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้นั้นจะต้องมีกิจกรรมที่ครอบคลุมอยู่2ด้านคือ

1. ด้านการปลูกและการดูแล
2. ด้านการใช้และการแปรรูป
3. ด้านการนำมาใช้และการสร้างทดแทน
4. ด้านการดูแลและการแปรรูป

28. การแก้ไขปัญหาดินอุทกชลประทานทำอย่างไร

1. ปลุกหญ้าแฝกเพื่อค้ำตะกอนไม่ให้ไหลลงลำห้วยตะกอนเกิดเป็นบึงแถวแนวต้นแฝก
2. ป้องกันไม่ให้ น้ำไหลผ่านผิวดิน
3. ทำให้ฝนไม่ตกลงบนพื้นดิน
4. ห้ามเลี้ยงสัตว์บนพื้นดิน

29. ข้อใดไม่ใช่การบริหารจัดการน้ำเพื่อแก้ปัญหาในเรื่องน้ำแล้ง

1. การทำฝนหลวง
2. การทำฝายทดน้ำ
3. ชุดคลองชุดหนองบึง
4. การใช้กังหันน้ำชัยพัฒนา

30. ข้อใดไม่ใช่ปัจจัยที่ใช้พิจารณาการพัฒนาแหล่งน้ำผิวดิน

1. ขนาดงบประมาณ
2. ความต้องการของประชาชน
3. ระยะเวลา
4. สภาพพื้นที่

31. ข้อใดไม่ใช่ปัจจัยที่ทำให้ดินมีความเหมาะสมต่อการปลูกพืชชนิดต่าง ๆ

1. แร่ธาตุอาหาร
2. มีอินทรีย์วัตถุ
3. มีความชื้นที่เหมาะสมและร่วนซุย
4. การกระจายตัวของชั้นดิน

32. หญ้าแฝกนอกจากช่วยยึดดินไม่ให้พังทลาย รักษาหน้าดิน เก็บกักอินทรีย์วัตถุในดิน

แล้วยังมีประโยชน์ใดอีก

1. ใช้ใบอ่อนเป็นอาหารสัตว์
2. คลุมดินเพื่อระบายความชื้น
3. ทำให้พืชคายน้ำลดลง
4. กำจัดแมลงศัตรูพืช

33. การชุดลอกคูคลองหนองบึงนั้น มีประโยชน์ต่อเกษตรกรอย่างไร

1. เป็นการเพิ่มพื้นที่ปริมาตรรับน้ำให้ได้ปริมาณเพิ่มขึ้นจากเดิมและหลงเหลือในห้วย หนอง คลองบึง มากขึ้นจนสามารถนำมาใช้เพื่อการเกษตรได้
2. ทำให้มีดินไปถมที่เพื่อเพาะปลูก
3. ทำให้เดินเรือได้สะดวก
4. เป็นแหล่งน้ำสำหรับทำประปา

34. กลุ่มผู้ใช้น้ำในพื้นที่ควรจะต้องมีความรู้ในเรื่องใด

1. กฎระเบียบข้อบังคับในการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน
2. การดูแลรักษาและควบคุมอาคารชลประทาน
3. แนวทางการบริหารจัดการที่ดิน
4. การปลูกพืชที่ใช้น้ำมาก

35. ท่านคิดว่าระบบชลประทานแบบง่าย ๆ ที่ใช้ในการฟื้นฟูป่าไม้คือ

1. เชื้อนป่าสัก	2. แก่งเสื่อเดิน
3. ฝ่ายชะลอความชุ่มชื้น	4. เชื้อนคลองท่าด่าน

36. การปลูกแฝกในพื้นที่ขอบสระน้ำนั้นต้องปลูกกี่แนว

1. 1 แนว	2. 2 แนว
3. 3 แนว	4. 4 แนว

37. ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์ของการปลูกแฝกรอบพื้นที่อ่างเก็บน้ำ

1. ป้องกันดินพังทลายลงไปในอ่างน้ำ
2. รักษาหน้าดินเพื่ออ่างเก็บน้ำ
3. ทำให้ที่ดินบริเวณเหนืออ่างมีความสมบูรณ์ ทำให้ป่าไม้บริเวณพื้นที่รับน้ำสมบูรณ์อย่างรวดเร็ว
4. ทำให้บริเวณโดยรอบสวยงาม

38. ท่านคิดว่าการปลูกแฝกแบบใดจะสามารถช่วยอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่สูงและมีความลาดชันได้ดี

1. ปลูกเป็นแนวตามขวางของความลาดชันและในร่องน้ำของภูเขา
2. ปลูกรอบแปลงพืชผัก
3. ปลูกตามร่องของแปลงพืชไร่
4. ปลูกตามแนวขอบถนน

39. ท่านคิดว่าภารกิจของ สป. ที่มีการลาดตระเวนร่วมกับ จนท. ป่าไม้ และ ราษฎรในพื้นที่นั้นจะเป็นการพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ได้อย่างไร

1. เป็นการป้องกันไม่ให้ป่าไม้ถูกรบกวนจากสิ่งแวดล้อมภายนอกแล้วจะทำให้ป่าไม้มีเวลาที่จะฟื้นฟูตัวเองกลับไปสู่สภาพเดิมก่อนที่จะถูกทำลาย
2. เป็นการปลูกป่าในใจคน(สป., จนท.ป่าไม้ และ ราษฎรในพื้นที่)ให้มีความรู้สึกรักหวงแหนที่จะปลูกป่าไม้ขึ้นมาเอง
3. เป็นการตรวจการฟื้นตัวของป่าที่มีการปลูกจะได้มีการปลูกเสริมในส่วนที่ตาย
4. เป็นการบูรณาการการมีส่วนร่วมที่จะดูแลป่าไม้

40. ท่านคิดว่าการสร้างฝายต้นน้ำลำธารจำนวนมากในพื้นที่ของต้นน้ำ จะมีผลดีต่อแหล่งน้ำที่อยู่ตามลำน้ำด้านท้ายน้ำอย่างไร

1. เป็นการเก็บกักตะกอนดิน ไว้ให้อยู่ที่ต้นน้ำและชะลอปริมาณน้ำให้อยู่ในพื้นที่ป่าแล้วค่อยๆปล่อยไหลลงสู่ลำน้ำทำให้ไม่ก่อให้เกิดน้ำป่าไหลหลากและห้องน้ำตามลำน้ำไม่ต้นเงินสามารถรองรับปริมาณน้ำได้ดี
2. ทำให้น้ำในลำน้ำ,แหล่งน้ำใสสะอาด
3. ทำให้มีปริมาณสัตว์น้ำเพิ่มมากขึ้นเป็นการสร้างสมดุลระบบนิเวศน์ให้กับแหล่งน้ำ
4. ทำให้เกิดการหมุนเวียนของสัตว์น้ำที่อาศัยอยู่ตามแหล่งน้ำต่างๆ

2.2 ความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริด้านเศรษฐกิจ

1. ทฤษฎีใหม่มุ่งให้เกษตรกรมีความพอเพียงในการเลี้ยงตัวเองได้ในระดับที่ประหยัดก่อน
ดังนั้นทฤษฎีใหม่มีกี่ขั้นตอน

1. 1 ขั้นตอน	2. 2 ขั้นตอน
3. 3 ขั้นตอน	4. 4 ขั้นตอน

2. ทฤษฎีใหม่แบ่งเนื้อที่เป็นกี่ส่วน

1. 1 ส่วน	2. 2 ส่วน
3. 3 ส่วน	4. 4 ส่วน

3. ทฤษฎีใหม่นั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร

1. การเกษตร รูปแบบใหม่	2. การใช้ประโยชน์ที่ดิน
3. การทำนา	4. การทำเกษตรแบบผสมผสาน

4. การรวมกลุ่มของชาวบ้านที่ประกอบกิจกรรมแบบเดียวกันจะส่งผลให้มีข้อดีอย่างไร

1. มีความน่าเชื่อถือ	2. มีกำลังอำนาจในการต่อรอง
3. ทำให้มีพลังมากขึ้น	4. เกิดการแข่งขัน

5. เศรษฐกิจพอเพียง เป็นเรื่องที่ใช้ได้กับกิจกรรมขนาดใดบ้าง

1. ขนาดเล็กและกลาง	2. ขนาดใหญ่
3. ใช้เฉพาะการเกษตร	4. ใช้ได้กับทุกกิจกรรม และทุกขนาด

6. สิ่งที่สำคัญในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ เพื่อให้พออยู่ พอกิน พอใช้ อยู่ได้ด้วยตนเองในระดับเบื้องต้น คือ

1. มุ่งลดรายจ่ายให้เท่าที่มี สามารถอยู่ได้
2. มุ่งเพิ่มรายได้ให้สามารถใช้จ่ายได้ตามต้องการ
3. มุ่งสร้างกลุ่มกิจกรรม
4. สร้างเครือข่ายเพื่อประสานความร่วมมือ

7. ข้อใดเป็นระบบเศรษฐกิจที่ยึดหลัก “คนเป็นที่พึ่งแห่งตน” ที่มุ่งเน้นการผลิตพืชผลให้พอเพียงแก่ตน ในการบริโภคก่อน เหลือจากการบริโภคจึงคำนึงถึงการผลิตเพื่อการค้า

1. เศรษฐกิจแบบพอเพียง
2. เศรษฐกิจเพื่อการค้า
3. เศรษฐกิจทุนนิยม
4. เศรษฐกิจสังคมนิยม

8. การใช้วัสดุในท้องถิ่นในการผลิตสินค้าเพื่อขายเป็นรายได้ นั้น เข้ากับหลักของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร

1. เป็นการลดรายจ่าย สำหรับวัตถุดิบในการผลิตสินค้า
2. เป็นการส่งเสริมการขาย
3. ทำให้เกิดการรวมกลุ่ม
4. สร้างเครือข่าย

9. การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงนั้นอยู่บนทางสายกลางและการไม่ประมาท โดยมี 3 หลักการ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และ ..... กับเงื่อนไขคุณธรรมและความรู้

1. มีภูมิคุ้มกัน
2. มีกำลัง
3. ความสมดุล
4. ความยั่งยืน

10. ข้อใดไม่ถูกต้องเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

1. มีความตระหนี่ถี่เหนียว
2. ในเบื้องต้นผลิตสำหรับกินสำหรับใช้ในครอบครัวก่อน เหลือจึงขายหาเป็นรายได้
3. สามารถสร้างหนี้ที่ก่อให้เกิดประโยชน์รายได้ และอยู่ในความสามารถที่จะชดใช้หนี้
4. มีความสามารถอุ้มชูตัวเองได้ให้มีความพอเพียงกับตัวเอง อยู่ได้โดยไม่เดือดร้อนผู้อื่น

11. ส.อ.สมศักดิ์ ยังไม่ได้แต่งงาน เงินเดือน 10,000 บาท ไม่มีรายได้ทางอื่น แต่ตัดสินใจกู้เงินเพื่อซื้อรถเบนซ์รุ่นใหม่ล่าสุด เพื่อให้ผู้อื่นมองว่าตนมีฐานะ แสดงว่า

1. ส.อ.สมศักดิ์ มองการไกล
2. ส.อ.สมศักดิ์ มีความคิดที่ไม่สอดคล้องกับความพอประมาณ
3. ส.อ.สมศักดิ์ มีการวางแผนสำหรับอนาคต
4. ส.อ.สมศักดิ์ มีภูมิคุ้มกันทางการเงิน

12. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเน้นให้คนดำเนินชีวิตได้อย่างไร

1. ตามศักยภาพและความสามารถของตนเอง
2. ด้วยความประหยัด ถี่ถ้วน ในทุกเรื่องในชีวิต
3. ทำทุกอย่างตามใจโดยไม่ต้องสนอย่างอื่น
4. เน้นการหารายได้ที่สูงที่สุดตามขีดความสามารถ

13. เศรษฐกิจพอเพียงเน้นให้ทำธุรกิจอย่างไร

1. ให้ทำธุรกิจที่ไม่เสี่ยงมากเกินไป
2. ให้ทำธุรกิจที่ตอบแทนสูงสุด
3. ให้ทำธุรกิจที่ต้องมีการกู้หนี้ยืมสิน
4. ให้ทำธุรกิจที่ไม่ต้องมีกำไร

14. ร.ท.สมพล ต้องการลงทุนเล็กน้อย จึงศึกษาข้อมูลจากแหล่งความรู้แล้วจึงค่อยตัดสินใจลงทุน แสดงว่า

1. ร.ท.สมพล มีความรอบคอบบนเงื่อนไขความรู้ตามหลักตามหลักของเศรษฐกิจพอเพียง
2. ร.ท.สมพล มีความระแวดระวังในการลงทุนทางด้านการเกษตร
3. ร.ท.สมพล เป็นคนชอบศึกษาหาความรู้
4. ร.ท.สมพล สนใจเล็กน้อย

15. ชุมชนบ้านนาดียังมีการลงแขกในการทำงาน ไม่มีการว่าจ้างกันและไม่ใช้เครื่องจักรกลใด ๆ แสดงว่า.....

1. ชุมชนนี้มีวิธีการรวมพลังตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
2. ชุมชนนี้ไม่มีเงินพอที่จะจ้างแรงงาน
3. ชุมชนนี้อยู่ในชนบทห่างไกลเครื่องจักรไม่สามารถเข้าได้
4. ชุมชนนี้ไม่มีแรงงานรับจ้าง

16. เศรษฐกิจพอเพียงเน้นวิธีการที่จะเป็นชุมชนเข้มแข็งอย่างไร

1. จัดตั้ง โดยหน่วยงานภาครัฐ
2. จัดตั้ง โดยเครือข่ายภาครัฐกิจ
3. รวมพลังแบบค่อยเป็นค่อยไปโดยสมาชิกภายในชุมชน
4. จัดตั้ง โดยหน่วยงานด้านการศึกษา

17. ท่านคิดว่าข้อใดไม่ใช่การปฏิบัติตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความเป็นอยู่ต้องไม่ฟุ้งเฟ้อ ต้องประหยัดในทางที่ถูกต้อง
2. ต้องประกอบอาชีพด้วยความถูกต้องสุจริตแม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม
3. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยาก โดยต้องขวนขวายใฝ่หาความรู้ให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียง
4. แก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันในการค้าขายประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันทุกรุนแรงเช่นในอดีต

18. การใช้ชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจดีและมั่นคงขึ้นในระยะใด

1. ระยะแรก	2. ระยะสั้น
3. ระยะยาว	4. ระยะปานกลาง

19. สมหมายมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงดี แต่ยังจัดสรรรายได้ของตนเองไปทำประกันชีวิต แสดงว่า สมหมาย มี.....ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

1. มีเหตุผล	2. ความพอประมาณ
3. มีภูมิคุ้มกันที่ดี	4. ความรู้

20. จ.ส.อ.สมพงษ์ กู้เงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์ตามเพื่อน ๆ มาโดยที่ไม่ได้วางแผนการใช้เงินก่อนนี้ ถึงแม้ว่าจะสามารถส่งผ่อนได้โดยไม่เดือดร้อนต่อตนเองและครอบครัวนั้น ท่านคิดว่า จ.ส.อ.สมพงษ์ ขาดสิ่งใดตามหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง

1. การมีภูมิคุ้มกันสำหรับเหตุการณ์ที่ไม่เป็นไปตามคาดการณ์ ตามหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง
2. ความมีเหตุผลในการที่จะกระทำกิจกรรมใดๆ ตามหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง
3. ความรู้ ตามหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง
4. ความมีคุณธรรม ตามหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3 ความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริด้านสังคม

1. การพัฒนาในที่ใดก็ตาม คนในพื้นที่หรือสังคมนั้น จะต้องมีการร่วมกันแสดงความคิดเห็น และที่สำคัญคือ

1. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพื่อสังคมนั้น ๆ ในทุก ๆ ด้าน
2. การเตรียมตัวรับฟังความคิดเห็น
3. การดำเนินการอย่างรวดเร็ว
4. การทำให้ง่าย

2. การพัฒนาในแต่ละที่นั้นจะต้องเป็นไปตามภูมิศาสตร์และภูมิประเทศทางสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะนิสัยใจคอ วัฒนธรรมประเพณี ในแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกันนั้นคือ

1. ภูมิสังคม	2. เผ่าพันธุ์
3. พื้นฐาน	4. ความต้องการ

3. “บวร” นำสถาบันหลักทางสังคมเข้าร่วมเป็นหลักในการพัฒนาสังคม ประสานความร่วมมือซึ่งกันและกัน นำพาสังคมให้มีการพัฒนาขึ้น ด้วยศักยภาพของสถาบัน สถาบัน เหล่านั้น คือ

1. บ้าน วัด โรงเรียน	2. โบสถ์ วิหาร โรงทาน
3. บ้าน วัด โรงเจ	4. บ้าน วิหาร โรงพยาบาล

4. ท่านคิดว่าเหตุใด บ้าน วัด ราชการ จึงมีความสำคัญในการพัฒนาและแก้ปัญหาชุมชน

1. เพราะ ทั้งสามส่วนเป็นสถาบันหลักของสังคมที่มีมุมมอง ต่อปัญหาและความรู้ด้าน

ต่าง ๆ ที่จะสามารถช่วยกันแก้ไขปัญหาของชุมชนนั้นได้

2. เพราะ ทั้งสามส่วนอยู่ในชุมชน
3. เพราะ ทั้งสามส่วนอยู่ใกล้ชุมชน
4. ทั้งสามส่วนอยู่ในเมือง

5. การที่ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียเป็นผู้กำหนดวิถีทางของตนเอง เพื่อเลือกแนวทางการพัฒนา และพร้อมที่จะรับกระแสของการพัฒนาจากข้างนอกที่จะมีเข้ามาในอนาคตนั้นเรียกว่า

1. การระเบิดจากข้างใน	2. การยอมรับโดยดี
3. การเริ่มจากภายนอก	4. การวิเคราะห์สังคม

6. การพัฒนาด้านสังคมตามแนวทางพระราชดำรินั้นจะเริ่มจากที่ใด

1. คน	2. โครงสร้างพื้นฐาน
3. รายได้	4. รายจ่าย

7. การพัฒนาใด ๆ หรือการแก้ไขปัญหานั้น จะเริ่มจากที่ใดก่อน

1. เริ่มจากสิ่งที่จำเป็นที่สุดก่อน นั่นคือ ร่างกาย
2. เริ่มจากรายได้
3. เริ่มจากสาธารณูปโภค
4. เริ่มจากความรู้

8. เหตุใดการพัฒนาจึงเน้นให้สามารถพึ่งตนเองได้ในเบื้องต้น

1. เพราะผู้ที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ ย่อมสามารถสร้างความเจริญในระดับสูงขึ้นไป
2. เพราะผู้ที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ย่อมไม่ก่อความเดือดร้อนให้ส่วนรวม
3. เพราะผู้ที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ย่อมไม่ต้องเบียดเบียนผู้อื่น
4. เพราะผู้ที่สามารถพึ่งพาตนเองได้เป็นสามารถหลักให้ผู้อื่นได้

9. ในการพัฒนาทางด้านสังคมนั้น ในการดำเนินการ การมองภาพรวมที่ส่งผลกระทบต่อทั้งหมดก่อน แต่เริ่มต้นในการแก้ไขจากจุดเล็ก ๆ หรือเป็นการแก้ไขเฉพาะหน้าที่มักมีการมองข้าม ก่อนที่สามารถทำได้นั้นเรียกว่า

1. แก้ไขปัญหาที่จุดเล็ก
2. การแก้ไขปัญหารวมจุด
3. การบูรณาการ
4. มองภาพรวม

10. การรวมกลุ่มพลังเพื่อให้องค์กรของคนได้ผลตอบแทนที่สูงที่สุดนั้น พัฒนาไปสู่การจัดตั้งสหกรณ์ ซึ่งสามารถรวมกลุ่มของกิจกรรมได้หลากหลายสาขา กิจกรรม ดังนั้นกิจกรรมใดบ้างที่สามารถจัดตั้งเป็นสหกรณ์

1. การเกษตร การผลิต
2. การประมง การออมทรัพย์
3. โคนม
4. ถูกทุกข้อ

11. ท่าน คิดว่าการจัดหน่วยแพทย์พระราชทานนั้นสามารถช่วยเหลือในการพัฒนาด้านสังคมได้อย่างไร

1. หน่วยแพทย์ที่จัดไปนั้น ช่วยสร้างโรงเรียนในชนบทห่างไกล
2. หน่วยแพทย์ที่จัดไปนั้น ไปช่วยรักษาราษฎรในพื้นที่ห่างไกลที่ส่วนใหญ่นั้นยากจนไม่มีเงิน ให้ได้พ้นจากความทุกข์ทางร่างกาย หรือ ผู้พิการทุกพลภาพพิการ ก็ได้รับการแก้ไขให้ดีขึ้น สามารถเข้าสังคมกับคนทั่วไปได้ ร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนนั้นได้ ทำให้ไม่เกิดช่องว่างของสังคมที่จะก่อให้เกิดปัญหา
3. หน่วยแพทย์ที่จัดไปนั้น นำสิ่งของ ไปบริจาคให้กับสถานสงเคราะห์ในพื้นที่ที่ไปออกหน่วยด้วย
4. หน่วยแพทย์ที่จัดไปนั้น ไปสงเคราะห์ดูแลผู้ยากไร้เป็นรายครัวเรือน

12. การแก้ปัญหาพืชเสพติดในประเทศและต่อเนื่องไปยังต่างประเทศ ได้ทรงเริ่มการแก้ไข
ที่ใด

1. เริ่มแก้ไขที่ผู้ผลิต โดยการหาพืชทดแทนพืชเสพติดที่ปลูก ไม่ทำลายพื้นที่และไม่
ผิดกฎหมายให้ปลูกทั้งยังเป็นที่ต้องการของตลาด
2. เริ่มแก้ไขที่ กฎหมายให้ผู้ปลูกพืชเสพติดไม่มีความผิด
3. เริ่มแก้ไขที่ผู้เสพ ให้สามารถหาเสพได้โดยไม่มีความผิด
4. เริ่มแก้ไขกฏไคร้รัฐ ห้ามจับผู้ปลูก

13. การจัดตั้งหน่วยงานใดที่เป็นความช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ประสบ
สาธารณภัย ให้สามารถพอที่จะอยู่ได้ในขั้นต้น

1. มูลนิธิราชประชานุเคราะห์
2. มูลนิธิสายใจไทย
3. มูลนิธิไทยคม
4. มูลนิธิศิลาปาศีพ

14. การศึกษาของคนเป็นการพัฒนาด้านทุนมนุษย์ที่สำคัญ ดังนั้น เด็กที่จะอยู่ในพื้นที่
ห่างไกลก็สามารถเข้าถึงการศึกษาได้ ไม่ว่าจะขาดแคลนสถานศึกษาด้วยภัยธรรมชาติ พระ
เจ้าอยู่หัวฯ ได้ทรงจัดตั้งโรงเรียนหลายแห่งขึ้นในพื้นที่ห่างไกล ชื่อใดไม่ใช่โรงเรียนที่ทรงจัดตั้ง

1. ร.ร.ราชประชานุเคราะห์
2. ร.ร.เจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์
3. ร.ร.ราชประชาสมาสัย
4. ร.ร.นวมินทร์ทราฐุทิศ

15. การจัดตั้งแหล่งอาหารสำรองของหมู่บ้านที่สามารถสร้างรากฐานการพัฒนา สร้างความ
สามัคคีของชุมชนในการที่จะเรียนรู้และดำเนินการแก้ไขปัญหาของตนและสามารถเป็นตัวอย่างถึง
ประสิทธิภาพและความเข้มแข็งของชุมชนและส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพและการมีส่วนร่วมใน
ระดับชุมชนนั้นคือ

1. ธนาคารข้าว
2. ธนาคาร โลกกระป๋อง
3. ธนาคารอาหารชุมชน
4. ป่าชุมชน

16. คนเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาทุกอย่าง ดังนั้นการพัฒนาประเทศหรือสังคมส่วนใหญ่
นั้น จะต้องพัฒนาในพื้นที่ที่มีคนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ ดังนั้นเป้าหมายของการพัฒนาคือ

1. คนในชนบท
2. คนในเมือง
3. คนในเทศบาล
4. คนในสุขาภิบาล

17. การกระทำใด ๆ ที่จะต้องมีการเสียสละเพื่อให้ประโยชน์ส่วนรวมนั้น ผู้ที่เสียสละจะได้
ประโยชน์อย่างไร

1. ผู้ที่เสียสละให้ส่วนรวมจะได้มีส่วนรวมที่สามารถใช้อาศัยได้
2. สามารถลดภาษีได้

3. เป็นส่วนลดการลงทุน

4. ได้รับความสบายใจ

18. การเสริมสร้างการพัฒนาชนบทนั้น สิ่งที่ชาวชนบทนั้นขาดแคลนและเป็นความต้องการอย่างยิ่งคือ

1. ความรู้ในด้านต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้งานได้ในพื้นที่

2. แรงงานที่ใช้ในการเกษตร

3. สถานที่

4. ที่ดิน

19. แนวการพัฒนาหรือส่งเสริมชุมชนนั้น แนวทางที่เป็นหลักสำคัญคือ

1. การมุ่งช่วยเหลือพัฒนาให้เกิดการพึ่งตนเองได้ของคนในชนบทเป็นหลัก

2. ช่วยให้ผู้สามารถกู้ยืมได้ครั้งละมาก ๆ

3. การทำให้มีสิ่งก่อสร้างใหญ่โตสวยงามในชุมชน

4. การมีวัดที่มีชื่อเสียงในชุมชน

20. โครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญในอันที่จะสร้างความแข็งแกร่งให้กับชุมชนซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรที่ทำการเกษตรเป็นหลัก จะได้มีผลผลิตตลอดปี ทำให้ชุมชนพึ่งตนเองได้คือ

1. แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

2. แหล่งทุน

3. ไฟฟ้าแสงสว่าง

4. น้ำประปา

2.4 ความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริด้านบุคคลและการประสานงาน

1. จุดมุ่งหมายของการพัฒนาขั้นต้นคืออะไร

1. ให้ราษฎรมีรายได้เพิ่มขึ้น

2. ราษฎรสามารถพึ่งพาตนเองได้ในระดับหนึ่ง

3. ราษฎรสามารถส่งออกผลผลิตได้

4. ราษฎรมีรายจ่ายเพิ่มขึ้น

2. การพัฒนานั้นราษฎรควรที่จะพึ่งใครและช่วยเหลือใครก่อน

1. คนที่ด้อยกว่า

2. เพื่อนบ้าน

3. ตัวเอง

4. ลูกเมีย

3. จุดหลักของการดำเนินงานพัฒนาต่าง ๆ นั้นคืออะไร

1. การมีส่วนร่วม

2. การมีแรงดำเนินการ

3. การบริหารจัดการ
4. การหาผู้สนับสนุน
4. การพัฒนาควมขีดสภาพของท้องถิ่น ทั้งในด้านสภาพแวดล้อมและสังคม วัฒนธรรม
ขนบธรรมเนียม เพราะเหตุใด
1. เพราะต้องเป็นไปตามภูมิสังคม
  2. เพราะสภาพท้องถิ่นแก้ไขยาก
  3. วัฒนธรรมมีมานานแล้ว
  4. ชุมชนคุ้นเคยกับของเดิม
5. ท่านคิดว่า การพัฒนาแบบใดเป็นการพัฒนาที่ใช้ในการดำเนินการพัฒนาสมัยก่อน
1. แยกส่วน
  2. ตัวใครตัวมัน
  3. คู่ขนาน
  4. รวมการ
6. ท่านคิดว่าการพัฒนาในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งควรมองได้เฉพาะงานที่ตัวเองทำอย่างไร
1. เฉพาะตัวเองทำ
  2. เฉพาะที่คนอื่นทำ
  3. มองรวมทั้งหมด
  4. ไม่ต้องสนใจ
7. ท่านคิดว่างานที่ท่านปฏิบัติมีความเกี่ยวข้องกับส่วนราชการอื่น ๆ หรือไม่
1. มี
  2. ไม่มี
  3. มีก็ได้ไม่มีก็ได้
  4. แล้วแต่เหตุการณ์
8. ท่านคิดว่างานที่ท่านปฏิบัตินั้นส่งผลต่อใครบ้าง
1. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง
  2. ราษฎรในพื้นที่
  3. หน่วยเหนือ
  4. หน่วยข้างเคียง
9. ถ้าทุกหน่วยงานดำเนินงาน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกันจะให้ผลอย่างไร
1. ให้ผลดีกว่า
  2. ให้ผลแยกกว่า
  3. ไม่มีผล
  4. มีผลทั้งหมด
10. การที่หน่วยงานต่าง ๆ ที่จะต้องปฏิบัติงานในพื้นที่ นำเอาภารกิจของตนเองมาร่วม
พิจารณาและปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่นเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดนั้นเรียกว่า
1. การบูรณาการ
  2. การผสมผสาน
  3. การพึ่งพากัน
  4. การเอาเปรียบกัน
11. ท่านเคยได้ยินคำว่า “รู้จักสามัคคี” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือไม่ ท่านคิด
ว่าคำว่า “รู้” นั้นหมายความว่าอย่างไร
1. รู้ถึงที่มาของปัญหา, ปัญหานั้นคืออะไรและมีวิธีที่จะแก้ปัญหา
  2. รู้ว่า มีความรู้ในด้านใด ๆ
  3. รู้ว่า เหตุการณ์เป็นอย่างไร
  4. รู้ว่า ใครกล่าวคำนั้น

12. จากข้อที่ผ่านมา คำว่า “รัก” ท่านคิดว่าหมายความว่าอย่างไร

1. คือเมื่อรู้ครบทุกกระบวนการแล้ว รู้ทุกสิ่งทุกอย่างแล้ว จะต้องมีความรักการพิจารณาเข้าไปลงมือปฏิบัติการแก้ไขปัญหานั้น ๆ
2. รักความยุติธรรม
3. รักครอบครัว
4. รักเพื่อนพ้อง

13. จากข้อที่ผ่านมา คำว่า “สามัคคี” ท่านคิดว่าหมายความว่าอย่างไร

1. ต้องคำนึงเสมอว่าเราทำงานคนเดียวไม่ได้ ต้องร่วมมือร่วมใจเป็นองค์กร เป็นหมู่คณะจึงจะมีพลังเข้าไปแก้ไขปัญหาให้ลุล่วงไปด้วยดี
2. ความสามัคคีเป็นเครื่องหมายของคนดี
3. เพราะความสามัคคีจะอยู่ได้ด้วยความรัก
4. ความรักคู่กับความรู้อ

14. การทำงานในโครงการต่าง ๆ ในระยะเริ่มแรกนั้น มักจะประสบกับความไม่พร้อมในด้านต่าง ๆ อาจทำให้เกิดความข้อยกเว้นได้ จะต้องให้หลักการใดเพื่อที่จะทำงานได้โดยไม่ข้อยกเว้นเพื่อพัฒนาโครงการต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จ

1. ความสงบตั้งขุนเขา	2. ความเพียรตั้งพระมหาชน
3. หลักการรุกตั้งขุนว	4. หลักการทำงานขงจื้อ

15. ท่านคิดว่าคนที่สุจริต บริสุทธิ์ใจและจริงใจต่อกันนั้น มุ่งประโยชน์ส่วนรวมเป็นใหญ่นั้น สามารถทำประโยชน์ให้ส่วนรวมได้เป็นอย่างไร

1. แม้ความรู้้น้อยก็ทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้มากกว่าผู้ที่มีความรู้มากแต่ไม่มี ความสุจริต
2. สามารถทำประโยชน์ให้ส่วนรวมได้น้อยกว่าผู้ที่ไม่สุจริต
3. ทำประโยชน์ได้เท่ากับผู้ไม่สุจริต
4. ไม่สามารถทำประโยชน์อะไรได้เลย

16. การบริการรวมศูนย์ที่จุดเดียวเป็นอย่างไร

1. การที่หน่วยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประชาชนให้บริการรวมที่จุดเดียว ทำให้ประชาชนที่มาขอรับบริการประหยัดทั้งเวลาและค่าใช้จ่าย
2. แต่ละหน่วยที่ให้บริการประชาชนมีจุดเดียว อยู่แยกกัน ในแต่ละพื้นที่ของตนเอง
3. ต่างหน่วยต่างแยกกันให้บริการในพื้นที่ที่รับผิดชอบ
4. หน่วยงานต่าง ๆ ให้การบริการเวลาเดียวกัน

17. การบูรณาการการทำงานหมายถึงอย่างไร

1. การนำส่วนงานที่แยก ๆ กันมารวมกันเข้าเป็นหนึ่งเดียว
2. การใช้การบูรณาการในการทำงาน
3. เป็นการทำงานบูรณะสังขร
4. เป็นการแบ่งงานกันทำ

18. การทำงานอย่างมีเอกภาพที่เป็นแนวทางในการทำงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาที่เป็นแบบอย่างของการทำงานร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่เดียวกันเป็นอย่างไร

1. คือทำงาน โดยไม่มีการแบ่งแยกของหน่วยงาน แต่จะแบ่งหน้าที่กันทำงานกันอย่างชัดเจนและมีการจัดสรรงบประมาณที่ไม่ซ้ำซ้อน
2. ทำงานแบบต่างคนต่างทำ ต่างกำหนดเป้าหมาย
3. ทำงานในที่เดียวกันงานเหมือนกันเป็นภาพเดียวกัน
4. ทำงานรวมกันเป็นกลุ่มเดียวกัน

19. การทำงานร่วมกันจะต้องไม่คำนึงถึงสิ่งใดเป็นเรื่องสำคัญ

1. ความรู้สึกของตัวเองเป็นเจ้าของเป็นของหน่วยงานตนเอง
2. ความเข้าใจในแผนงานของคนอื่น
3. งบประมาณในการทำงาน
4. บุคคลที่ทำงานร่วมกัน

20. การที่ อบต.ในพื้นที่เข้ามาทำประชาพิจารณ์เกี่ยวกับการสร้างถนนในพื้นที่โครงการที่ท่านปฏิบัติงานอยู่นั้น ท่านคิดว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาด้านสังคมในเรื่องใด

1. การมีส่วนร่วมของชุมชน
2. การกระจายอำนาจการบริหาร
3. การดำเนินงานประชานิยม
4. การดำเนินงานตามวิถีประชาธิปไตย

ตอนที่ 3 แนวทางในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในแนวพระราชดำริการพัฒนา

1. ด้านส่วนตัวของเจ้าหน้าที่ทหารที่ปฏิบัติการในโครงการพระราชดำริควรปฏิบัติอย่างไร ในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักทฤษฎีและหลักปฏิบัติของโครงการพระราชดำริ

.....

.....

.....

.....

2. ด้านหน่วยเหนือควรดำเนินการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักทฤษฎีและหลักปฏิบัติของโครงการพระราชดำริ ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	พันโท ธีรยุทธ	ลุ่มอรุณ
เกิดเมื่อ	24 ตุลาคม	2514
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2525	ประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่
	พ.ศ. 2528	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
	พ.ศ. 2530	มัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่
	พ.ศ. 2532	โรงเรียนเตรียมทหาร กรุงเทพมหานคร
	พ.ศ. 2537	โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จังหวัดนครนายก
	พ.ศ. 2546	โรงเรียนเสนาธิการทหารบก กรุงเทพมหานคร
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2538	ผู้บังคับหมวดรถถัง กองพันทหารม้าที่ 16 นครศรีธรรมราช
	พ.ศ. 2540	ผู้บังคับกองร้อยรถถัง กองพันทหารม้าที่ 16 นครศรีธรรมราช
	พ.ศ. 2544	นายทหารยุทธการและการฝึก กองพันทหารม้า ที่ 16 นครศรีธรรมราช
	พ.ศ. 2547	ประจำโรงเรียนเสนาธิการทหารบก กรุงเทพมหานคร
	พ.ศ. 2548	ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายแผนและโครงการ กองพลพัฒนาที่ 3 พิษณุโลก
	พ.ศ. 2549-ปัจจุบัน	หัวหน้าฝ่ายกิจการพลเรือน กองพลพัฒนาที่ 3 พิษณุโลก